

Maploplošná zvláště chráněná území na území Královéhradeckého kraje

Příloha č.1

Obsah:

1. ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	2
1.1 CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ PŘÍRODY NA ÚZEMÍ OKRESU HRADEC KRÁLOVÉ	2
1.1.1. Přírodní památky na území okresu Hradec Králové	3
1.1.2. Přírodní rezervace na území okresu Hradec Králové.....	16
1.1.3. Národní přírodní rezervace na území okresu Hradec Králové.....	21
1.2. CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ PŘÍRODY V OKRESE JIČÍN	23
1.2.1. Přírodní památky na území okresu Jičín.....	24
1.2.2. Přírodní rezervace na území okresu Jičín.....	58
1.2.3. Chráněné krajinné oblasti na území okresu Jičín	68
1.3. CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ PŘÍRODY V OKRESE NÁCHOD.....	69
1.3.1. Přírodní památky na území okresu Náchod.....	70
1.3.2. Přírodní rezervace na území okresu Náchod.....	76
1.3.3. Národní přírodní rezervace na území okresu Náchod.....	90
1.3.4. Národní přírodní památky na území okresu Náchod.....	97
1.3.5. Chráněné krajinné oblasti na území okresu Náchod	99
1.4. CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ PŘÍRODY V OKRESE RYCHNOV NAD KNĚŽNOU	100
1.4.1. Přírodní památky na území okresu Rychnov nad Kněžnou.....	101
1.4.2. Přírodní rezervace na území okresu Rychnov nad Kněžnou.....	113
1.4.3. Národní přírodní rezervace na území okresu Rychnov nad Kněžnou.....	135
1.4.4. Chráněné krajinné oblasti na území Rychnov nad Kněžnou.....	139
1.5. CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ PŘÍRODY V OKRESE TRUTNOV	140
1.5.1. Přírodní památky na území okresu Trutnov.....	141
1.5.2. Přírodní rezervace na území okresu Trutnov.....	154
1.5.3. Národní parky na území okresu Trutnov	155

1. Analýza současného stavu

Na území Královéhradeckého kraje se nacházejí všechny kategorie chráněných území přírody dle zákona 114/92. Zastoupen je jeden národní park (Krkonošský národní park, KRNAP), tři chráněné krajinné oblasti (CHKO Orlické hory, CHKO Broumovsko, CHKO Český ráj). Dále se zde nachází 5 národních přírodních rezervací (NPR), 38 přírodních rezervací (PR), 1 národní přírodní památka (NPP) a 68 přírodních památek (PP).

Textová část je převzata z publikace Chráněná území ČR, svazek V. Královéhradecko Faltysová H., Mackovčín P., Sedláček M., a kol (2002) a Chráněná území ČR, svazek III. Liberecko Mackovčín P., Sedláček M., a Kuncová (2002). Doplnující informace byly převzaty z plánů péče jednotlivých ZCHÚ a doplněny připomínkami pracovníky KRNAPU a Krajského úřadu Královéhradeckého kraje.

1.1 Chráněná území přírody na území okresu Hradec Králové

Na území okresu Hradec Králové se nachází 11 přírodních památek, 4 přírodní rezervace, a 1 národní přírodní rezervace které svým charakterem reprezentují zachovalé biotopy: niva přirozené řeky, lesní porosty s přirozenou skladbou, slatiniště v inundaci vodních nádrží, výslunné opukové stráně, popřípadě podchycují přirozenou sukcesi. K ochraně je navržena i jediná lokalita s výskytem rdestu dlouholistého (*Potamogeton praleongus*) v ČR, v mrtvém rameni Orlice u Stříbrného rybníka, která má status přechodně chráněné plochy.

PP Bělečský písňík	PP Pamětník	PR Chropotínský háj
PP Černá stráň	PP Roudnička a Datlík	PR Hoříněveská bažantnice
PP Na bahně	PP Sítovka	PR Trotina
PP Na Plachtě I.	PP U císařské studánky	NPR Žehuňská obora, Žehuňský rybník
PP Na Plachtě II.	PP U sítovky	Přechodně chráněná plocha mrtvé rameno Orlice u Stříbrného rybníka
PP Orlice	PR Bludy	

1.1.1. Přírodní památky na území okresu Hradec Králové

Přírodní památka Bělečský písňík

Bývalý písňík se širším okolím na západním okraji obce Běleč nad Orlicí.

Katastrální území Běleč nad Orlicí

Výměra: 5,95 ha

Nadmořská výška: 240 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu
23.8. 1983	ONV Hradec Králové	Vyhláška 304/83
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu
1.3. 1995	OkÚ Hradec Králové	Vyhláška č. 15/ZP/95

Bělečský písňík je velmi bohatou sekundární lokalitou, vzniklou původně devastací činností člověka v přírodě. Vlivem vhodných edafických podmínek a malé konkurence ostatních druhů rostlin v počátečním stadiu rozvoje umožnila tato činnost vývoj rostlinných společenstev, vázaných v krajině na chudé rašelinné půdy. Na zamokřeném dně bývalého písňíku došlo samovolnou sukcesí k rozvoji rašelinných společenstev s vysokou koncentrací chráněných a ohrožených druhů rostlin.

Geologie Podkladem jsou nekarbonátové říční písky mladopleistocenního a holocenního toku Orlice s pokryvem fluvizemě glejové, v západní části zasahuje menším okrskem i kambizem arenická. Biotop vznikl uměle po odtěžení části písečných náplavů.

Květena Na písčitéch okrajích vodní plochy prosperují početné populace rosnatky okrouhlolisté (*Drosera rotundifolia*) a plavuňky zaplavované (*Lycopodiella inundata*), v tůňkách po těžbě písku rdestu alpského (*Potamogeton alpinus*) a r. dlouholistého (*P. praelongus*). Rostou zde také bělolist rolní (*Logfia arvensis*) a b. nejmenší (*L. minima*), plavuň vidlačka (*Lycopodium clavatum*), smldník bahenní (*Peucedanum palustre*), potočnice lékařská (*Nasturtium officinale*), mrvka myší ocásek (*Vulpia myuros*), nahoprutka písečná (*Guepinia nudicaulis*) aj. Při mykologickém průzkumu byl nalezen *Lactarius scoticus*, druh z okruhu ryzce kravského (*Lactarius torminosus*), rostoucí převážně v rašeliništích. Byl zde sbírán poprvé ve Východních Čechách, stejně jako holubinka kyjonohá (*Russula clavipes*), příbuzná holubince révové (*Russula révová*).

Zvířena V písňíku se rozmnožují obojživelníci, mj. kriticky ohrožení blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) a skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*). Na okrajích chráněného území žijí ještěřka obecná (*Lacerta agilis*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). Hnízdí tu běžné stromové a keřové druhy ptáků – pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), budníček menší (*Phylloscopus collybita*) a další.

Přírodní památka Černá stráň

Lesní porost v komplexu Novohradeckých lesů, asi 4 km jihovýchodně od Nového Hradce Králové, severně od kóty Vrchboř.

Katastrální území: Nový Hradec Králové

Výměra : 11, 46 ha

Nadmořská výška: 260-290 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu
8.7. 1960	MŠK	Výnos č. 26 708 60-V/2
Datum přehlášení	Přehléšil	Číslo zřizovacího předpisu

Předmětem ochrany je stará dubohabřina na křídových sedimentech s vyšším obsahem vápníku, který podmiňuje bohatství bylinného patra.

Geologie Podkladem jsou svrchnokřídové jemnozrné usazeniny (vápnité jílovce) březenského souvrství (svrchní turon), v západní části říční naplaveniny staropleistocenní terasy (günz). Mezi půdami převládá pararendzina pseudoglejová, na štěrkopiscích silně kyselá kambizem arenická.

Květena Hlavním předmětem ochrany byl původně smíšený lesní porost s převahou dubu letního (*Quercus robur*) a habru obecného (*Carpinus betulus*). Tato dubohabřina svazu *Carpinion* má charakteristický bohatý bylinný podrost. Rostou zde např. krušík modrofialový (*Epipactis purpurata*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), s. vonný (*G. odoratum*), břečťan popínavý (*Hedera helix*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*), orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) aj. Dubohabřina je obklopena kulturními porosty s převažujícím smrkem. Chráněné území je jedním z mála nalezišť vzácné houby strmělky číškovité (*Pseudoclitocybe cyathiformis*) ve východních Čechách.

Zvířena Žije zde typická lesní fauna, např. káň lesní (*Buteo buteo*), hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), králíček obecný (*Regulus regulus*), mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*), sojka obecná (*Garrulus glandarius*), ze savců veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) a další běžné druhy, včetně uměle vysazeného daňka skvrnitého (*Dama dama*).

Žijí zde brouci např. krajník hnědý (*Calosoma inquisitor*) a tesařík *Clytus lama*. Ze vzácnějších motýlů byly nalezeny některé druhy vázané na zachovalé listnaté lesy: srpokřídlec olšový (*Drepana curvatula*), s. lipový (*Sabra harpagula*), píďalka *Melanthia procellata* a z čeledi hřbetozubcovitých (*Notodontidae*) hranostajník bukový (*Stauropus fagi*) a hřbetozubec plachý (*Peridea anceps*).

Lesnictví Po větrné kalamitě a následné výsadbě smrků a borovic se zmenšil rozsah chráněné dubohabřiny o cca 40 %.

Přírodní památka Na bahně

Stará olšina a navazující louky u silnice východně od Bělče nad Orlicí.

Katastrální území: Bělč nad Orlicí.

Výměra: 1,91 ha

Nadmořská výška: 240 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu
31.12. 1933	MŠANO	Výnos č. 143 547/33
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu
18.2. 1988	ONV Hradec Králové	Vyhláška č. 166/88

Poslední sukcesní stadium zarůstání mrtvého ramene Orlice, modelová lokalita sledovaná od dvacátých let 20. století. Původním společenstvem zde bylo přechodové rašeliniště, vzniklé zazemněním starého orlického ramene. Další sukcesí v následujících 40 letech došlo k přeměně společenstev na rašelinnou olšinu a tím k zásadní změně složení flóry. V současné době začíná olšina odumírat.

Geologie Podloží je tvořeno holocenními bezkarbonátovými říčními hlinitopísčitémi usazeninami, s pokryvem fluvizemě glejové, na kterou po okrajích navazuje kambizem arenická.

Květena Původní přechodové rašeliniště se vyvinulo v první polovině 20. století v rašelinnou olšinu s vtroušeným dubem a lípou. Tím současně došlo k zásadní změně složení flóry. Složení porostů odpovídá na celé ploše přirozenému stavu a danému stanovišti. Vymizely světlomilné rašelinné druhy, např. vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), krušík bahenní (*Epipactis palustris*), zábělník bahenní (*Comarum palustre*), všivec bahenní (*Pedicularis palustris*), rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*) nebo klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*), a objevily se stínomilnější druhy: ďáblík bahenní (*Calla palustris*), kapradiník bažinný (*Thelypteris palustris*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), bledule jarní (*Leucojum vernum*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*) a d. bobovitá (*C. intermedia*) aj. Druhové složení podrostu v olšině se v posledních 30 letech výrazně změnilo ve prospěch druhů méně náročných na půdní vlhkost. Rostou zde např. strdivka nicí (*Melica nutans*), brslen evropský (*Euonymus europaeus*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), pšeníčko rozkladité (*Milium effusum*) a ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*). Olšiny řadíme do asociace *Carici elongatae-Alnetum*.

Při mykologickém průzkumu zde byl nalezen pavučinec napitý (*Cortinarius bibulus*), rostoucí výhradně pod olšemi, který nebyl na jiných podobných lokalitách ve východočeské oblasti zaznamenán. Druh *Erythricium laetum* zde byl objeven na jediné lokalitě ve východních Čechách.

Zvířena Hnízdí tu lesní druhy ptáků, např. strakapoud velký (*Dendrocopos major*), sýkora babka (*Parus palustris*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*) aj.

Zdejší bezobratlí živočichové patří k druhům vázaným na vlhkomilnou vegetaci a mokřady. Mezi dvoukřídlými (*Diptera*), nacházíme například vzácnější druhy z čeledi vláhomilkovitých (*Sciomyzidae*), bráněnkovitých (*Stratiomyidae*) a kroužilkovitých (*Empididae*). Bylo zde zaznamenáno pět druhů vážek (*Odonata*), některé další sem zaletují od blízkých mrtvých ramen z PP Orlice. Hojně je např. šidélko ruměnné (*Pyrrhosoma nymphula*).

Lesnictví Do vývoje lesního porostu nebude v nejbližší době zasahováno.

Přírodní památka Na Plachtě 1 a přírodní památka Na plachtě 2

Bývalé vojenské cvičiště kolem rybníků Jáma a Plachta na východním okraji Nového Hradce Králové.

Na Plachtě 1

Katastrální území: Nový Hradec Králové

Výměra : 10,3 ha

Nadmořská výška: 235 – 245 m

Na Plachtě 2

Katastrální území: Nový Hradec Králové

Výměra : 28,8 ha

Nadmořská výška: 235 – 245 m

Datum vyhlášení I	Vyhlásil I	Číslo zřizovacího předpisu I
5.6. 1998	MěÚ Hradec Králové	Vyhláška č.9/98
Datum vyhlášení II	Vyhlásil II	Číslo zřizovacího předpisu II
27.3 1998	MŽP ČR Praha	Vyhláška č.81/1998 Sb.

Botanicky i zoologicky unikátní lokalita na těsném okraji městské zástavby, zahrnující rybníky, písčiny, rašelinné louky i lesní porosty a porosty rozptýlených křovin. Množství ekotonových přechodů a sousední mikroklimaticky odlišné prostředí Novohradeckých lesů zvyšují biodiverzitu území. Nalezneme zde řadu relativně chladnomilných nebo horských druhů (sítina kostrbatá, můra kovolesklec modřínový, ještěrka živorodá, čolek horský) v nadmořské výšce 230-240 metrů.

Geologie Podkladem jsou jednak svrchnokřídové sedimenty (vápnité jílovce až slínovce) březenského souvrství, jednak říční naplaveniny (štěrkovité písky) pleistocenní terasy (mindel). Mezi půdami převládají arenosoly (kambizem arenická) s podzolem kambickým, podél potoka se vyskytuje černice typická.

Květena Přírodovědecky cenná lokalita vznikla na vojenském cvičišti a zachovala se díky neustálému narušování písčitého půdního povrchu těžkou vojenskou technikou. Je tvořena mozaikou stanovišť s různou vlhkostí, od rybníků přes rákosiny a mokré písčiny k vřesovištím, suchým pískům a remízům. Fytocenologický průzkum zde nebyl nikdy prováděn, ale flora území v posledních dvaceti letech velmi intenzivně zkoumáno. Dosud zde bylo nalezeno 716 druhů cévnatých rostlin, 69 druhů mechů a 107 druhů hub. K plošně největším společenstvům Na Plachtě patří bažinná olšina jihovýchodně od rybníka Plachta, slatinná louka severně od rybníka Jáma, vlhké i sušší vřesoviště a písčité prohlubně s porostem rosnatky okrouhlohlísté (*Drosera rotundifolia*) a plavuňky zaplavované (*Lycopodiella inundata*). Rostou zde také violka slatinná (*Viola stagnina*), leknín bělostný (*Nymphaea candida*), všivec ladní (*Pedicularis sylvatica*), pupečník obecný (*Hydrocotyle vulgaris*), divizna švábovitá (*Verbascum blattaria*), sítina kostrbatá (*Juncus squarrosus*), hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), bublinatka menší (*Utricularia minor*) aj. Houba strmělka Jossierandova (*Omphalina mutila*) zde byla nalezena poprvé a zatím naposled (k 1. 1. 2000) v ČR. Sběr lysohlávky kopinaté (*Psilocybe semilanceata*) je jediný z východních

Čech a *Peniophora ericksonii* na jedné ze dvou doložených lokalit ve východních Čechách.

Zvířena Žije zde 16 druhů obojživelníků: čolek velký (*Triturus cristatus*), č. obecný (*T. vulgaris*) a č. horský (*T. alpestris*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*), všechny tři druhy ropuch – r. obecná (*Bufo bufo*), r. zelená (*B. viridis*) a r. krátkonohá (*B. calamita*) – rosnička zelená (*Hyla arborea*), kuňka obecná (*Bombina bombina*) a všechny druhy skokanů – s. hnědý (*Rana temporaria*), s. ostronosý (*R. arvalis*), s. štíhlý (*R. dalmatina*), s. skřehotavý (*R. ridibunda*), s. krátkonohý (*R. lessonae*) a s. zelený (*R. kl. esculenta*). Daří se tu ještěrce obecné (*Lacerta agilis*) a j. živorodé (*Zootoca vivipara*), slepýši křehkému (*Anguis fragilis*), užovce obojkové (*Natrix natrix*) a kriticky ohrožené zmiji obecné (*Vipera berus*). Hnízdí tu strnad luční (*Miliaria calandra*), bělořit šedý (*Oenanthe oenanthe*), konipas luční (*Motacilla flava*) a dudek chocholatý (*Upupa epops*). Zajímavostí je také hnízdní populace lindušky luční (*Anthus pratensis*). V roce 1993 zde byl pozorován poslední sysel obecný (*Spermophilus citellus*). Ohroženy jsou i některé výše uvedené druhy vázané na otevřená stepní společenstva, která byla udržována provozem vojenské techniky.

Dosud zde bylo nalezeno 40 druhů měkkýšů (*Mollusca*), tři druhy koryšů ze skupiny lupenonožců (*Phyllopoda*), 32 druhů vážek (*Odonata*), čtyři druhy jepic (*Ephemeroptera*), jeden druh pošvatky (*Plecoptera*), osm druhů chrostíků (*Trichoptera*), 884 druhů brouků (*Coleoptera*), 580 druhů motýlů (*Lepidoptera*), 114 druhů dvoukřídlých (*Diptera*) a 21 druhů blanokřídlých, zvláště čmeláků (*Bombus* spp). Žije zde velmi vzácný, středomořsko-atlantský měkkýš – tmavorečka bělavá (*Monacha cartusiana*), nalezený na teplomilných ruderálech. V mělkých vysychajících tůňkách a kalužích lze nalézt tři druhy kriticky ohrožených koryšů: žabronožky letní (*Branchipus schaefferi*), ž. sněžní (*Siphonophanes grubii*) a listonoha letního (*Triops cancriformis*). K teplomilným vážkám patří šídlatka brvnatá (*Lestes barbarus*), lesklice skvrnitá (*Somatochlora flavomaculata*), šídlo rákosní (*Aeshna affinis*) a vzácná klínatka rohatá (*Ophiogomphus cecilia*). Tyrfofilními druhy jsou vážka tmavá (*Sympetrum danae*), vážka jasnoskvrnná (*Leucorrhinia pectoralis*) i spíše chladnomilný druh vyšších poloh vážka čárkovaná (*Leucorrhinia dubia*). V rozmanitých typech vodních ploch v chráněném území bylo nalezeno 52 druhů brouků z čeledi potápníkovitých (*Dytiscidae*). K nejzajímavějším patří *Potamonectes canaliculatus*, obývající čerstvé, nezarostlé vodní nádrže. Písčité, bahnitě nebo zrašelinělé břehy mělkých tůní hostí mj. vzácné střevlíkovité brouky (*Carabidae*), např. druhy *Elaphropus walkerianus* (prvonaález pro území ČR), *Patropus australis* (druhý nález v Čechách), *Acupalpus dubius* a *Chlaenius spoliatus*. Na břehové porosty, rákosiny a ostřicové porosty u rybníků je vázáno více druhů motýlů, především z čeledi můrovitých (*Noctuidae*), např. *Simyra albovenosa*, *Chilodes maritima* a rákosnice *Archanara sparganii*. Byl zde nalezen i veliký, barevně nápadný zavíječ bahenní (*Ostrinia palustralis*), který se v Čechách rozšířil zcela nedávno.

Slatinné louky u rybníka Jáma obývá velké množství zde zjištěných druhů brouků např. krasec *Trachys troglodytes*, tyrfofilních střevlíčci *Bembidion humerale* a *Amara famelica*, z motýlů např. modrásek očkovaný (*Maculinea telejus*), přástevník *Thumatha senex*, můry *Lithomoia solidaginis* a *Protolampra sobrina* a několik výše zmíněných druhů vážek. Stanoviště stepního rázu, suché trávníky, úhory a teplomilné ruderály hostí množství hmyzu např. fytofágní druhy čeledi nosatcovitých (*Sitona ononidis*, *Lixus rubicundus*, *Tychius lineatulus* a *Trichosirocalus barnevillei*). Byly zde nalezeny i majky (*Meloe rugosus* a *M. scabriusculus*) a vrubounovitý brouk kvapník *Harpalus picipennis*, žijící především v norách sýslů.

Dosud zde žijí mj. modrásek *Aricia agestis*, vzácná píďalka *Eupithecia millefoliata* a mizející přástevník užankový (*Hyphoraia aulica*). Velmi početné jsou druhy písčín a vřesovišť např. střevlíkovitý brouk kvapník *Harpalus picipennis*, velmi vzácný *Leiodes rubiginosa*

z čeledi *Leiodidae* (potvrzení výskytu v Čechách), terrikolní nosatci *Coniocleonus turbatus* a *Coniocleonus nebulosus*, noční motýl osenice písečná (*Agrotis vestigialis*) a severoevropský *Aethes fennicana* z čeledi obalečovitých *latina* (první nález pro území Čech). Typickými vřesovištními druhy jsou střevlík *Bradycellus ruficollis* a nosatec *Micrelus ericae*. Vřesem se živí i housenky osenice pruhované (*Lycophotia porphyrea*). Osluněné plochy obývá mnohé druhy blanokřídlých (*Hymenoptera*). Byla zde nalezena žahalka *Scolia hirta*. Publikován je výskyt 15 druhů čmeláků (*Bombus* spp.) a pěti druhů pačmeláků (*Psithyrus* spp.). Bohatá je rovněž hmyzí fauna, která se vyvíjí na náletových dřevinách (břízy, vrby, osiky), např. strakáč březový (*Endromis versicolora*), stužkonoska topolová (*Catocala elocata*), bělopásek topolový (*Limnitis populi*), batolec duhový (*Apatura iris*) a b. červený (*A. ilia*). Ve větvích a kmíncích těchto dřevin se vyvíjejí např. krasci *Poecilonota dives*, *Agrilus guerini*, *A. suvorovi populneus*, z tesaříkovitých (*Cerambycidae*) např. *Obrium cantharinum*, *Xylotrechus pantherinus* a *Saperda perforata*. Ve starším lesním porostu lužního charakteru byl nalezen zdobenec zelenavý (*Gnorimus nobilis*). Z teplomilých druhů listnatých lesů zde byla zjištěna např. píďalka *Cyclophora ruficiliaria* (první nález pro území Čech). Opakovaně nalézáná můra blýskavka hasivková (*Callopietria juvenina*) je vázaná na hasivku orličí (*Pteridium aquilinum*). Z rozsáhlých lesních porostů pronikají na lokalitu chladnomilné, horské a podhorské druhy. Z kovaříkovitých brouků (*Elateridae*) to je např. *Orithales serraticornis*, z motýlů více druhů můr (*Noctuidae*) – kovolessklec jestřábníkový (*Autographa bractea*), k. modřínový (*Syngrapha ain*), šedavka rudoskvřnná (*Apamea rubrirena*) a můra horská (*Lasionycta proxima*).

Přírodní památka Orlice

Tři úseky nivy Orlice mezi Blešnem a Týništěm nad Orlicí.

Katastrální území: Blešno, Běleč nad Orlicí, Nepasice, Krňovice, Petrovice Třebechovice pod Orebem, Štěnkov

Výměra : 90,65 ha

Nadmořská výška: 235 – 243 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
11.9. 1991	OkÚ Hradec Králové	Rozhodnutí ŽP č. 1523/91-Kr
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Ochrana zachovalé nivy Orlice s meandrujícím korytem řeky a zbytky mrtvých ramen s břehovými porosty a rozptýlenou zelení. Chráněné území je součástí stejnojmenného přírodního parku. Bezprostředně navazuje na chráněnou část nivy Orlice v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Geologie Podkladem jsou holocenní bezkarbonátové nivní písčité až hlinitopísčité usazeniny, na nichž se vyvinula fluvizem glejová, která postupně přechází do kambizemě arenické (místy až do kambického podzolu).

Květena Většina slatinných luk v nivě Orlice byla v minulosti zrekultivována. Zachovali se pouze zbytky přirozené vegetace, zejména v okolí mrtvých ramen a v remízech. Ty lze fytoecologicky zařadit ke společenstvům svazu *Alnion incanae*. Ze vzácnějších rostlin lze v těchto refugiích nalézt např. česnek hranatý (*Allium angulosum*), řeřišnici bahenní (*Cardamine dentata*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), rozpuk jízlivý (*Cicuta virosa*), tajničku rýžovitou (*Leersia oryzoides*), čestec (rozrazil) dlouholistý (*Pseudolysimachion longifolium*), ptačinec bahenní (*Stellaria palustris*) a violku slatinnou (*Viola stagnina*). Na hladině některých tůní se dosud zachovaly porosty leknínu bělostného (*Nymphaea candida*) a stulíku žlutého (*Nuphar lutea*). Na loukách vynikají solitérní staré duby a jilmy. Z hub zde byl nalezen houževnatec tygrovaný (*Lentinus tigrinus*), vzácný druh rostoucí v lužních lesích a v údolích řek.

Zvířena Na písčinných náplavech hnízdí kulík říční (*Charadrius dubius*) a píseček obecný (*Actitis hypoleucos*). Ve svislých březích můžeme nalézt kolonie břehule říční (*Riparia riparia*) a nory ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*). Břehové porosty jsou domovem slavíka obecného (*Luscinia megarhynchos*), žluvy hajní (*Oriolus oriolus*) a kalouse ušatého (*Asio otus*). Trvale trvale zde žije vydra říční (*Lutra lutra*) a v okolí řeky velmi početná populace introdukovaného norka amerického (*Mustela vison*).

Orlice je jednou z mála neregulovaných nížinných řek v Čechách. Meandry se strmými břehy, písčinné a bahnitě náplavy i samotný tok s čistou vodou osídluje unikátní fauna bezobratlých. Na obnažených strmých hlinitých březích žije např. střevlíček *Bembidion fluviatile*, na písčinných náplavech mnoho druhů litorálních brouků, např. střevlíček *Dyschirius digitatus* a drobní kovaříci rodu *Negastrinus* a květník *Anthicus flavipes*. Vzácný vrubounovitý brouk *Psammodius asper* zde má jednu ze dvou v současnosti známých populací na území Čech.

Výzkumem dolního toku Orlice, včetně úseků zahrnutých do PP Orlice, bylo zjištěno 21 druhů jepic (*Ephemeroptera*), 12 druhů pošvatek (*Plecoptera*) a 27 druhů chrostíků (*Trichoptera*). Pozoruhodné jsou např. nálezy vzácných pošvatek *Agnetina elegantula* a

Xanthoperla apicalis, které byly v Čechách považovány za neznámé. Na čistou vodu je vázána i vážka klínatka obecná (*Gomphus vulgatissimus*), která se vyskytuje podél celého dolního toku Orlice.

Většina ze 14 druhů vodních měkkýšů, nalezených na dolním toku Orlice, patří k běžným druhům pomalu tekoucích a klidných vod. Vzácnými druhy jsou velevrub nadmutý (*Unio tumidus*) a škeble rybničná (*Anodonta cygnea*). Škeble plochá (*Pseudanodonta complanata*), která se vyskytuje pouze ve větších vodních tocích, zde má jednu z posledních populací v České republice.

Na zachovalých vlhkých loukách v nivě Orlice žijí ohrožené druhy modrásků rodu *Maculinea* – m. bahenní (*M. nausithous*) a m. očkovaný (*M. telejus*). Na lužních dřevinách břehových porostů u řeky a mrtvých ramen se dochovaly některé vzácné druhy hmyzu, např. krasec *Agrilus guerini*, který se v Čechách vyskytuje pouze v Dolním Poorličí a východním Polabí. Ze vzácných motýlů lužních porostů lze uvést srpokřídlece olšového (*Drepana curvatula*).

Přírodní památka Pamětník

Část nivy Mlýnské Cidliny jihozápadně od obce Pamětník.

Katastrální území: Pamětník

Výměra: 33, 89 ha

Nadmořská výška: 209 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu
1.7. 1995	OKÚ Hradec Králové	Nařízení č.2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany na lokalitě je pestrý komplex mokřadních, lučních a písčomilných společenstev v nivě Mlýnské Cidliny. V současné době patří území k nejbohatším botanickým lokalitám okresu.

Geologie Podkladem jsou pleistocenní říční naplaveniny (risské terasy), místy překryté hlinitými až hlinitopísčitémi sedimenty. Půdní pokryv tvoří fluvizem glejová, kambizem arenická, glej typický, menší ostrůvky i organozem slatinná

Květena Různorodost biotopů od mokřadů a tůní po suché písčiny a remízy je příčinou velké druhové rozmanitosti a bohatství rostlinného krytu. Fytocenologie řadí většinu porostů do společenstev vysokostébelných ostřic a trav svazu *Magnocaricion etatae* a *Molinion*. Nejvlhčí plochy jsou porostlé rákosinami (*Phragmites communis*). Roste zde více než 400 druhů rostlin, z toho 30 druhů červeného seznamu – vrození?. Mezi ně patří ovsíček obecný (*Aira caryophylla*), nepatrlec rolní (*Aphanes arvensis*), trávnička obecná (*Armeria vulgaris*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), bělolist nejmenší (*Logfia minima*), pupečník obecný (*Hydrocotyle vulgaris*), vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), pryskyřník velký (*Ranunculus lingua*), hrachor bahenní (*Lathyrus palustris*) aj.

Zvířena Rozmnožuje se zde rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*), s. štíhlý (*R. dalmatina*), kuňka obecná (*Bombina bombina*) a mnoho dalších obojživelníků. Zajímavostí je početná populace ještěrky živorodé (*Zootoca vivipara*). Běžná je užovka obojková (*Natrix natrix*). Rákosiny a podmáčené louky jsou hnízdištěm mokřadního ptactva. Pravidelně zde hnízdí bekasina otavní (*Gallinago gallinago*), čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*), rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), r. proužkovaný (*A. schoenobaenus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*) a dudek chocholatý (*Upupa epops*).

Mokřadní biotopy hostí vlhkomilný hmyz, která však dosud nebyl podrobně zkoumán. Pozorováno bylo širší druhové spektrum dvoukřídlých z čeledí lupicovitých (*Dolichopodidae*), vláhomilkovitých (*Sciomyzidae*) a dalších. U zarůstajících zatopených pískoven, v podmáčených olšínách i na loukách bylo nalezeno 10 druhů vážek (*Odonata*), z nichž nejzajímavější je vzácná teplomilná leskllice skvrnitá (*Somatochlora flavomaculata*). Na jednom z mála míst východočeské oblasti se tu vyskytuje motýl běloskvrnáč pampeliškový (*Amata phegea*).

Přírodní památka Roudnička a Datlík

Rybníky Roudnička a Datlík s přilehlými slatinnými loukami mezi Novým Hradcem Králové a Vysokou nad Labem.

Katastrální území: Roudnička, Kluky

Výměra : 35,39 ha

Nadmořská výška: 240 – 250 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
18.2. 1988	OkÚ Hradec Králové	Vyhláška č. 166/88
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Rybníky a slatinné louky v jejich okolí jsou bohatou botanickou lokalitou, známou již od minulého století. Zachovala se zde vodní a mokřadní společenstva a rašelinné louky s řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin i živočichů. Lokalita je i důležitým biocentrem v zemědělské krajině.

Geologie Podkladem jsou holocenní říční písčité až hlinité naplaveniny překryté nivními půdami (fluvizemí typickou). Okraje jsou již na svrchnokřídových sedimentech (vápnitých jílovcích až slínovcích) březenského souvrství, s pokryvem středně těžké černice typické a gleje typického. Na okrajích území se nachází kambizem arenická.

Květena Centrum lokality tvoří druhově velmi bohaté slatinné louky svazu *Caricion davallianae* v okolí rybníků. Průzkum zaznamenal více než 350 druhů vyšších rostlin, z toho 18 druhů Červeného seznamu květeny ČR - vrození. Mezi nejzajímavější patří česnek hranatý (*Allium angulosum*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), žebratka bahenní (*Hottonia palustris*), zeměžluč spanilá (*Centaureum pulchellum*), kyprej yzopolistý (*Lythrum hyssopifolia*), jetel jahodnatý (*Trifolium fragiferum*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*) aj.

Zvířena Daří se zde kriticky ohrožené blatnici skvrnitě (*Pelobates fuscus*), běžná je rosnička zelená (*Hyla arborea*), poměrně hojné jsou ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). Oba rybníky jsou hnízdišti vodního a mokřadního ptactva: potápky malé (*Tachybaptus ruficollis*), p. roháče (*Podiceps cristatus*), labuť velké (*Cygnus olor*), motáka pochopa (*Circus aeruginosus*), chřástala vodního (*Rallus aquaticus*), moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*) a dalších druhů.

Na mokřadní vegetaci (orobinec, zevar) zde žije větší počet mandelinkovitých brouků rákosníčků (*Donacia* spp.). Byl tu nalezen vzácný druh krasce *Poecilonota dives*, který se vyvíjí především v osluněných jívách. V rybnících i v potoce žije početná populace raka říčního (*Astacus astacus*) a vyvíjí se v nich několik druhů vážek (*Odonata*).

Přírodní památka Sítovka

Lesní porost v komplexu Novohradeckých lesů, asi 4 km jihovýchodně od Nového Hradce Králové, severovýchodně od kóty Vrchboř.

Katastrální území: Nový Hradec Králové

Výměra : 8, 14 ha

Nadmořská výška: 260 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
8.7. 1960	MŠK	Výnos č. 26 708/60-V/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je starý smíšený lesní porost s bylinným podrostem typickým pro Královéhradecko. Chráněné území je součástí velkého lesního komplexu Novohradeckých lesů.

Geologie Podkladem jsou jemnozrnné svrchnokřídové sedimenty (vápnité jílovce a slínovce) březenského souvrství, částečně překryté písčítými hlínami, na kterých vznikla pararendzina pseudoglejová (oglejený pelosol). Při potoku se vyskytuje pseudoglej glejový.

Květena Přirozený smíšený lesní porost s převahou borovice lesní (*Pinus sylvestris*) patří k místnímu ekotypu se silnou příměsí dubu letního (*Quercus robur*) a lípy malolisté (*Tilia cordata*). Bylinný podrost býval v minulosti bohatší. V současné době je omezen na izolované ostrůvky a většina hustě zapojeného stromového porostu je bez podrostu. Z charakteristických rostlin se zde vyskytuje např. sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), strdivka nicí (*Melica nutans*) a s. jednokvětá (*M. uniflora*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), žindava evropská (*Sanicula europaea*), ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*) aj.

Zvířena Hnízdí zde jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), káně lesní (*Buteo buteo*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), sýkora babka (*Parus palustris*), králíček obecný (*Regulus regulus*), drozd brávník (*Turdus viscivorus*), mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*) a další.

Z bezobratlých se v zachovalých lesních porostech vyskytují vzácné druhy motýlů, např. můra blýskavka hasivková (*Callopietria juvenina*), která se vyvíjí na hasivce orličí (*Pteridium aquilinum*). Vzácný je i spíše podhorský druh štětconoš smrkový (*Calliteara abietis*) z čeledi bekyňovitých (*Lymantriidae*) a teplomilná píďalka *Comibaena bajularia*. Na osluněných cestách na okrajích CHÚ žijí psamofilní druhy brouků, např. svižníci (*Cicindela* spp.), mnozí blanokřídlí (*Hymenoptera*) a z motýlů můra *Paradrina selini*. Poprvé v ČR zde byla nalezena drobná parazitická muška *Menozziola schmitzi* z čeledi hrbilkovitých (*Phoridae*).

Lesnictví V porostu jsou patrné škody způsobené větrem a dřevokaznými houbami, a to zejména u nejstarších stromů.

Přírodní památka U císařské studánky

Lesní porost v komplexu Novohradeckých lesů asi 2 km jihovýchodně od Nového Hradce Králové u lesního hřbitova Myslivců.

Katastrální území: Nový Hradec Králové

Výměra: 1, 27 ha

Nadmořská výška: 270 – 280 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
8.7. 1960	MŠK	Výnos č. 26 708/60-V/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je asi 170 let starý smíšený porost borovic, buků a smrků, doplněný duby a břízami na písčité půdě říční terasy Orlice. Bylinný podrost je poměrně chudý, charakteristický pro Novohradecké lesy, s převažující borůvkou.

Geologie Podkladem jsou štěrkovité půdy pleistocenní terasy (günz) toku Orlice, na kterých se vytvořila kambizem arenická s doprovodným podzolem kambickým.

Květena Torzo starého smíšeného porostu s původní dřevinnou skladbou je zbytkem přirozených lesů na štěrkopískových terasách Třebechovické tabule, přežívajícím v rozsáhlém komplexu převážně smrkových a borových monokultur. Zbytky bylinného podrostu tvoří nenáročné acidofilní druhy rostlin, např. konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), hasivka orličí (*Pteridium aquilinum*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*) aj.

Zvířena Hnízdí zde hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), datel černý (*Dryocopus martius*), králíček obecný (*Regulus regulus*), mlynařík dlouhoocasý (*Aegithalos caudatus*), sýkora uhelníček (*Parus ater*) aj.

Dochovaly se zde některé vzácné druhy hmyzu vázané zejména na staré odumírající nebo trouchnivé stromy a stromové houby. Doložen byl např. výskyt potemníka *Diaclina fagi*. V osluněných dubech na okrajích území žije vzácný teplomilný krasec *Coraebus undatus*.

Lesnictví Plán péče předpokládá přirozenou obnovu, při jejím neúspěchu umělou obnovu bukovými odrostky z osiva mateřského porostu. V bukových mlazinách budou prováděny probírky. Zachovány zůstanou i přestárlé exempláře autochtonního buku a borovice.

Přírodní památka U Sítovky

Lesní porost v komplexu Novohradeckých lesů, asi 4 km jihovýchodně od Nového Hradce Králové, severovýchodně od kóty Vrchboř.

Katastrální území: Nový Hradec Králové

Výměra: 6, 42 ha

Nadmořská výška: 260 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
23.8. 1983	ONV Hradec Králové	Vyhláška č. 304/83
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Chráněné území vzniklo původně jako rozšíření státní přírodní rezervace Sítovka formou chráněného přírodního výtvaru. Změnou kategorie ochrany podle zákona č. 114/1992 Sb. vznikla dvě území (přírodní památky), která mají stejný charakter – starý smíšený lesní porost s bylinným podrostem typickým pro Královéhradecko.

Geologie Podkladem jsou jemnozrnné svrchnokřídové sedimenty (vápnité jílovce a slínovce) březenského souvrství, částečně překryté písčítými hlínami. Půdní pokryv tvoří pararendzina pseudoglejová a kambizem arenická (místně i podzol kambický). Podél potoka se nachází glej pseudoglejový.

Květena Fytocenologicky těžko zařaditelný smíšený lesní porost s převahou borovice lesní (*Pinus sylvestris*) patřící k místnímu ekotypu a silnou příměsí dubu letního (*Quercus robur*) a lípy malolisté (*Tilia cordata*) s bylinným podrostem v současné době omezeným na izolované ostrůvky. Většina hustě zapojeného stromového porostu je bez podrostu. Rostou zde např. sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), pitulník žlutý (*Galeobdolon luteum*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), strdivka nicí (*Melica nutans*) a s. jednokvětá (*M. uniflora*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), žindava evropská (*Sanicula europaea*), ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*) aj.

Zvířena Chráněné území přímo navazuje na PP Sítovka a druhové složení fauny je v obou územích obdobné.

Lesnictví V porostu jsou patrné škody způsobené větrem a dřevokaznými houbami, zejména u nejstarších stromů.

1.1.2. Přírodní rezervace na území okresu Hradec Králové

Přírodní rezervace Chropotínský háj

Lesní porost západně od železniční trati mezi zastávkami Bolehošť a Očelice.

Katastrální území: Ledce

Výměra: 18, 70 ha

Nadmořská výška: 253 – 268 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
14.3. 1955	MK Praha	Výnos č. 49505/54-IX
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Smíšený les s bohatým bylinným podrostem je typickým přirozeným listnatým lesem této oblasti a patří k nejstarším rezervacím vyhlášeným v okrese Rychnov nad Kněžnou.

Geologie Mírně skloněný východní svah návrší je součástí Třebechovické tabule ve střední části Orlické tabule. Podkladem jsou slínovce teplického souvrství (svrchní turon až coniak) pokryté zvětralinami, na kterých vznikly pararendziny (typická a kambizemní). V nivě Chropotínského potoka leží menší okrsky fluvizemě glejové a černice typické.

Květena Lužní dubové porosty mají bohaté keřové a bylinné patro, převážná většina porostů (přes 90 %) se svým složením blíží přirozenému stavu. Jednotlivě zde rostou mohutné staré duby. Rezervace je známou a floristicky dobře prozkoumanou botanickou lokalitou již od 19. století. Proto zde lze dobře sledovat vývoj květeny a pozorovat úbytek rostlinných druhů (asi 50). Druhy slatinné zde dnes nemohou růst, protože chybějí vhodné biotopy, neboť slatinné louky byly zalesněny. Vymizely přechodně sem zavlékané plevele, z nichž např. koukol polní (*Agrostemma githago*) nebo štěničník paprskující (*Bifora radians*) již vyhynuly nebo jsou kriticky ohroženy. Dodnes však v rezervaci rostou např. pižmovka mošusová (*Adoxa moschatellina*), česnek ořešec (*Allium scorodoprasum*), sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*) a s. pryskyřníkovitá (*A. ranunculoides*), lopuch hajní (*Arctium nemorosum*), áron plamatý (*Arum maculatum*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*) a d. plná (*C. solida*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), svízeľ Schultesův (*Galium schultesii*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), violka divotvárná (*Viola mirabilis*) aj. Ze vzácnějších hub zde byl nalezen druh *Diatrypella verruciformis*, patřící mezi pyrenomycety.

Zvířena Běžně zde hnízdí strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkora lužní (*Parus caeruleus*), zvonek zelený (*Carduelis chloris*) aj. Na okrajích rezervace se vyskytuje slepýš křehký (*Anguis fragilis*).

Entomofaunu tvoří typické druhy lužních a listnatých lesů. Podrobnější inventarizace zatím nebyla provedena. Z nápadných druhů zde žijí např. motýli batolec duhový (*Apatura iris*), hojně babočka síťkovaná (*Araschnia levana*), bělásek řeřichový (*Anthocharis cardamines*) apod. Sporé nálezy dvoukřídých (*Diptera*) potvrzují význam CHÚ pro dochování typické fauny přirozených lesních celků v Podorličí. Nalezeny byly např. vzácný teplomilný druh

Calliopum sumillium z čeledi váhalkovitých (*Lauxaniidae*) a spíše horský druh číhalky *Rhagio maculatus* z čeledi číhalkovitých (*Rhagionidae*).

Lesnictví V plánu péče o lesní porosty se předpokládá přirozená obnova, jen v případě neúspěchu umělá obnova. Těženy budou smrky a duby napadené tracheomykózou.

Přírodní rezervace Trotina

Staré rameno Labe na soutoku s říčkou Trotinou severovýchodně od obce Lochenice.

Katastrální území: Lochenice

Výměra: 9,67 ha

Nadmořská výška: 240 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
23.8. 1983	ONV Hradec Králové	Vyhláška č. 304/83
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Mrtvé rameno Labe s ústím Trotiny a přilehlými lužními porosty je biocentrem a útočištěm rostlinných i živočišných druhů v intenzivně obhospodařované krajině Polabí.

Geologie Podkladem jsou holocenní písčitohlinité říční (inundační) usazeniny, s pokryvem fluvizemě typické. Na západním okraji u železniční tratě se na spraši vyvinula i hnědozem typická.

Květena Zachovalé mrtvé labské rameno s charakteristickými lužními porosty svazu *Alnion incanae* a zbytky vodních společenstev, které lze zařadit do svazů *Nymphaeion albae* a *Magnopotamion*. Rostou zde např. stolístek klasnatý (*Myriophyllum spicatum*), stulík žlutý (*Nuphar lutea*), růžkatec ostnitý (*Ceratophyllum demersum*), rdest vzplývavý (*Potamogeton natans*), lakušník okrouhlý (*Batrachium circinatum*), šípátka vodní (*Sagittaria sagittifolia*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), v křovinách je hojná nadmutice bobulnatá (*Cucubalus baccifer*). Lesy tvoří většinou první generace lesa, tj. uměle založené porosty olše lepkavé (*Alnus glutinosa*), dubu letního (*Quercus robur*), jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*) a topolu (*Populus* sp.).

Zvířena Zbytky mrtvého ramene jsou důležitým biotopem vodního a mokřadního ptactva. Hnízdí zde chráněné druhy: ledňáček říční (*Alcedo atthis*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), za potravou sem zalétá moták pochop (*Circus aeruginosus*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), běžná je užovka obojková (*Natrix natrix*).

Lesnictví Výraznou příměs (asi třetinu plochy) tvoří nepůvodní dřeviny – je smrk a další jehličnany. Listnaté porosty jsou schopny samovolného vývoje, který simuluje přirozený vývoj lesa kolem mrtvých ramen.

Přírodní rezervace Hořiněveská bažantnice

Stará bažantnice jižně od obce Hořiněves.

Katastrální území: Hořiněves

Výměra: 21, 02 ha

Nadmořská výška: 270 – 300 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
31.12. 1933	MŠANO	Výnos č. 143 547 V/33
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je stará dubohabřina přecházející na nejvlhčích místech do porostů tvrdého luhu. Stejně jako v dalších listnatých lesích okresu zde nalézáme bohatý bylinný podrost. Lokalita je biocentrem důležitým pro ptactvo a drobné živočichy.

Geologie Podkladem jsou svrchnokřídové sedimenty, především vápnité jílovce a slínovce jizerského souvrství (střední až svrchní turon), na okrajích překryté pleistocenními sprašovými hlínami. Vytvořila se zde kambizem pelická (pelosol), na nelesních částech pararendzina kambizemní s hnědozemí typickou (na sprašových hlínách).

Květena Smíšená dubohabřina přechází na vlhčích místech do lužního lesa s převahou jasanu ztepilého. Lesní porosty řadíme ke společenstvům svazu *Carpinion* a *Alnion incanal*. Přirozená dřevinná skladba lesa v bažantnici je provázána rostlinnými druhy vázanými na dubohabřiny a lužní porosty. Nejpestřejší vzhled má bylinný podrost v jarním období, kdy kvetou např. zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*) a s. pryskyřníkovitá (*A. ranunculoides*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), plicník tmavý (*Pulmonaria obscura*), křivatec žlutý (*Gagea lutea*) a k. nejmenší (*G. minima*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*) a d. bobovitá (*C. intermedia*). V časně letním aspektu hojně kvete lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*).

Zvířena Hnízdí tu holub hřivnáč (*Columba palumbus*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), pušтік obecný (*Strix aluco*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), pěnice (*Sylvia* spp.) atd. Mezi vzácné savce území patří hrabošík podzemní (*Microtus subterraneus*).

Lesnictví Přirozená dřevinná skladba byla v minulosti narušena výsadbami smrku, modřínu, borovice vejmutovky, dubu červeného a douglasky tisolisté, tyto porosty však zaujímají pouze nepatrnou rozlohu (kolem 6 % plochy).

Přírodní rezervace Bludy

Opuková stráň nad železniční tratí nad přítokem Cidliny do Žehuňského rybníka 1 km severovýchodně od obce Zbraň.

Katastrální území: Lovčice u Nového Bydžova

Výměra: 4, 76 ha

Nadmořská výška: 210 – 230 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
23.8. 1983	ONV Hradec Králové	Vyhláška č. 304/83
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Stepní biotop s teplomilnou květenou a entomofaunou, navazuje bezprostředně na NPR Žehuňská obora, ležící větší částí za hranicemi regionu. Zdejší biotop je pro východní Čechy jedinečný.

Geologie Svah je tvořen vápnatými svrchnokřídovými jílovci až prachovci teplického souvrství (svrchní turon), na nichž se vyvinula slabě oglejená pararendzina kambizemní. Při úpatí svahu se vyskytují malé výběžky hnědozemě typické, karbonátové variety černozemě typické a černice typické. Na bezkarbonátových nivních sedimentech na druhé straně železniční tratě vznikla rovněž fluvizem glejová.

Květena Druhově velmi bohatý porost teplomilných a suchomilných rostlin, který řadíme do svazu *Bromion erecti*. Tento typ společenstev je v celé východočeské oblasti velmi ojedinělý. Roste zde 13 druhů ohrožených rostlin, mj. sasanka lesní (*Anemone sylvestris*), kamejka modronachová (*Lithospermum purpureocaeruleum*), ostřice Micheliho (*Carex michelii*), pcháč panonský (*Cirsium pannonicum*), p. bělohlavý (*C. eriophorum*), zlatovlásek obecný (*Linosyris vulgaris*), hořeček nahořklý (*Gentianella amarella*), hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), černohlávek dřípatý (*Prunella laciniata*), dub pýřitý (*Quercus pubescens*) a čistec německý (*Stachys germanica*). Kromě toho se zde vyskytují další ve Východních Čechách vzácné rostliny, např. kozinec dánský (*Astragalus danicus*), máčka ladní (*Eryngium campestre*), ledenec přímořský (*Tetragonolobus maritimus*), jetel horský (*Trifolium montanum*) aj.

Zvířena Ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) je na této lokalitě hojným plazem. Hnízdí zde mj. ťuhák obecný (*Lanius collurio*) a pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*). Ze savců byl doložen výskyt ohroženého křečka polního (*Cricetus cricetus*).

Na NPR Žehuňská obora bezprostředně navazují jižně exponované stepní stráně, kde žijí teplomilné druhy hmyzu s řadou stepních prvků. Mezi nejvýznamnější motýly patří okáč ovsový (*Minois dryas*), o. strdivkový (*Coenonympha arcania*), perleťovec prostřední (*Argynnis adippe*), hnědásek černýšový (*Melitaea aurelia*), běloskvrnák pampeliškový (*Amatxa phegea*) a několik druhů vřetenušek (*Zygaenidae*). Časně z jara vylétá drsnokřídlec bělopásný (*Lycia zonaria*) z čeledi píďalkovitých (*Geometridae*). Mezi vzácné stepní druhy patří také sarančata *Chorthippus vagans* a *Stenobothrus crassipes* a červotoč *Lasioderma aterrimum*, který se zde vyvíjí v pcháči bělohlavém (*Cirsium eriophorum*). Poměrně hojná je zde cikáda chlumní (*Cicadetta montana*). Odsud byly popsány, poprvé pro území České republiky nálezy stepních druhů dvoukřídilých *Metopina formicomendicula* a *Billotia inermis* z čeledi hrbilkovitých (*Phoridae*). Na vlhčích místech ve spodní části lokality byl nalezen krasec *Aphanisticus pusillus*, který žije na sítině (*Juncus* sp.). Ke vzácnějším mokřadním druhům patří i perleťovec kopřivový (*Brenthis ino*). Mezi zdejšími měkkými je nejvýznamnější hojná páskovka žíhaná (*Cepaea vindobonensis*).

1.1.3. Národní přírodní rezervace na území okresu Hradec Králové

Žehuňská obora a Žehuňský rybník

NPR vznikla sloučením NPR Žehuňská obora a NPR Žehuňský rybník v roce 1999. V současnosti se jedná se o rozlehlý rybník (258 ha) včetně přilehlých luk a mokřadů v nivě řeky Cidliny mezi obcemi Žehuň a Zbraň a navazující komplex lesů a luk s jižní expozicí svahu na pravé straně řeky Cidliny, mezi silnicí Dlouhopolsko - Lovčice (okres HK) a železnicí Chlumeck nad Cidlinou - Velký Osek

Katastrální území:

Výměra: 4, 76 ha

Nadmořská výška: 198 – 260 m

Datum vyhlášení I	Vyhlásil I	Číslo zřizovacího předpisu I
8.2. 1948	MŠO Praha	Výnos č. B-28.237/48-III/1.
Datum vyhlášení II	Vyhlásil II	Číslo zřizovacího předpisu II
22.6. 2000	MŽP ČR	Vyhláška č. 190/2000 Sb.

Květena Na území původní NPR Žehuňské obory se nachází významné lokality teplomilných doubrav s dubem pýřitým neboli šipákem (*Quercus pubescens*) a stepních strání. Zdejší porosty teplomilných doubrav patří k památným; vybrané exempláře této teplomilné dřeviny vykazují obvod kmene až 250 cm a výšku téměř 20 m, což jsou v našich podmínkách rozměry úctyhodné. Teplomilné trávníky Žehuňské obory vytvářejí několik odlišných typů. Nejrozšířenější jsou monodominantní suché trávníky se zřejmě nepůvodním sveřepem vzpřímeným (*Bromus erectus*) a s vtroušenými suchomilnými druhy jako *Brachypodium pinnatum*, *Scabiosa ochroleuca*, *Cirsium pannonicum*, *Potentilla heptaphylla*, *Vicetoxicum hirundinaria*, *Euphorbia cyparissias* (as. *Scabioso ochroleucae-Brachypodietum pinnati*); jen místy se vyskytují květnaté partie s *Botriochloa ischaemum*, *Adonis vernalis*, *Anemone sylvestris*. Na nejprudší svahy s aktivními svahovými pohyby se váže vegetace s dominantní *Carex humilis* a s výskytem *Cirsium acaule*, *Astragalus danicus*, *Asperula tinctoria*, *Thymus praecox*. Na zjara mírně vlhkých, v létě vysychavých stanovištích se vyskytují porosty s *Bromus erectus* a s vyšším zastoupením *Carex flacca* a *Cx. tomentosa*; ty představují přechod do subhalofilní vegetace akumulčních partií bílých strání as. *Potentillo reptantis* - *Caricetum flaccae*. Na plochých terénech se fragmentárně vyskytují okyselené typy s výskytem *Avenula pratensis*, *Carex montana*, *Trifolium alpestre*, *Thymus pulegioides*, *Dianthus deltoides* aj.

Vodní makrovegetaci rybníčního sublitorálu zde představují v první řadě nápadné porosty stulíku žlutého (*Nuphar lutea*), nejlépe vyvinuté v oblasti ústí Cidliny do rybníka. Z dalších zde zjištěných druhů volné vody stojí za řeč řečanka mořská (*Najas marina*).

Místní litorály jsou z naprosté většiny tvořeny rákosem (*Phragmites australis*), jen lokálně orobincem (*Typha latifolia*, *T. angustifolia*) či zblochanem vodním (*Glyceria maxima*). V jejich kompaktních porostech lze místy narazit na floristicky zajímavější druhy jako puškvorec obecný (*Acorus calamus*), sevlák široolistý (*Sium latifolium*), řeřišnici bahenní (*Cardamine dentata*), v bezděkovské rákosině (jižní břeh rybníka) roste pěkná populace pryskyřníku velkého (*Ranunculus lingua*).

Na rákosiny navazující luční porosty byly v minulosti dosti intenzivně zemědělsky využívány, což s sebou přineslo ochuzení jejich druhové skladby. Dosti hojně se v nich dosud vyskytuje starček bludný (*Senecio erraticus*), česnek hranatý (*Allium angulosum*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), bahnička jednoplevá (*Eleocharis uniglumis*) či štírovník tenkolistý (*Lotus tenuis*). Výskyt omezený především na polohy jež unikly hnojení kejdou (místními rolníky velmi oblíbenému způsobu zušlechtování luk) dnes mají citlivé druhy jako pýchava slatinná (*Sesleria coerulea*), prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*), ožanka čpavá (*Teucrium scordium*), violka nízká (*Viola pumila*), hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*) nebo bařička bahenní (*Triglochin palustre*). Zvláštní zmínku zasluží skupina bahenních pampelišek (*Taraxacum* sect. *Palustria*); těch bylo na zdejších loukách nalezeno devět mikrospecií, v ČR vesměs silně, či kriticky ohrožených, čímž se nemůže pochlubit žádná druhá lokalita u nás. Je ovšem otázkou, kolik z nich zde přežívá dodnes.

Zvířena: Jedná se o významné stanoviště vodních a na vodní ekosystémy vázaných ptáku. Území NPR je součástí navrhované ptačí oblasti Žehuň. Území je významné jako hnízdiště 131 ptačích druhů, je důležité pro tah vodních ptáků a dravců. Bylo zde zaznamenáno 259 druhů ptáků.

1.2. Chráněná území přírody v okrese Jičín

Na území okresu bylo doposud zřízeno 30 přírodních památek (PP), 7 přírodních rezervací (PR). Dále na území kraje zasahuje CHKO Český ráj. Lokality reprezentují zdejší vysokou diverzitu krajiny: pískovcová města, přirozená lesní společenstva, geologické jevy, rybníky s navazujícími slatinnými loukami, slatiny a rašeliniště.

PP Bělohradská bažantnice	PP Na víně	PP Údolí Javorky
PP Byšičky	PP Nad Blatinou	PP Veselský háj a rybník Smrkovák
PP Cidlinský hřeben	PP Novopacký vodopád	PP Zebín
PP Dubolka	PP Oborská luka*	PP Žlunické polesí
PP Farářova louka	PP Ostruženské rybníky	PR Kamenná hůra
PP Homolka	PP Rybník Jíkavec	PR Kovačská bažantnice
PP Hřídelecká hůra	PP Rybník Kojetín	PR Miletínská bažantnice
PP Chyjická stráň	PP Rybník Mordýř	PR Údolí Plakánek*
PP Kalské údolí	PP Rybník Vražda*	PR Podtrosecká údolí*
PP Kazatelna	PP Stav	PR Prachovské skály*
PP Křižánky	PP Strž ve Stupné	PR Úlibická bažantnice
PP Libunecké rašeliniště*	PP Svatá Anna	CHKO Český ráj
PP Meziluží*	PP Údolí Bystřice	

* Maloplošná chráněná území, která se nacházejí na území velkoplošných chráněných území (CHKO Český ráj)

1.2.1. Přírodní památky na území okresu Jičín

Přírodní památka Bělohradská bažantnice

Louky pod parkem a park v Lázních Bělohradě.

Katastrální území: Lázně Bělohrad

Výměra: 51, 19 ha

Nadmořská výška: 292 – 302 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Kulturní a polokulturní slatinné louky a lázeňský park tvoří důležité biocentrum v zemědělské krajině. Zdejší biotopy vznikly uměle, přesto se během doby staly důležitým refugiem vzácných rostlin a drobných živočichů.

Geologie Mělký úval řeky Javoroky v Bělohradské pahorkatině pokrývají holocenní fluvialní a deluviální jílovitopísčité hlíny, v severní části těž slatiny a v západní části sprašové hlíny. V podloží těchto kvartérních uloženin leží svrchnokřídové slínovce jizerského souvrství. Na nich se vytvořila pararendzina kambizemní, podél Javoroky se nachází fluvizem typická. Podmáčené louky pokrývají typické (organozemní) pseudogleje až gleje, místy i slatinná organozem.

Květena Botanicky nejbohatší částí chráněného území jsou vlhké louky svazu *Calthion* se vzácnými druhy rostlin. Rostou zde např. upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), rozrazil štítkovitý (*Veronica scutellata*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), svízel severní (*Galium boreale*), ostřice oddálená (*Carex distans*) aj.

Zvířena V parku jsou ideální podmínky pro ptáky, hnízdící v dutinách: žlunu zelenou (*Picus viridis*), strakapouda velkého (*Dendrocopos major*), krutihlava obecného (*Jynx torquilla*), brhlíka lesního (*Sitta europaea*) aj.

Přírodní památka Byšičky

Lesní porost s rybníky a rašelinnými loukami jižně od samoty Brdík, asi 2 km východně od Lázní Bělohrad.

Katastrální území: Brtev, Vřesník, Lukavec u Hořic

Výměra: 89, 97 ha

Nadmořská výška: 304 – 336 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Převážnou část území pokrývají lesní porosty více či méně přirozeného složení, na které navazuje několik rybníků s unikátními rašelinnými loukami v záplavové zóně. Další vodní plochy leží za hranicemi chráněného území. Celý komplex je důležitým biocentrem v převážně zemědělské krajině.

Geologie Strukturně denudační, zčásti akumulací reliéf uprostřed Bělohradské pahorkatiny. Severní část zaujímá ploché návrší Bulice (342 m n. m.) ze svrchnokřídových sedimentů, převážně slínovců a prachovců středního až spodního turonu (jizerské a bělohorské souvrství), místy překrytých reliktními štěrky fluviálního původu a štěrkopísky středně pleistocenní terasy. Niva potoka se Zákopskými rybníky je vyplněna holocenními fluviálními a deluviálními jílovitopísčítými usazeninami. Vyvinuly se zde slabě oglejené pararendziny (kambizemní) v asociaci s kambizemí arenickou, v okolí rybníčků a potoka glej typický (organozemní) s malými okrsky slatinné organozemě.

Květena Lesní komplex Bulice je převážně smrkový, s roztroušenými ostrůvky přirozené dřevinné skladby, tj. s bukem lesním (*Fagus sylvatica*), dubem letním (*Quercus robur*), habrem obecným (*Carpinus betulus*), lípou malolistou (*Tilia cordata*), ojediněle i jedlí bělokorou (*Abies alba*). Obklopují ádro chráněného území, tj. rybníky s navazujícími slatinnými loukami.

Rostlinstvo chráněného území je velmi různorodé v závislosti na typech stanovišť - od lesních porostů různého složení přes rybníky a slatinné louky po suché stráně. Botanicky nejbohatším stanovištěm jsou slatinné louky svazu *Caricion davallianae* v okolí rybníků Zákopského, Hlubokého a Bahníku, kde rostou mj. hlízovec Loeselův (*Liparis loeselii*), ostřice Davalova (*Carex davalliana*), o. oddálená (*C. distans*), o. vyvýšená (*C. elata*), o. žlutá (*C. flava*), zeměžluč hořká (*Centaureum erythraea*), prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*), krušík bahenní (*Epipactis palustris*) a bradáček vejčitý (*Listera ovata*). Kolem rybníků jsou vyvinuty rákosiny svazu *Phragmition*. Dubohabřiny s přirozenou dřevinnou skladbou, tvořící část lesních porostů, řadí fytoocenologové do svazu *Carpinion*. Rostou zde např. orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), ostřice převislá (*Carex pendula*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*), hlístník

hnízdák (*Neottia nidus-avis*), prvosenka jarní (*Primula veris*) aj.

Zvířena Lokalita je důležitým biotopem pro rozmnožování obojživelníků a plazů, mezi něž patří např. čolek horský (*Triturus alpestris*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). Ze vzácnějších druhů ptáků zde hnízdí chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*) a další.

Území je refugiem bezobratlých v zemědělské krajině. Žijí zde mj. střevlíci *Odacantha melanura* a *Demetrias monostigma*, kteří jsou charakterističtí pro porosty rákosu, dále bažinné druhy drabčičků (*Staphylinidae*) a tyrfofilní ploštice znakoplavka *Notonecta lutea*.

Lesnictví Plán péče na lesní půdě je zaměřen na postupnou přeměnu smrkových monokultur na porosty s přirozenou dřevinnou skladbou doubrav a dubohabřin. Louky v okolí rybníků musí být pravidelně koseny a zbavovány náletu dřevin, rybníky by měly být využívány pouze extenzivně, s minimálním hnojením, aby nedocházelo ke zvyšování obsahu živin ve vodě a následně v půdě slatinných luk.

Přírodní památka Cidlinský hřeben

Kozlovský hřbet (606 m n. m.) a Cidlinská Hůra (519 m n. m.) severně od obce Cidlina.

Katastrální území: Kněžice, Cidlina

Výměra: 135, 31ha

Nadmořská výška: 412 – 606 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Předmětem ochrany území jsou velké plochy přirozených lesních porostů na prudkých svazích Kozlovského hřbetu a Cidlinské hůry, které jsou zachovalým zbytkem kdysi hojných lesních porostů v této oblasti.

Geologie Území zaujímá část Táborského hřbetu na jihovýchodním okraji geomorfologického celku Ještědsko-kozákovský hřbet. Průlomové údolí horního toku Cidliny dělí území do dvou částí. Severozápadní část vyplňují dílčí hřbet s hradním vrchem Kozlov a jižní výběžky vrchu Ředice (648 m n. m.), jihovýchodní část hřbet Hůra. Podkladem jsou převážně karbonské „melafyry“ – bazaltandezity kumburského souvrství, místy prostoupené tufy a aglomeráty. V erozních zářezech (např. v údolí Cidliny) jsou odkryty permské sedimenty, zejména červenohnědé pískovce a slepence vrchlabského souvrství, případně svrchnokřídové (cenomanské) pískovce. Na svazích a jejich úpatích leží kvartérní deluviální kamenitohlinité a kamenitopísčité sedimenty.

Půdní pokryv tvoří především kambizemě (nasyčená i kyselá kambizem typická) s rankery (typickým i kambickým). Ojedinele se v úžlabinách kolem malých vodních toků nacházejí i hydromorfní půdy - glej typický (organozemní) s pseudoglejem typickým.

Květena Převážně přirozená svahová bučina, na nejprudších svazích jihozápadně exponovaných strání s přirozenou dřevinnou skladbou s bukem lesním (*Fagus sylvatica*), lípou velkolistou (*Tilia platyphyllos*), javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*). Místně jsou vtroušeny smrk ztepilý (*Picea excelsa*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a jedle bělokorá (*Abies alba*). Porosty, řazené fytoocenology ke svazu *Fagion* a *Tilio-Acerion*, jsou bohatým nalezištěm vzácných a chráněných druhů rostlin. Pestrost bylinného podrostu je mj. podmíněna i zvýšeným obsahem vápníku v půdě. Roste zde mj. lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), okrotice dlouholistá (*Cephalanthera longifolia*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), áron plamatý (*Arum maculatum*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), vikev lesní (*Viciasylvatica*) aj.

Zvířena Přirozené složení porostů poskytuje vhodné podmínky mj. řadě vzácnějších druhů ptáků: např. lejskovi černohlavému (*Ficedula hypoleuca*), holubu doupňákovu (*Columba oenas*), puštíku obecnému (*Strix aluco*), šoupálkovi dlouhoprstému (*Certhia familiaris*) aj.

Faunu bezobratlých tvoří podhorské druhy zachovalých smíšených lesů. V bukových porostech a na mokřadních a rašelinných stanovištích je vyšší podíl horských druhů. Žijí zde

např. např. střevlíček *Prerostichus burgmeisteri*, světluška *Phosphaenus hemipterus*, zdobenec zelenavý (*Gnorimus nobilis*) a ploštice *Oxycarenus modestus* z čeledi ploštičkovitých (*Lygaeidae*).

Na prudkých stráních s jihozápadní expozicí nalézáme i teplomilné druhy např. střevlíčka *Dromius linearis* a kříse ušatku kůrovou (*Ledra aurita*). Z chráněných brouků zde byl pozorován roháč obecný (*Lucanus cervus*) a pět druhů střevlíků rodu *Carabus*.

hojná jsou zde kupovitá mraveniště chráněného mravence *Formica polyctena*, která dosahují výšky až 1 m a průměru až 3 m.

Lesnictví Lesní porosty mají výrazně protierozní funkci. Hospodaření v lesích bude při zásazích v porostech zaměřeno na podporu přirozeného zmlazení lesních porostů a individuální ochranu mravenišť.

Přírodní památka Dubolka

Tři izolované skalky v polích jižně od silnice Jičín – Sobotka, asi 1 km jižně od obce Ohařice.

Katastrální území: Ohařice, Drštěkryje

Výměra: 2, 15 ha

Nadmořská výška: 342-376 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Chráněné území je tvořeno třemi izolovanými skalkami obklopenými polními kulturami. Z biologického hlediska je nejbohatší největší skalka, s teplomilnými společenstvy rostlin a hmyzu, v této oblasti vzácnými.

Geologie Tři elevace z neogenních čedičových vulkanitů vystupují v západní části geomorfologického okrsku Jičínská kotlina. Jsou sevřeny vápnatými jílovci a jílovými pískovci (coniak) české křídové pánve. Nejvyšší a geomorfologicky nejvýraznější je jižní těleso Dubolka (380 m n. m.) z nefelinického bazanitu ("čediče"), který byl ještě v prvních desetiletích 20. století těžen v jámovém lomu. Hojné jsou polohy bazaloidní brekcie, nekvalitního lomového kamene lidově zvaného hasák nebo babina. Severovýchodně a severozápadně od Dubolky, směrem k silnici, vystupují dvě další, méně výrazné elevace, tvořené rovněž bazaloidními neovulkanity (limburgitem a brekcií). Na těchto horninách leží rankery (typický a litický) s litozeměmi. Na sprašových pokryvech a polygenetických hlínách v okolí se rozprostírají hnědozemě (pseudoglejová a typická).

Květena Bylinný pokryv odpovídá teplomilnému a suchomilnému stanovišti s vysokým obsahem vápníku v půdě. Takový biotop není v hradeckém regionu příliš častý. Roste zde např. pamětník rolní (*Acinos arvensis*), válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), prvosěnka jarní (*Primula veris*) aj.

Zvířena Lokalita nebyla dosud zoologicky prozkoumána.

Využití Plán péče předpokládá pravidelné sklizení travního porostu nebo extenzivní pastvu a likvidaci černých skládek v křovinách kolem skalních výchozů.

Přírodní památka Farářova louka

Severní a východní svahy kóty Smolník u osady Dachovy severovýchodně od Hořic.

Katastrální území: Červená Třemešná, Hořice

Výměra: 29, 27 ha

Nadmořská výška: 325 – 375 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Chráněné území je tvořeno teplomilným dubohabrovým porostem na mírném svahu kóty Smolník. Součástí lokality je i rašelinná lesní louka. Celý biotop je ukázkou charakteristického přirozeného lesního porostu Jičínska.

Geologie PP leží v Hořickém hřbetu ve východní části Jičínské pahorkatiny. Podkladem jsou svrchnokřídové sedimenty, zejména slínovce, podřadně též vápnité jílovce a prachovce jizerského souvrství (střední turon), v nižší části jižního a jihozápadního svahu též cenomanské pískovce. Povrch jižní části území je částečně překryt štěrky staropleistocenní terasy (donau). Na nich se vyvinuly pararendzina kambizemní a v menší míře kambizem arenická. Vlastní loučka je tvořena organozemí typickou (glejovou) a glejem organozemním.

Květena . Smíšená dubohabřina svazu *Carpinion*, obsahující některé druhy společenstev vápnomilných bučin podsvazu *Cephalanthero-Fagenion*, s místními nevhodnými výsadbami modřínu opadavého (*Larix decidua*) a smrku ztepilého (*Picea excelsa*). V bohatém bylinném patře rostou okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), kruštík široolistý (*Epipactis helleborine*), k. modrofialový (*E. purpurata*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), jarmanka větší (*Astrantia major*), vikev lesní (*Vicia sylvatica*), medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*). zdejší nález ostřice chlupaté (*Carex pilosa*) je první v Podkrkonoší. Na lesní „Farářově louce“ rostou prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), srpice barvířská (*Serratula tinctoria*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), řada druhů slatinných ostřic, z nichž nejvzácnější je ostřice Davallova (*Carex davalliana*) a o. žlutá (*C. flava*).

Zvířena Na podmáčených loukách se vyskytuje ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), zmije obecná (*Vipera berus*), v okolních lesích hnízdí běžné druhy ptactva – sýkora parukářka (*Parus cristatus*), s. modřinka (*P. caeruleus*), králíček obecný (*Regulus regulus*) aj.

V roce 1999 bylo při základním výzkumu nalezeno 162 druhů brouků. Druhově nejbohatší jsou okraje smíšeného lesa, kde byl mj. poprvé na území Čech nalezen teplomilný lesknáček *Meligethes jelineki*, žijící na medovníku meduňkolistém (*Melittis melissophyllum*). Periodické tůňky v horní části louky hostí vodní druhybrouků, např. vzácnějšího acidofilního potápníka *Agabus chalconotus*.

Lesnictví V lesním hospodaření bude kladen důraz na přirozenou obnovu dřevin, v případě

Koncepce ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje, Ing. Miloslav Šindlar a kol., 2003.

Příloha č.1 Maloplošná zvláště chráněná území na území Královéhradeckého kraje, strana 30

neúspěchu pak umělou obnovu dubem letním, bukem, lípou a habrem. Ve stávajících porostech budou prováděny prořezávky na úkor břízy, dubu červeného a smrku tak, aby tyto druhy nevhodných dřevin byly časem zcela eliminovány.

Přírodní památka Homolka

Jižní úpatí kóty Homolka (462 m n. m.) východně silnice Vidoň – Kal u samoty V Lukách.

Katastrální území: Bezník

Výměra: 2, 02 ha

Nadmořská výška: 370 – 425 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Důvodem zřízení chráněného území je ochrana vstavače bledého (*Orchis pallens*), který patří v rámci České republiky ke kriticky ohroženým druhům. Roste v Čechách pouze na dvou místech.

Geologie Vrch Homolka (462 m n. m.) vystupuje v jižní části geomorfologického okrsku Podkrkonošská pahorkatina a je vyčleněn údolními Bystřice a levého přítoku od Bezníku. Jižní svah Homolky s chráněným územím je tvořen krystalickými břidlicemi (proterozoikum nebo starší paleozoikum), zejména sericitickými až chloritickými fylity, místy prostoupenými tenkými vložkami vápenců. Dno úžlabí na svahu je pokryto kvarténními deluviálními kamenitohlinitými a písčítými usazeninami. Většinu půd tvoří kambizem typická, zamokřené lokality pokrývá glej typický.

Květena Vstavač bledý (*Orchis pallens*) je zde znám od počátku 20. století. Na suché mezi s nadrostem dospělých bříz nalezneme cca 10 exemplářů, které každoročně kvetou. Dle sdělení pamětníků a starých literárních údajů se množství rostlin podstatně nemění. Rostou zde také hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), devaterník velkokvětý tmavý (*Helianthemum grandiflorum* subsp. *obscurum*), smldník jelení (*Peucedanum cervaria*), lomikámen zrnatý (*Saxifraga granulata*), srpice barviřská (*Serratula tinctoria*), smolnička obecná (*Steris viscaria*) aj.

Zvířena Nalezneme tu ještěrku obecnou (*Lacerta agilis*) a užovku hladkou (*Coronella austriaca*). Pravidelně zde hnízdí ťuhák obecný (*Lanius collurio*), pěnice slavíková (*Sylvia borin*), p. pokřovní (*S. curruca*) aj.

Přírodní památka Hřídelecká hůra

Čedičová homole „Horka“ (398 m n. m.) na východním okraji obce Hřídelec.

Katastrální území: Hřídelec

Výměra: 2, 11 ha

Nadmořská výška: 362 – 398 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Narizení č. 2/1999

Chráněné území bylo zřízeno k ochraně geologické lokality se vzácnými nerosty. Jižní a západní svahy jsou porostlé teplomilnou vegetací, na severním a východním svahu převládají řídké porosty náletových dřevin, poskytující úkryt ptactvu a drobným živočichům.

Geologie Neovulkanitové „čedičové“ těleso z nefelinického bazanitu, s polohami subvulkanické bazaltoidní brekcie. Bohaté naleziště minerálů, např. amfibolu, dolomitu, kalcitu, olivínu, aragonitu (dokonale vyvinuté krystaly, případně krystalové srůsty i agregáty s medovým zbarvením patří k nejdokonalejším na území ČR) aj. Těžbou „čediče“ vznikla lomová jáma s komorami a chodbami. Na území PP se vyvinula mladší stadia půd (ranker typický a kambický s litozeměmi), v okolí kambizem arenická s podzolem arenickým.

Květena Jeden biotop tvoří suché luční porosty na svazích homole, pomístně zarostlé nálety dřevin, a druhý pozůstatky bývalého lomu v centru kopce. Přes velmi příznivý minerální podklad je druhové spektrum celkem chudé. Dosud zde nebyly nalezeny žádné chráněné ani ohrožené druhy rostlin. Rostou zde teplomilné druhy zběhovec lesní (*Ajuga genevensis*), tařinka kališní (*Alyssum alyssoides*), pamětník rolní (*Acinos arvensis*), mochna jarní (*Potentilla tabernaemontani*), rozchodník ostrý (*Sedum acre*), a r. tenkolistý (*S. boloniense*) aj.

Zvířena Ve skalních dutinách a na římsách hnízdí poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*). Keřové porosty a stromové patro vyhledávají ke hnízdění budníček menší (*Phylloscopus collybita*), dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*) a pěvuška modrá (*Prunella modularis*). V uměle vytvořených dutinách zimuje netopýr černý (*Barbastella barbastellus*).

Přírodní památka Chyjická stráž

Lesní porost na mírném jihozápadním svahu mezi Chyjicemi a Dolany.

Katastrální území: Chyjice, Dolany

Výměra: 35, 45 ha

Nadmořská výška: 252 – 310 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Ochrana přirozené dubohabřiny na mírném svahu nad obcí s charakteristickou a vzácnou hajní květenou. Háj je obklopen ornou půdou – má funkci biocentra v zemědělské krajině.

Geologie Součástí levého svahu údolí Leštiny ve východní části geomorfologického celku Jičínská pahorkatina. Podkladem jsou jemnozrnné sedimenty svrchní křídy (coniak), zejména vápnné jílovce s vložkami vápnných pískovců, na kterých se vytvořila pararendzina typická, doprovázená po severním až severovýchodním okraji úzkým pásem hnědozemě typické na spraši.

Květena Teplomilná dubohabřina mladší věkové kategorie s ojedinělými výstavky starých dubů a bohatým keřovým patrem. Patří ke svazu *Carpinion*. Rostou zde např. lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), náprstník velkokvětý (*Digitalis grandiflora*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), barvínek menší (*Vinca minor*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*), mochna bílá (*Potentilla alba*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), kokořík vonný (*Polygonatum odoratum*), dymnivka bobovitá (*Corydalis intermedia*), prorostlík dlouholistý (*Bupleurum longifolium*) aj.

Zvířena Hnízdí zde lesní ptáci např. hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*), sýkora (*Parus* sp.), šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*) aj.

Lesnictví V lesním hospodaření bude podporována přirozená obnova, při neúspěchu budou používány výsadby přirozených druhů dřevin –dubu letního, habru a lípy. Mladé stromky budou chráněny před okusem zvěří a před buřením, probírky ve starších porostech budou eliminovat zejména šířící se břízu a osiku.

Přírodní památka Kalské údolí

Údolí potoka Bystřice od Vidonického mlýna ke kótě Homolka východně od obce Kal.

Katastrální území: Bezník, Kal, Vřesník u Tetína, Vidonice

Výměra: 24, 59 ha

Nadmořská výška: 370 – 440 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Podhorské údolí potoka, v jehož úzké nivě zůstalo zachováno bohaté naleziště bledule jarní (*Leucojum vernum*). Podobné potoky byly v minulosti ve zdejší oblasti mnohem hojnější, při pozemkových úpravách byly však většinou zničeny.

Geologie Asi 3, 2 km dlouhý úsek údolí Bystřice ve východní části geomorfologického okrsku Novopacká vrchovina v Krkonošském podhůří. Do chráněného území byla zahrnuta i dvě pravá boční údolíčka. Severní a střední část údolí jsou zahlobeny do sedimentů svrchního karbonu (pískovců, arkóz a slepenců kumburského souvrství), jižní část do proterozoických a staropaleozoických metamorfovaných hornin krystalinika Zvičiny - metaarkóz, metadrob a v průlomovém údolí mezi návršími Valy (489 m n. m.) a Homolka (462 m n. m.) převážně do sericitických a chloritických fylitů s vložkami metabazitů. Údolní niva je zaplněna holocenními fluvialními hlinitopísčity a písčity uloženinami, na nichž vznikly hydromorfní půdy - glej typický (pseudoglejový) s pseudoglejem typickým. Jejich okolí pokrývá slabě oglejená kyselá varieta kambizemě typické.

Květena Niva meandrujícího potoka s vlhkými loukami a bohatým porostem bledule jarní (*Leucojum vernum*) a prvosenky vyšší (*Primula elatior*). V létě na loukách kvetou např. žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), řebríček bertrám (*Achillea ptarmica*), ostřice nedošáchor (*Carex pseudocyperus*) aj.

Zvířena Na podmáčených loukách žije ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*). Pod mostky na toku Bystřice hnízdí konipas horský (*Motacilla cinerea*) a skorec vodní (*Cinclus cinclus*), mezi kořeny břehových porostů hnízdí střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*).

Lesnictví Podél Bystřice rostou jen maloplošné remízy, které navazují na břehové porosty.

Využití Louky v okolí potoka leží ladem a zarůstají rákosinami. Pro zachování charakteru území je nutno je pravidelně sklízet. Výjimku tvoří jedna menší louka v soukromém vlastnictví, která je obhospodařována za podpory dotací ze Státního fondu životního prostředí. Při hospodaření není dovoleno používat umělá hnojiva a látky chemické ochrany rostlin. Břehové porosty musí být udržovány tak, aby byla zajištěna průtočnost koryta.

Přírodní památka Kazatelna

Lesní porost mezi Třebnouševsi a Klenicemi.

Katastrální území: Ostrov v Podkrkonoší, Rašín

Výměra: 69, 10 ha

Nadmořská výška: 276 – 303 m n. m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehléšil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nariadení č. 3/1999

Dubohabřina je biocentrem a refugiem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů uprostřed bezlesé zemědělské krajiny.

Geologie Území je součástí Nechanické tabule ve východní části geomorfologického celku Východolabská tabule. Podstatnou část tvoří plochý hřbet (ve směru V – Z, asi 2 km dlouhý) s kótami Kazatelna (305 m n. m.) a Bílý kopec (302 m n. m.). Jde o relikt strukturně denudační plošiny ze svrchnokřídových sedimentů - slínovců, vzácněji jílovců a prachovců jizerského souvrství (střední turon), v okrajích se souvislým pokryvem pleistocenních sprašových hlín a ve vrcholové části s pozůstatky staropleistocenních fluvialních štěrkopísků. Mezi půdami převládá pararendzina kambizemní s kambizemí pelickou, na sprašových pokryvech nelesních částí leží hnědozem typická a luvická.

Květena Smíšený lesní porost charakteru dubohabřiny (*Carpinion*) na vápnitém podkladě s jednotlivými exempláři starých dubů a s bohatým keřovým podrostem. Složení porostů je převážně přirozené – dub letní (*Quercus robur*), lípa malolistá (*Tilia cordata*), habr obecný (*Carpinus betulus*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), břiza bělokorá (*Betula pendula*), střemcha obecná (*Padus avium*). Jehličnany jsou pouze vtroušeny. V lese roste mnoho vzácných teplomilných druhů rostlin, např. zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), náprstník velkokvětý (*Digitalis grandiflora*), kruštík širolistý (*Epipactis helleborine*), k. modrofialový (*E. purpurata*), třezalka chlupatá (*Hypericum hirsutum*), t. horská (*H. montanum*), hlísník hnízdák (*Neottia nidus-avis*), medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), bělozářka větvitá (*Anthericum ramosum*), řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum corymbosum*), okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), sasanka lesní (*Anemone sylvestris*), orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*) aj.

Zvířena Hnízdí zde např. káně lesní (*Buteo buteo*), ještěb lesní (*Accipiter gentilis*), holub doupňák (*Columba oenes*) a datel černý (*Dryocopus martius*). Ve světlejších okrajích lesních porostů se vyskytuje lejsek šedý (*Muscicapa striata*) a žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

Lesnictví Plán péče sleduje zachování přirozené dřevinné skladby a její podporu buď přirozenou nebo umělou obnovou listnatými druhy domácích dřevin a postupnou eliminací smrku a modřínu z porostů.

Přírodní památka Křižánky

Lesní porost západně od obce Zelenecká Lhota – Záhuby.

Katastrální území: Záhuby

Výměra : 106,39 ha

Nadmořská výška: 286 – 366 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Narízení č. 3/1999

Chráněny jsou mokřadní biotopy v lesním komplexu Křižánky s chráněnými a ohroženými druhy rostlin a živočichů.

Geologie Lokalita leží při severním okraji centrální části české křídové pánve. Podloží tvoří v hloubce 3, 5 - 30 m sedimenty svrchního turonu až spodního a středního coniacu – světle šedé pelitické, jílovité slínovce (opuky) s deskovitou odlučností. Kvádrové pískovce, uložené ve svrchním coniacu jsou reprezentovány, jsou zachovány na jižním a východním okraji lokality. Kvartérní pokryv tvoří zvětralinová rezidua křídových slinitých hornin. V nadloží přecházejí do deluviálních a eluviálních jílových a jílovitopísčitých hlín, eolických spraší a sprašových hlín. Půdní pokryv uvedených hornin tvoří kambizem arenická a pseudoglejová, ve vlhčích polohách s pseudoglejem a glejem typickým (organozemním).

Květena Lesní společenstva chráněného území řadíme k borovým doubravám svazu *Genisto germanicae-Quercion*, asociaci *Molinio arundinaceae-Quercetum* a olšinám svazu *Alnion incanae*, na prameništích a v okolí potoka Záhubka k asociaci *Pruno-Fraxinetum*. Ve fragmentech se na svazích údolí potoka Záhubka zachovaly lesní porosty bučin (*Fagion*), suťových lesů (*Tilio-Acerion*) a dubohabřin (*Carpinion*). Poměrně velké plochy zaujímají druhotné jehličnaté výsadby. Lesní louka v lese Křižánky je porostlá vlhkomilnými společenstvy svazů *Molinion* a *Caricion davallianae*. Roste zde např. prstnatec listenatý (*Dactylorhiza longebracteata*), p. májový (*D. majalis*), hořec hořepník (*Gentiana pneumonanthe*), srpice barvířská (*Serratula tinctoria*), hruštička okrouhlostá (*Pyrola rotundifolia*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*), suchopýr širolistý (*Eriophorum latifolium*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), prvosenka jarní (*Primula veris*), p. vyšší (*P. elatior*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*).

Zvířena Na vlhké louce ve východní části území žijí čolek horský (*Triturus alpestris*), č. obecný (*T. vulgaris*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), podél potoka se vyskytuje skokan hnědý (*Rana temporaria*) a slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Ze vzácnějších druhů ptáků zde byl potvrzen holub doupňák (*Columba oenas*), krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) a jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*). Dále zde žijí datel černý (*Dryocopus martius*), drozd brávník (*Turdus viscivorus*), pěvuška modrá (*Prunella modularis*), pěnice pokřovní (*Sylvia curruca*), p. hnědokřídlá (*S. communis*), p. slavíková (*S. borin*), budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*) aj.

Základním výzkumem byla zjištěna běžná entomofauna, která odpovídá charakteru rostlinných společenstev. Dokumentován byl i výskyt vzácnějších druhů brouků, např.

kožojeda *Megatoma undata* a mandelinky *Prasocuris junci*.

Lesnictví O druhovém složení křížáneckých lesů svědčí již záznam z roku 1593. Tehdy v porostech převažoval dub a buk, v příměsi byla zastoupena borovice, bříza a habr. Ještě počátkem 20. století tvořil podíl dubu 60 % a habru 10 %. Jehličnany byli v menšině, v letech 1921 až 1922 byly navíc postiženy holožirem mnišky. K výraznému zvýšení podílu smrku a borovice došlo po roce 1945, kdy začaly být vysazovány čisté monokultury. Lesní meliorace a používání herbicidů při zakládání smrkových monokultur působí výrazně nepříznivě na přirozený bylinný podrost.

Využití V lesním hospodaření bude při výchovných zásazích podporován buk, dub, habr a lípa, případně dosazována jedle. Přednostně bude z porostů odstraňován smrk, borovice a modřín. Přirozená obnova bude podporována přípravou půdy kolem matečných stromů. Dřeviny poškozené požárem budou přednostně odstraněny a plochy zalesněny cílovými dřevinami. Bude posilována biologická ochrana lesa (zachování doupných stromů, vyvěšování ptačích budek), nové výsadby budou chráněny oplocenkami. Slatinná louka bude pravidelně kosena jednou za dva roky.

Přírodní památka Libunecké rašeliniště

Niva potoka Javoroky na východním okraji obce Libunec. Lokalita je rozdělena železniční tratí Libuň – Hrdoňovice na dvě části.

Katastrální území: Libuň, Libunec, Březka

Výměra: 18, 69 ha

Nadmořská výška: 292 – 296 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Důvodem zřízení přírodní památky je ochrana slatinných luk u toku Javoroky s chráněnými druhy živočichů a rostlin. Slatinné louky tohoto typu bývaly na Jičínsku v minulosti mnohem hojnější, byly však zničeny při pozemkových úpravách probíhajících zde od 60. let 20. století.

Geologie Mělké údolí dolního toku Javoroky je součástí Libuňské brázdy ve východní části geomorfologického celku Jičínská pahorkatina. Podkladem údolní nivy jsou holocenní fluvialní a deluviofluvialní hlinitopísčité sedimenty se slatinným rašeliništěm, severní část pokrývají pleistocenní sprašové hlíny a v jižní části jsou odkryty svrchnokřídové sedimenty - slínité pískovce a slínovce jizerského souvrství (střední turon). Kromě slatinné organozemě se podél toku Javoroky vyvinula fluvizem typická, na niž navazuje hnědozem pseudoglejová s pararendzinou pseudoglejovou jako akcesorickou složkou.

Květena Centrum PP tvoří slatinné louky svazu *Caricion davallianae*, obklopené porosty mezofilních luk a porostů keřových vrb. Součástí území je i poměrně rozsáhlá vodní plocha, která vznikla při těžbě slatiny, ukončené v roce 1992. Sukcese v této části lokality směřuje k rákosině (*Phragmites*). V území se vyskytuje více než 180 druhů vyšších rostlin, z nichž některé patří mezi chráněné a ohrožené: upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), všivec bahenní (*Pedicularis palustris*), řeřišnice bahenní (*Cardamine dentata*), řada druhů ostřic včetně ohrožené ostřice Davallovoy (*Carex davalliana*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), svízel severní (*Galium boreale*), třezalka čtyřkřídla (*Hypericum tetrapterum*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), sítina nitkovitá (*Juncus filiformis*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*) aj.

Zvířena Běžně se setkáváme se skokan hnědým (*Rana temporaria*). Hojná je ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*). Ze vzácnějších druhů ptáků zde hnízdí např. bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*), b. hnědý (*S. rubetra*), ůhýk obecný (*Lanius collurio*) a moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*).

Přírodní památka Meziluzí

Území leží asi 1km SZ od obce Meziluzí.

Katastrální území: Dobšice

Výměra: 1, 47 ha

Nadmořská výška: 320 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.7. 1997	SCHKO Český ráj	Vyhláška č. 1/1997
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Hlavním předmětem ochrany je biotop silně ohroženého vstavače obecného (*Orchis morio*) v sadu a pastvině na příkré stráni.

Geologie Lokalita se nachází ve střední části svahu mladopleistocenního širokého údolí. Na svahovinách kvádrových pískovců ze svrchního turonu až coniacu leží chudé, málo mocné illimerizované hnědé půdy. Vyvinula se kambizem luvická v asociaci se silně kyselou kambizemí arenickou a s podzolem arenickým.

Květena Druhově bohatá pastvina a starý jabloňový sad je jednou ze dvou známých lokalit s výskytem vstavače obecného (*Orchis morio*) na území CHKO. Na lokalitě byl zahájen v roce 1996 program jeho repatriace, jehož cílem bylo posílení stávající populace. S tímto záměrem jsou prováděny i managementová opatření. Z dalších chráněných druhů zde roste vemeník dvoulistý (*Platanthea bifolia*).

Zvířena Území je zajímavé především faunou bezobratlých. V 90. letech zde byl potvrzen křížák pruhovaný (*Argiope bruennichi*) jako na jednom ze dvou prvních míst v CHKO. Dále lze spatřit okáče bojínkového (*Melanargia galathea*) a vřetenušku obecnou (*Zygaena filipendulae*). Žije tu 42 převážně běžných druhů obratlovců.

Lesnictví Území neobsahuje lesní pozemky.

Využití Starý ovocný sad byl využíván jako pastvina pro ovce do roku 1994. V roce 2001 byla pastva opět obnovena.

Přírodní památka Na víně

Opuková stráň severně od Újezda pod Troskami, na severovýchodním okraji osady Semínova Lhota.

Katastrální území: Újezd pod Troskami

Výměra: 5, 47 ha

Nadmořská výška: 323 – 357 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Předmětem ochrany je jižně a východně orientovaná stepní stráň na opukovém podkladu, vystupujícím v této oblasti vzácně na povrch. V nejbližším okolí Českého ráje není tento typ stanovišť častý - jde o unikátní biotop vzácných a chráněných druhů rostlin a hmyzu.

Geologie Východní svah strukturně denudačního návrší (357 m n. m.), protáhlého ve směru východ-západ a vymezeného pravými přítoky Libuňky, leží v jihovýchodní části geomorfologického okrsku Turnovská stupňovina v Jičínské pahorkatině. Podkladem jsou vápnité jílovce, slínovce a opuky teplického souvrství (svrchní turon až coniak), zejména v západní části překryté pleistocenními sprašovými hlínami. Vyvinuly se na nich především pararendziny (kambizemní) a hnědozemě (typická a luvická).

Květena V centru lokality roste xerotermní travinná vegetace s keři a starý sad, které řadíme ke společenstvům svazu *Bromion erecby*. Menší část lokality je porostlá lesem, převážně jehličnatým. Ze vzácných druhů rostlin zde rostou sasanka lesní (*Anemone sylvestris*), zběhovec lesní (*Ajuga genevensis*), zvonek klubkatý (*Campanula glomerata*), z. broskvoňolistý (*C. persicifolia*), ostřice jarní (*Carex caryophyllea*), o. plstnatá (*C. tomentosa*), chrpa čekánek (*Colymbada scabiosa*), voskovka menší (*Cerintho minor*), pcháč bezlodyžný (*Cirsium acaulon*), oman britský (*Inula britannica*), o. hnidák (*I. conyza*), černýš rolní (*Melampyrum arvense*), smlďník jelení (*Peucedanum cervaria*), vítod chocholatý (*Polygala comosa*), růže keltská (*Rosa gallica*), srpek obecný (*Falcaria vulgaris*), kruštík široolistý (*Epipactis helleborine*), k. tmavočervený (*E. atrorubens*), hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), prvosenka jarní (*Primula veris*), čistec přímý (*Stachys recta*), jetel horský (*Trifolium montanum*) aj.

Zvířena Na teplých stráních nalezneme ještěrku obecnou (*Lacerta agilis*), slepýše křehkého (*Anguis fragilis*). Hnízdí zde např. krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), ůuhýk obecný (*Lanius collurio*) a pěnice slavíková (*Sylvia borin*).

Lesnictví Chráněné území zasahuje pouze částečně do druhotného lesního porostu smrku a borovice, který do něj byl zařazen pouze proto, aby nebylo nutno dělit parcely.

Přírodní památka Nad Blatinou

Lesní porost ve stráni nad potokem asi 0,5 km severozápadně od obce Horní Černůtky.

Katastrální území: Dolní Černůtky

Výměra: 6,26 ha

Nadmořská výška: 284 – 308 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Smíšená dubohabřina je ukázkou přirozeného lesního porostu Jičínska. V charakteristickém podrostu se vyskytuje pestrá paleta rostlin včetně chráněných druhů. Území poskytuje možnosti hnízdění zpěvnému ptactvu a úkryty drobné zvěři.

Geologie Mělký údolní zářez pravého přítoku Bystřice a boční strže jsou zahlobeny do mladopleistocenních sedimentů (spraší a sprašových hlín), překrývajících svrchnokřídové sedimenty (jílovce a slínovce) jizerského souvrství. Niva potoka je vyplněna holocenními deluviofluviálními hlinitopísčnými usazeninami. Na sprašových pokryvech leží hnědozemě (typická a luvická), kolem potoka se vyvinul glej typický. Na jihu sem zasahuje i černozem černicová.

Květena Smíšená dubohabřina svazu *Carpinion*, kterou je možno přiřadit k asociaci *Melampyro nemovosi-Carpinetum* na opukové stráni s bohatou hájovou květenou, výraznou zejména v jarním aspektu. Převažující dřevinou je dub letní (*Quercus robur*), přimíšeny jsou habr obecný (*Carpinus betulus*), lípa malolistá (*Tilia cordata*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*) a buk lesní (*Fagus sylvatica*). Rostou zde např. sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*), s. pryskyřníkovitá (*A. ranunculoides*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*) a violka divotvárná (*Viola mirabilis*).

Zvířena Hnízdí zde druhy ptáků typické pro listnaté lesy - hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), sýkory (*Parus* spp.), šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*), brhlík lesní (*Sitta europaea*) aj.

Lesnictví Zachovalý fragment smíšené dubohabřiny v intenzivně obhospodařované krajině. Ukázka přirozeného teplomilného porostu s bohatou flórou a faunou.

Přírodní památka Novopacký vodopád

Miniaturní kaňon s šest metrů vysokým vodopádem v lese Sýkornice asi 3 km jižně od Vidochova.

Katastrální území: Vidochov, Stupná

Výměra: 3, 80 ha

Nadmořská výška: 420 – 488 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.6. 1980	ONV Jičín	Usnesení č. 158/80
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nariadení č. 2/1999

Chráněné území leží uvnitř rozsáhlého lesního porostu, který je prohlášen za přírodní park. Jeho součástí je geomorfologický jev na Jičínsku ojedinělý – vodopád, který je hlavním předmětem ochrany území.

Geologie V pramenné partii jednoho z pravých přítoků Zlatnice vznikl výrazný erozní zářez v červenohnědých permských sedimentech-polymiktních pískovcích, slepencích a aleuropelitech semilského souvrství. Dno údolí je v partii s pevnější polohou horniny na dvou místech prolomeno vodopádovými stupni. Horní stupeň při okraji lesa je 3, 8 m vysoký. Erozi i zvětráváním byl v jeho hraně vyčleněn malý skalní most, takže potok stéká do vodopádu úzkou perforací. Úpatí vodopádového stupně ustupuje v méně odolné vrstevní poloze do 2 m hlubokého převisu. Asi 80 m níže leží hlavní vodopád s 8 m vysokým, svislým až převislým stupněm. Pod tvrdší horní hranou vznikl skalnatý amfiteátr, jehož součástí je asi 15 m široký a 4, 5 m hluboký převis. Potok odtéká od vodopádu údolním zářezem (v profilu tvaru V), jehož svahy pokrývá několik metrů mocná vrstva zvětralin a deluviálních písčitojílovitých uloženin. V korytě potoka v nižší části údolí odkryla eroze skalní prahy, tvořené v sedimentech (arkózách, prachovcích atd.) syřenovského souvrství. Vyvinula se tu hlavně kyselá kambizem typická v asociacích s rankery (kambickým a typickým). Ve spodní části se kolem potoka vytvořily úzké pásy fluvizemě glejové a (gleje typického).

Květena Bezprostřední okolí potůčku a vodopádu je díky zvýšené vlhkosti půdy porostlé fragmentem chudé bučiny s charakteristickým podrostem. Rostou zde šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*) a pitulník horský (*Galeobdolon montanum*). Ostatní plochu chráněného území porůstá kulturní smrčina bez podrostu.

Zvířena Území není zoologicky prozkoumáno.

Lesnictví Převážnou většinu chráněného území pokrývá hospodářský smrkový les bez příměsí dalších dřevin. Pouze ve strži při potoce najdeme vyšší podíl buku.

Přírodní památka Oborská luka

Louky na jižním břehu Oborského rybníka 1 km jižně od obce Březka.

Katastrální území: Březka

Výměra: 11, 81 ha

Nadmořská výška: 296 – 320 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Chráněné území bezprostředně navazuje na rekreační oblast Jinolické rybníky. Předmětem ochrany jsou vlhké květnaté louky s chráněnými a ohroženými druhy rostlin.

Geologie Plochá sníženina ve východní části Libušské brázdy zasahuje na jihu až na svahy Prachovské pahorkatiny v geomorfologickém celku Jičínská pahorkatina. Podkladem jsou jemnozrné svrchnokřídové sedimenty teplického souvrství (svrchní turon), zejména vápnné jílovce a slínovce, překryté holocenními deluviofluviálními hlinitopísčnými usazeninami a slatinnými rašeliništi. Vedle organozemí zde vznikly i další hydromorfní půdy - glej typický (organozemní) a pseudoglej typický (pelický).

Květena Vlhké rašelinné louky v záplavovém území Oborského rybníka hotí řadu vzácných druhů rostlin. Zdejší společenstva řadíme ke svazu *Caricion davallianae*. Rostou zde např. ostřice Davallova (*Carex davalliana*), o. blešní, (*C.pulicaris*), skřípinka smáčknutá (*Blysmus compressus*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), hladýš pruský (*Laserpitium prutenicum*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*) a vstavač obecný (*Orchis morio*) na jedné z posledních lokalit ve Východních Čechách.

Zvířena Žijí zde ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). V keřích růží a hlohu hnízdí ťuhák obecný (*Lanius collurio*), v rákosinách rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), r. proužkovaný (*A. schoenobaenus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*) a další ptáci.

Hojní jsou zde bělásek řeřichový (*Anthocharis cardamines*) a chráněný otakárek fenyklový (*Papilio machaon*). Při inventarizačním výzkumu bylo nalezeno 172 druhů brouků.

Přírodní památka Ostruženské rybníky

Soustava rybníků (Ostruženský, Čeperka a Tureček) mezi obcemi Ostružno a Ohaveč, 2 km západně od Jičína.

Katastrální území: Březina, Ohaveč, Ostružno

Výměra: 67, 91 ha

Nadmořská výška: 268 – 290 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Chráněné území je tvořeno soustavou tří poměrně velkých rybníků a navazujících rákosin, která jsou významným hnízdištěm vodního ptactva a důležitou tahovou zastávkou.

Geologie Mělká kotlinka při horním toku potoka Malý Porák v západní části geomorfologického okrsku Jičínská kotlina v Jičínské pahorkatině. Povrch v okolí rybníků je pokryt holocenními deluviofluviálními hlinitými a písčitohlinitými usazeninami, místy slatinným rašeliništěm, na okrajích pleistocenními sprašovými hlínami. V zářezu potoka jsou odkryty svrchnokřídové sedimenty - slínité pískovce a slínovce jizerského souvrství. Do jihovýchodního okraje zasahuje drobné žilné těleso neogenního olivinického nefelinitu. Povrch pokrývají většinou hydromorfní půdy - organozem typická (glejová), glej typický (organozemní) a pseudoglej typický. Na sprašových horninách se nachází i hnědozem typická.

Květena Porost xerothermní stráně řadíme svazu *Bromion erecti* a zbytky slatinných luk svazu *Caricion davalliane*. Na suché stráni rostou řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*), bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*), prvosenka jarní (*Primula veris*), řimbaba chocholičnatá (*Pyrethrum corymbosum*) aj. a na slatinné louce česnek ořešec (*Allium scorodoprasum*), několik druhů ostřic (*Carex* sp.), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), bařička bahenní (*Triglochin palustre*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) aj.

Zvířena Vzácně zde hnízdí bukač velký (*Botaurus stellaris*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) a ch. kropenatý (*Porzana porzana*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*) a moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*). Hojný je kriticky ohrožený skokan skřehotavý (*Rana ridibunda*), v břehových porostech lze nalézt rosničku zelenou (*Hyla arborea*). Běžná je užovka obojková (*Natrix natrix*).

Přírodní památka Rybník Jíkavec

Rybník a rašelinné louky v údolí Sv. Trojice jižně od obce Ohařice.

Katastrální území: Ohařice

Výměra: 7,31 ha

Nadmořská výška: 285 – 300 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Chráněny jsou rašelinné louky mezi rybníky, které zůstaly zachovány po dokončení pozemkových úprav a náhradních rekultivací v této oblasti. Nalézáme zde řadu chráněných a ohrožených druhů rostlin.

Geologie Niva potoka Velký Porák leží v západní části geomorfologického okrsku Jičínská kotlina v Jičínské pahorkatině. Vyplněna je holocenními fluviálními písčitohlinitými usazeninami. Svahy údolního zářezu jsou pokryty pleistocenními sprašovými hlínami nebo odkrývají svrchnokřídové sedimenty - v jižní části vápnité jílovce březenského souvrství (coniak), v severní části též kvádrové pískovce teplického souvrství (svrchní turon až coniak). Vyvinuly se tu jednak glejové půdy (glej typický a organozemní) s organozemí glejovou, ve vyšších partiích hnědozem typická (pseudoglejová) a pararendzina pseudoglejová.

Květena Rašelinné louky svazu *Caricion davallianae* nad rybníkem jsou refugiem vzácných vlhkomilných druhů rostlin. Rostou zde např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), svízel severní (*Galium boreale*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), violka bahenní (*Viola palustris*) aj.

Zvířena Na okrajích rybníků se rozmnožují čolek obecný (*Triturus vulgaris*), č. horský (*T. alpestris*), kuňka obecná (*Bombina bombina*) a rosnička zelená (*Hyla arborea*). Běžným plazem je užovka obojková (*Natrix natrix*).

Přírodní památka Rybník Kojetín

Zpola zazemněný rybník v polích východně od silnice mezi obcemi Budčeves a Kopidlno.

Katastrální území: Cholenice

Výměra: 12,16 ha

Nadmořská výška: 218 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Rybník Kojetín je typickým příkladem biocentra v zemědělské krajině, v rozsáhlém bezlesém komplexu zemědělských pozemků. Proto se do zdejších porostů vrbin a rákosin soustřeďují živočišné druhy ze širokého okolí. Rybník a jeho rákosiny jsou hnízdištěm vodního ptactva.

Geologie Součástí mělké pánvičky na severovýchodním okraji Mrlinské tabule na východě geomorfologického celku Středolabská tabule. Niva plochého údolí pravé pobočky Mrliny je pokryta holocenními deluviofluviálními hlinitými usazeninami. Podkladem jsou svrchnokřídové vápnité jílovce a slínovce teplického souvrství (svrchní turon - coniak). Převážnou část pokryvu okolí rybníka tvoří černice pelická s pararendzinou kambizemní. Po okrajích PP se vyskytuje pararendzina typická s hnědozemí typickou.

Květena Rybník je prakticky zazemněný a v sušších obdobích je dno porostlé rákosem obecným (*Phragmites australis*), zblochanem vodním (*Glyceria maxima*) a chrasticí rákosovitou (*Phalaroides arundinacea*). Jen v jarních měsících se zde udržuje voda, avšak pro rozvoj společenstev vodních rostlin nepostačuje. Na zbytcích slatinných luk v bezprostředním okolí rybníka se vzácně vyskytuje např. kamýšník přímořský (*Bolboschoenus maritimus*), pcháč šedý (*Cirsium canum*), svízel severní (*Galium boreale*) aj. Květena není předmětem ochrany, rostlinná společenstva se zachovala jen ve fragmentech a jsou výrazně ovlivněna splachy ze zemědělské půdy.

Zvířena Polovypuštěný rybník je bohatou ornitologickou lokalitou. Hnízdní kolonie racků chechtavých (*Larus ridibundus*) je jediná v okrese. Velmi početná je kolonie potápek černokrkých (*Podiceps nigricollis*). V břehových porostech hnízdí moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) a slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*).

Přírodní památka Rybník Mordýř

Rybník a okolní louky jihozápadně obce Nadslav.

Katastrální území: Nadslav

Výměra: 6, 91 ha

Nadmořská výška: 310 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Lesní rybník se zachovalými slatinnými loukami v přítokové části je bohatou botanicou i zoologickou lokalitou okresu. Rašelinné louky s význačnou flórou se zde zachovaly díky odlehlosti od zemědělské krajiny. Rrâkosiny rybníka a okolní lesní porosty poskytující útočiště ptactvu a drobné zvěři.

Geologie Podkladem jsou holocenní fluvialní a deluviofluvialní uloženiny v nivě Mrliny, v okrajích též pleistocenní sprašové hlíny, překrývající sedimenty svrchní křídý (vápnné jílovce a jemnozrné pískovce březenského souvrství - coniaaku). Kolem Mrliny se vyvinula fluvizem typická s glejem typickým, dále od rybníka pararendzina pseudoglejová s hnědozemí typickou.

Květena V přítokové části rybníka se zachovaly slatinné louky svazu *Caricion davallianae* s bohatou květenou. Z chráněných a ohrožených rostlin zde rostou např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*). Nalezneme zde také pomněnku bahenní volnokvětou (*Myosotis palustris* subsp. *laxiflora*) a různé druhy ostříc (*Carex* sp.). Ve zbytku listnatého lesa u hráze roste *Bupleuun logifolium* a *Viola mirabilis*. Na lokalitě byl zahájen podrobný fytoocenologický průzkum.

Zvířena Žije zde čolek obecný (*Triturus vulgaris*), č. horský (*T. alpestris*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan krátkonohý (*Rana lessonae*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). Na rybníce a přilehlých loukách hnízdí běžné druhy ptáků, např. lyska černá (*Fulica atra*), rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*) aj.

Přírodní památka Rybník Vražda

Rybník Vražda a rašelinná louka na jeho jižním břehu v obci Malá Jinolice.

Katastrální území: Jinolice

Výměra: 6, 26 ha

Nadmořská výška: 316 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Chráněné území navazuje na rekreační oblast v okolí Jinolických rybníků a chrání vlhké slatinné louky kolem rybníka Vražda s porosty vzácných a ohrožených druhů rostlin.

Geologie Mělká pánvička ve východní části Libušské brázdy v geomorfologickém celku Jičínská pahorkatina. Nivu potoka u vyplňují holocenní hlinité a hlinitopísčité usazeniny s menším slatinným rašeliništěm. V podloží a v blízkém okolí leží svrchnokřídové sedimenty - vápnité jílovce a slínovce teplického souvrství (svrchní turon až coniak). Kromě organozemě glejové (typické) se okolo rybníka vyvinuly i další hydromorfní půdy - glej typický (organozemní) a pseudoglej typický. Dále pokračují okrsky hnědozemě pseudoglejové a pararendziny pseudoglejové.

Květena Slatinné louky na břehu rybníka řadíme ke společenstvům svazu *Caricion davalliane*, jejichž podrobný průzkum byl zahájen koncem 90. let. Rostou zde např. ostřice Davallova (*Carex davalliana*), o. blešní (*C. pulicaris*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), hadí mord nízký (*Scorzonera humilis*), hladýš pruský (*Laserpitium prutenicum*) aj.

Zvířena Podmáčené louky hostí ještěrku živorodou (*Zootoca vivipara*) a užovku obojkovou (*Natrix natrix*). V rákosinách hnízdí např. rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*), strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*), na loukách bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*).

V rámci inventarizačního výzkumu zde bylo zjištěno pouze 85 vesměs běžných druhů brouků. Chudobu fauny má zřejmě příčinu v eutrofizaci litorálu rybníka a malém rozsahu přirozených biotopů.

Přírodní památka Stav

Údolí při silnici na východním okraji střední části obce Stav.

Katastrální území: Stav

Výměra: 0,98 ha

Nadmořská výška: 348 – 376 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.6. 1980	ONV Jičín	Usnesení č. 158/80
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Důvodem zřízení chráněného území geologický význam lokality. Epigenetické údolí potoka rozděluje silnice na dvě části. V dolní části jsou odkryty geologické útvary, horní část je porostlá přirozenou bučinou s charakteristickým bylinným patrem.

Geologie Údolní zářez levého přítoku Úlibického potoka je typickým příkladem vývoje epigenetického údolí. Potok pramení asi 1 km východně od obce Stav. Zprvu vytváří erozní zářez v usazených horninách (arkózách, aleuropelitech a slepencích) svrchního karbonu. V nižší části údolí nad Stavem se pod těmito méně odolnými sedimenty zahlubuje do podložních krystalických břidlic – sericitických fylitů tzv. krystalinika Zvičiny. Vytváří v nich skalnatou soutěsku se skalními výchozy až pět metrů vysokými. Obdobný ráz má i údolí pravého přítoku, ústící do hlavního údolí v zatáčce silnice. Údolní svahy jsou strmé, mimo skalní výchozy pokryté zvětralinami. Půdy jsou zde převážně kyselé (na části území i nasycené) kambizemě. V údolí lemují koryto potoka gleje typické a pseudogleje.

Květena Na svahu údolí je zachován fragment bučiny s charakteristickým podrostem svízele vonného (*Galium odoratum*), kopytníku evropského (*Asarum europaeum*), strdivky nicí (*Melica nutans*), bažanky vytrvalé (*Mercurialis perennis*), pitulníku horského (*Galeobdolon montanum*) aj.

Zvířena V přílehlé bučině hnízdí ptáci vyhledávající dutiny, např. strakapoud velký (*Dendrocopos major*), datel černý (*Dryocopus martius*) a brhlík lesní (*Sitta europaea*). Na březích potoka hnízdí konipas horský (*Motacilla cinerea*) a střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*).

Lesnictví Bučina s přechodem do sousedních smrkových porostů má charakter běžného hospodářského lesa.

Přírodní památka Strž ve Stupné

Hluboká zalesněná rokle západně od silnice ve střední části obce Stupná.

Katastrální území: Stupná

Výměra: 3, 85 ha

Nadmořská výška: 420 – 480 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Chráněné území představuje typický biotop Podkrkonoší – prameniště s bledulí jarní (*Leucojum vernum*). Podobná stanoviště byla v minulosti ve zdejší oblasti hojná, vymizela však s postupným odvodňováním krajiny. Hluboká rokle je výrazným geomorfologickým prvkem.

Geologie Údolní zářez pravého přítoku Zlatnice v jižní části Podkrkonošské pahorkatiny. Podkladem jsou permské sedimenty, tzv. staropacké pískovce a arkózy s polohami slepenců a aleuropelitů vrchlabského souvrství (autun). Niva potoka je pokryta kvartérními fluviálními a deluviálními kamenitohlinitými a písčitými uloženinami, na kterých se vytvořily glejové půdy (glej typický a arenický) s pseudoglejem typickým. Okolní svahy pokrývá kyselá kambizem typická.

Květena Kromě bledule jarní (*Leucojum vernum*) zde v lesních porostech na svazích strže dál rostou např. dymnivka dutá (*Corydalis cava*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*) a devětsil bílý (*Petasites albus*).

Zvířena Zoologický průzkum nebyl zatím proveden.

Lesnictví Zdejší les nemá hospodářský význam. Smíšené lesní porosty buku, smrku, javoru klenu a břízy mají hlavně půdochrannou funkci na prudkém svahu strže.

Přírodní památka Svatá Anna

Čedičová kupa porostlá smíšenou habrovou doubravou mezi obcemi Dolní Lochov a Ostružno.

Katastrální území: Ostružno, Dolní Lochov

Výměra: 3, 83 ha

Nadmořská výška: 324 – 358 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Kopec Svatá Anna je výrazným geomorfologickým útvarem jihozápadně od Jičína. Předmětem ochrany je dubohabřina na čedičovém vrchu s charakteristickou a vzácnou teplomilnou květenou.

Geologie Návrší z bazaltoidních neogenních vulkanitů (s převahou vulkanické brekcie) vystupuje ze svrchnokřídových sedimentů (vápnitých jílovců a pískovců teplického souvrství) na jihu geomorfologického okrsku Jičínská kotlina. Půdní pokryv zde tvoří nasycené eutrofní kambizemě s rankery (typickým, litickým) obklopené hnědozeměmi (pseudoglejovou i typickou) a pararendzinami (kambizemí).

Květena Teplomilná flóra dubohabřin a lesních lemů je zde podmíněna jednak geologickým podkladem s vysokým obsahem živin, jednak přirozeným složením stromového patra. Roste zde řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*), bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), srpek obecný (*Falcaria vulgaris*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*) a h. černý (*L. niger*), černohlávek velkokvětý (*Prunella grandiflora*) aj.

Zvířena V okrajích lesního porostu žije slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Hnízdí tu běžné druhy ptáků, např. hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), drozd zpěvný (*Turdus philomelos*), brhlík lesní (*Sitta europaea*) aj.

Lesnictví Lesní porosty jsou tvořeny habrovou doubravou, částečně narušenou smrkovou a borovou monokulturou.

Přírodní památka Údolí Bystřice

Údolí říčky Bystřice mezi obcemi Jeníkovice a Hořice.

Katastrální území: Doubrava, Hořice, Červená Třemešná, Rohoznice

Výměra: 17, 11 ha

Nadmořská výška: 290 – 308 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Přirozeně meandrující tok říčky Bystřice na dně údolí místy se zamokřenými loukami představuje dnes již mizející geomorfologický prvek.

Geologie Průlomové údolí středního toku Bystřice Hořickým hřbetem ve východní části geomorfologického celku Jičínská pahorkatina. V horní a střední části se údolí zařezává do proterozoických a spodněpaleozoických sericitických fylitů až metadro a při pravém břehu též do svrchnokřídových sedimentů, zejména vápnných jílovců a prachovců jizerského souvrství (střed. až svrchní turon). Spodní část údolí je zahlobena též do sedimentů svrchního karbonu (odolovské souvrství), především do červenohnědých arkózových pískovců a prachovců. Převážnou část svahů však pokrývají kvartérní svahové uloženiny – deluviální hlinitopísčité, kamenité sedimenty. Nivu potoka překrývají holocenní fluviální písčitohlinité uloženiny. Vznikly zde hnědé půdy - kyselá kambizem arenická a kambizem rubefikovaná, místy s rankery (kambickým), na vápnných horninách také pararendzina kambizemní (typická). Niva Bystřice je pokryta gleji (typickým, arenickým) a pseudogleji (typickým).

Květena Krajinářsky zajímavá lokalita meandrujícího toku neregulované říčky Bystřice s navazujícími břehovými porosty a s nivními, většinou kulturními loukami. Na zamokřených zbytcích rašelinných luk dosud rostou prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), mokřýš střídavolistý (*Chrysosplenium alternifolium*), ocún jesenní (*Colchicum autumnale*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), čertkus luční (*Succisa pratensis*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*) aj.

Zvířena V údolí potoka nalézají vhodné podmínky pro hnízdění ledňáček říční (*Alcedo atthis*), konipas horský (*Motacilla cinerea*) a skorec vodní (*Cinclus cinclus*).

Mezi indikátory čistých toků a mokřadů patří např. zde žijící ploštice *Micronecta poweri* z čeledi klešťankovitých (*Corixidae*), strumičník zlatooký (*Osmylus fulvicephalus*) z řádu síťokřídlých (*Neuroptera*) a některé vzácnější hygrofilní druhy střevlíků (*Carabidae*). V potoce žijí populace velevruba (*Unio* sp.) a rak říční (*Astacus astacus*).

Lesnictví Lokalita nemá souvislé lesní porosty, podél Bystřice se vyskytují jen maloplošné remízy lesní půdy, které navazují na břehové porosty.

Přírodní památka Údolí Javorky

Údolí potoka Javorky od Bělé u Pecky do Horní Nové Vsi.

Katastrální území: Dolní Javoří, Horní Nová Ves, Uhlíře

Výměra: 7, 50 ha

Nadmořská výška: 316 – 336 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Zákonnou ochranou meandrujícího toku potoka Javorky a slatinných luk s chráněnými druhy rostlin byl zachován přirozený tok potoka i navazující porosty.

Geologie Průlomové údolí protíná hřbet Novopacké vrchoviny v jižní části geomorfologického celku Krkonošské podhůří. V severní části je údolí zahloubeno do sedimentů svrchního karbonu (arkózových pískovců a slepenců kumburského souvrství), v jižní části do pískovců a slepenců svrchní křídly (cenoman – korycanské a perucké souvrství). Svahy jsou pokryty převážně kvartérními deluviálními hlinitokamenitými sedimenty, nivu potoka pokrývají holocenní písčitohlinité uloženiny. Většinu chráněného území zaujímají kambizemě - kambizem typická i její kyselá varieta, místy i kyselá kambizem arenická s podzolem arenickým. Kolem Javorky vznikla fluvizem typická s glejem typickým.

Květena Na meandrující tok potoka navazují nivní louky a břehové porosty. Na jaře jsou zde nápadné hojné bledule jarní (*Leucojum vernum*) a prvosenka vyšší (*Primula elatior*), v časně letním aspektu kvete prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*).

Zvířena Hojná je ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), v hlinitých březích potoka hnízdí ledňáček říční (*Alcedo atthis*), pod mostky konipas horský (*Motacilla cinerea*) a skorec vodní (*Cinclus cinclus*).

Lesnictví Lesní porosty jsou zastupeny jen maloplošnými olšovými remízky, které navazují na břehové porosty.

Přírodní památka Veselský háj a rybník Smrkovák

Lesní celek jihovýchodně od Vysokého Veselí na hranici okresů Jičín a Hradec Králové.

Katastrální území: Vysoké Veselí, Velešice, Staré Smrkovice.

Výměra: 106, 15 ha

Nadmořská výška: 250 – 286 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Předmětem ochrany území je rozsáhlý lesní porost charakteru dubohabřiny a kyselé doubravy se vzácnou teplomilnou květenou. Součástí přírodní památky je i rybník, který je bohatou ornitologickou lokalitou.

Geologie Mírně zvlněný terén v severozápadní části geomorfologického okrsku Novobydžovská tabule (součást Východolabské tabule) na sedimentech české křídové pánve – vápnatých jílovcích a slínovcích březenského souvrství (coniak). Ve střední části (např. na mírném severním svahu návrší

se zachovaly reliktní štěrky pleistocenní terasy, povrch v jižní části území je překryt pleistocenními hlinitopísčity deluviálními (zejména soliflukčními) sedimenty a sprašovými hlínami. V nejnižších polohách se vyvinula černozem černicová, v okrajových částech území asociace šedozemě typické a černozemě hnědozemní. Pokryv štěrkové terasy zaujímá kambizem arenická.

Květena Zachovalý lesní porost má dřevinné složení velmi blízké přirozené skladbě. Převažujícím společenstvem je dubohabřina svazu *Carpinion*, přecházející místy do porostů charakteru acidofilní doubravy svazu *Quercion robori-petraeae*. Výsadby jehličnanů (smrk, modřín, borovice) a cizích listnáčů, např. dubu červeného (*Quercus rubra*), jsou omezeny na malé plochy. Do chráněného území patří i rybník Smrkovák severně od silnice, který byl v 1994 obnoven a jeho porosty nejsou dosud stabilizované. V lese rostou dymnivka dutá (*Corydalis cava*), d. bobovitá (*C. intermedia*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), jahodník truskavec (*Fragaria moschata*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), h. jarní (*L. vernus*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), strdivka zbarvená (*Melica picta*), srpice barvířská (*Serratula tinctoria*), kostival český (*Symphytum bohemicum*), vikev lesní (*Vicia sylvatica*), u rybníčku najdeme oměj pestrý (*Aconitum variegatum*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) a řimbabu chocholičnatou (*Pyrethrum corymbosum*).

Zvířena V dubohabrových porostech hnízdí např. lejskek bělokrký (*Ficedula albicollis*), brhlík lesní (*Sitta europaea*) a šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*), v rákosinách rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), r. obecný (*A. scirpaceus*) a cvrčilka slavíková (*Locustella luscinioides*). V břehových porostech splétá svá hnízda moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*).

Lesnictví Zdravotní stav lesa je dobrý, porosty dosud odolávají i žíru obaleče dubového. V porostech se hojně projevuje přirozené zmlazení.

Přírodní památka Zebín

Čedičový vrch Zebín (399 m n. m.) na severozápadním okraji obce Sedlištky severovýchodně od Jičína.

Katastrální území: Jičín

Výměra: 5, 73 ha

Nadmořská výška: 340 – 400 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.6.1980	ONV Jičín	Usnesení č. 158/80
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 2/1999

Předmětem ochrany je výrazná čedičová kupa se stepními porosty na svazích. Na západní straně kopce je opuštěný starý lom, kde se v hornině nacházejí uzavřené bloky porcelanitu. Lokalita je zajímavá z hlediska geologického, botanického i entomologického.

Geologie Těleso čedičové vyvěřeliny nefelinického bazanitu, místy prostoupeného subvulkanickou bazaltoidní brekcií. Na západojihozápadním svahu je mohutná jáma opuštěného lomu, ve vrcholové partii najdeme drobné skalní výchozy s náznakem sloupcovité odlučnosti a dutinovým zvětráváním horniny. V bazanitu jsou krystaly augitu a amfibolu. Půdy jsou zastoupeny hlavně kambizemí typickou (eutrofní) a místně i rankery (typickým, litickým). V okolí bazických hornin se vytvořily illimerické půdy (šedozem typická s hnědozemí typickou a pseudoglejovou).

Květena Minerálně bohatý geologický podklad a izolace této čedičové kupy umožnily rozvoj teplomilných společenstev rostlin, která řadíme ke svazu *Bromionerecti*. Jsou zde vyvinuty stepní trávníky, nízké dubo – habro – jilmové křoviny i společenstva na obnažených skalkách a sutích. Roste zde válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*), šalvěj luční (*Salvia pratensis*), jetel rolní (*Trifolium arvense*), pupava bezlodyžná (*Carlina acaulis*), pcháč bezlodyžný (*Cirsium acaulon*), oman britský (*Inula britannica*), smělek jehlancový (*Koeleria pyramidata*). Na skalách najdeme rozchodník ostrý (*Sedum acre*), sleziník červený (*Asplenium trichomanes*) a s. routička (*A. ruta-muraria*), mochna jarní (*Potentilla tabernaemontani*) aj.

Zvířena Na travnatých stráních můžeme vidět ještěrku obecnou (*Lacerta agilis*). Svahy jsou ideálním hnízdištěm pro bramborníčka hnědého (*Saxicola rubetra*) a tuhýka obecného (*Lanius collurio*). V bývalém lomu hnízdí poštolka obecná (*Falco tinnunculus*).

Na xerothermním stanovišti žijí teplomilné druhy bezobratlých. Zajímavý je údaj z roku 1942 o výskytu vzácného teplomilného mravence *Tapinoma erraticum*. Podrobnější výzkum entomofauny zde však nebyl dosud proveden. V jarních měsících jsou nápadní parazitická moucha dlouhososka velká (*Bombylius major*) a chráněný motýl otakárek fenyklový (*Papilio machaon*).

Přírodní památka Žlunické polesí

Lesní porost mezi Slavhosticemi, Sekeřicemi a Chroustovem.

Katastrální území: Sekeřice, Žlunice

Výměra: 220, 04 ha

Nadmořská výška: 250 – 308 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
26.9. 1990	ONV Jičín	Bez č.j.
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 3/1999

Předmětem ochrany jsou rozsáhlé lesní porosty přirozeného složení, typické pro Jičínsko. V jejich podrostu najdeme množství chráněných a ohrožených druhů rostlin. Lesy poskytují hnízdní možnosti i vzácným druhům ptáků.

Geologie Ploché návrší, vrcholící kótou Za kouty (308 m n. m.), v jižní polovině Česovského hřbetu na severozápadním okraji geomorfologického celku Východolabská tabule. Podkladem této strukturně denudační plošiny jsou jemnozrnné sedimenty svrchní křídly, zejména vápnité jílovce a slínovce teplického souvrství (svrchní turon až coniak). Povrch plošiny je překryt štěrky a písky staropleistocenní terasy Cidliny, mělké údolní zářezy pokrývají holocenní deluviofluviální hlinité naplaveniny. Vznikly tu převážně půdy typu pararendzin (pararendzina kambizemní). Podél západního okraje se v nižších polohách vyvinula černozem černicová. Okolí lesních rybníčků a vodních toků pokrývají gleje (organozemní a typický) s pseudogleji (typickým).

Květena Lesní porosty lze fytoocenologicky zařadit ke společenstvům teplomilných doubrav s bohatým podrostem vzácných a chráněných druhů. Rostou zde např. kamejka modronachová (*Lithospermum purpureocaeruleum*), strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*), s. zbarvená (*M. picta*), třezalka chlupatá (*Hypericum hirsutum*), vikev hrachovitá (*Vicia pisiformis*), v. kašubská (*V. cassubica*), medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*) aj.

Zvířena: Z dravců zde byli pozorováni např. jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), krahujec obecný (*A. nisus*) a káně lesní (*Buteo buteo*). Na okrajích lesních porostů hnízdí žluva hajní (*Oriolus oriolus*).

Dalšími hojnějšími druhy ptáků jsou hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), puštík obecný (*Strix aluco*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), drozd zpěvný (*Turdus philomelos*) aj.

Lesnictví Lesní porosty jsou z 80 % tvořeny lipovými doubravami, ve vyšších polohách se vyskytují jedlové doubravy, v místech pod svahy obohacené habrové doubravy. Zhruba před 80 lety byla část plochy zalesněna nepůvodním smrkem. Smrčiny, které zcela potlačily bylinné patro, jsou výrazně poškozeny větrem a zarůstají buřením. Dubové porosty jsou napadeny tracheomykozou.

1.2.2. Přírodní rezervace na území okresu Jičín

Přírodní rezervace Miletínská bažantnice

Lesní celek s částí přilehlých luk asi 1 km západně od Miletína.

Katastrální území: Miletín

Výměra: 63, 64 ha

Nadmořská výška: 310 – 336 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7. 1954	MŠK	Výnos č. 78.368/1954
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 1/1999

Rezervaci tvoří komplex různých biotopů. Základem je starý lesní porost lužního charakteru se zajímavou květenou, na který navazují zachovalé slatinné louky a několik rybníků. V roce 1999 byla lokalita rozšířena o další větší rybník s rákosinami, který je významnou ornitologickou lokalitou.

Geologie Podkladem jsou jemnozrnné sedimenty svrchní křídý (slínovce, písčité slínovce a spongilitické vápnité prachovce) bělohorského souvrství, místy překryté sprašovými hlínami. Niva potoků a kotlinka rybníka Povolír jsou vyplněny holocenními písčito-hlinitými fluvialními uloženinami. Půdní pokryv nivy Bystřice tvoří většinou fluvizemě (typická i glejová), ojediněle s pseudoglejem (glejem) typickým, ve svažitéjších polohách navazuje hnědozem typická s pararendzinou kambizemní.

Květena Lesní porosty tvoří stará smíšená doubrava a olšina kolem rybníka Povolír. Značná část plochy rezervace je zalesněna náhradními smrkovými monokulturami. Rostlinstvo rezervace je velmi pestré. Většinu rezervace zaujímají lesní porosty - jejich část s přirozenou dřevinnou skladbou řadíme ke svazu *Alnion incanae*, část zaujímají smrkové monokultury. Na lesy navazují na jihu slatinné louky svazu *Caricion davallianae*, asociace *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae*, několik rybníků s rákosinami (svaz *Phragmition communis*), lesní lemy (*Trifolion medii*) i ruderalizované plochy. Mezi lesní druhy patří např. kopytník evropský (*Asarum europaeum*), vraní oko čtyřlísté (*Paris quadrifolia*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), pižmovka mošusová (*Adoxa moschatellina*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), prvosenka jarní (*Primula veris*) a p. vyšší (*P. elatior*).

Druhově bohaté jsou zbytky slatinných luk, kde dosud rostou upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), kuklík potoční (*Geum rivale*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), pýchava slatinná (*Sesleria caerulea*), svízel severní (*Galium boreale*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) aj. Některé za starých dubů roztroušeně rostoucích v lukách jsou, chráněny jako památné stromy. K bohatství květeny rezervace přispívá významnou měrou sedm rybníků. Z vodních rostlin stojí za zmínku např. rdest kadeřavý (*Potamogeton crispus*), r. vzplývavý (*P. natans*), r. hřebenitý (*P. pectinatus*), rdesno obojživelné (*Persicaria amphibia*), šípatka vodní (*Sagittaria sagittifolia*) a leknín bílý (*Nymphaea alba*). Na dnech letněných rybníků se přechodně objevují

vzácné druhy obnažených den – ostřice šáchorovitá (*Carex bohemica*), šáchor tmavý (*Cyperus fuscus*), zeměžluč spanilá (*Centaurium pulchellum*), šťovík přímořský (*Rumex maritimus*) aj.

Zvířena Hnízdí zde kriticky ohrožený bukač velký (*Botaurus stellaris*). Vzácnými hnízdícími druhy jsou krahujec obecný (*Accipiter nisus*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) a moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*).

Lesnictví Podporována je přirozená obnova listnatých dřevin, zejména dubu, případně umělá obnova sazenicemi dubu, lípy, javoru, jasanu a buku, s následnou ochranou proti buření a okusu zvěří.

Přírodní rezervace Kamenná hůra

Lesní porosty na jižním svahu Kulatého vrchu (481 m n. m.) východně od Horní Nové Vsi.

Katastrální území: Horní Nová Ves

Výměra: 13, 16 ha

Nadmořská výška: 394 – 484 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
14.1. 1956	MK ČSSR	Výnos č. 75.101/1954
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OKÚ Jičín	Nařízení č. 1/1999

Předmětem ochrany je zbytek starého bukového porostu na minerálně chudém podkladu pískovcových slepenců s velmi redukováným bylinným patrem. V rezervaci jsou patrné odvaly po staré důlní těžbě.

Geologie Podkladem jsou svrchnokřídové sedimenty korycanských vrstev (cenoman), zejména křemenné až glaukonitické pískovce, místy přecházející do slepenců. Výchozy byly (až na několik skalních srubů a umělých odkryvů) rozrušeny mrazovým zvětráváním do hranáčů, tvořících souvislý pokryv. Terénní deprese na svahu jsou výsledkem gravitačních svahových procesů a dřívější těžby kamene. Severní okraj PR zabíhá do čedičového neovulkanitového tělesa Kulatého vrchu (481 m n. m.). Půdní pokryv je zastoupen kyselou kambizemí arenickou v celcích s iniciálními litozeměmi, místy i podzolem arenickým. Na svahovinách bazických hornin se vyskytují rankery (typický a litický) s kambizemí typickou (eutrofní).

Květena Fragment starého bukového porostu na minerálně chudém pískovcovém a slepencovém podloží s vtroušeným javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*), smrkem ztepilým (*Picea abies*) a břízou bělokorou (*Betula pendula*) v mladších skupinách. Rostlinné společenstvo řadíme ke svazu *Luzulo-Fagion*. Bylinné patro je velmi chudé a pokrývá místy jen 5–10 % povrchu půdy. Je tvořeno nenáročnými druhy, jako jsou metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), bika chlupatá (*Luzula pilosa*), lipnice hajní (*Poa nemoralis*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*) a pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*). Svízel vonný (*Galium odoratum*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), vraní oko čtyřlísté (*Paris quadrifolia*) a bukovník kaprad'ovitý (*Gymnocarpium dryopteris*) patří k charakteristickým druhům bučin. Mezi vzácné druhy patří vrbina hajní (*Lysimachia nemorum*) a rozrazil horský (*Veronica montana*), charakteristické pro horské bučiny.

Zvířena Vyskytuje se zde fauna typická pro bučiny. Vzácně můžeme pozorovat mloka skvrnitého (*Salamandra salamandra*). Hnízdí tu silně ohrožený krahujec lesní (*Accipiter nisus*) a běžné druhy, např. strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkory (*Parus* spp.), budníčci (*Phylloscopus* spp.). Ze vzácnějších savců zde nalezneme šedou formu veverka obecné (*Sciurus vulgaris*).

Lesnictví Přestárlé exempláře buku jsou napadeny dřevokaznými houbami.

Využití Bučina je ve stadiu, kdy je nutno přistoupit ke zmlazení porostů formou částečné těžby a přirozené nebo umělé obnovy s následnou ochranou sazenic proti buření a okusu.

Přírodní rezervace Kovačská bažantnice

Lesní celek asi 1 km severně od obce Kovač.

Katastrální území: Kovač

Výměra: 30, 95 ha

Nadmořská výška: 267 – 279 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
14.1. 1956	MK ČSSR	Výnos č. 75.103/1954
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 1/1999

Předmětem ochrany jsou porosty smíšeného listnatého lesa lužního charakteru, který byl založen na dně několika bývalých rybníků. Složení podrostu i fauna obratlovců jsou charakteristické pro tento typ lesa.

Geologie Podkladem jsou jemnozrnné sedimenty svrchní křídly (střední až svrchní turon), především slinité až vápnité jílovce a pískovce jizerského souvrství. Až na výjimky jsou překryty kvartérními uloženinami - pleistocenními sprašovými hlínami a při tocích holocenními deluviuofluviálními písčitémi hlínami. Do východního okraje zasahuje neovulkanitové žilné těleso nefelinického bazanitu Kozích hřbetů (284 m n. m.). Půdní pokryv tvoří v sušších partiích zastoupen hnědozem typická a luvizem typická, místy se vytvořila i pararendzina kambizemní, v zamokřeném okolí bývalých rybníků glej a pseudoglej typický.

Květena Porosty rezervace mají převážně charakter lužního lesa podsvazu *Ulmenion* s charakteristickým podrostem. Porosty jsou silně podmačené – vznikly na ploše bývalých rybníků, z nichž se dodnes částečně zachovaly hráze s alejemi starých dubů. Na sušších místech se prolínají porosty společenstev luhů a dubohabřin (*Carpinion*). Charakteristickými rostlinami jsou zde např. česnáček lékařský (*Alliaria petiolata*), sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*), orsej jarní (*Ficaria bulbifera*), česnek ořešec (*Allium scorodoprasum*), čarovník pařížský (*Circaea lutetiana*), řeřišnice hořká (*Cardamine amara*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), sádec konopáč (*Eupatorium cannabinum*), svízel přítula (*Galium aparine*), ze vzácnějších např. hrachor černý (*Lathyrus niger*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*), prvosenka jarní (*Primula veris*) a barvínek menší (*Vinca minor*).

Zvířena Žije zde fauna typická pro smíšený les. Běžnými druhy jsou např. žluna zelená (*Picus viridis*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*) a drozd zpěvný (*Turdus philomelos*). Je možné potkat i stádo introdukovaných daňků skvrnitých (*Dama dama*).

Lesnictví Starý smíšený lužní les na vysušených rybnících typologicky náleží do vlhkých habrových doubrav s bršlicí, s přirozenou porostní skladbou a mohutnými výstavky dubu. V 90. letech v podrostu živelně zmlazuje jasan. Drobné kalamitní holiny byly v minulosti zalesněny smrkem. Ja ko úkryt pro bažanty byl ve střední části rezervace byl nevhodně vysazen nepůvodní pámelník.

Přírodní rezervace Údolí Plakánek

Vlastní údolí je na severu ohraničeno hradem Kost a na jihu osadou Rašovec. Z řady bočních údolí je největší tzv. Malý Plakánek, který začíná u osady Vesec u Sobotky.

Katastrální území: Vesec u Sobotky, Podkost, Dobšín (okres Jičín), Horní Bousov (okres Mladá Boleslav)

Výměra: 90, 82 ha

Nadmořská výška: 265-316 m

Datum vyhlášení I	Vyhlásil I	Číslo zřizovacího předpisu I
1990		
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
24.5. 1999	SCHKO Český ráj	Vyhláška č.2/1999

Hlavním předmětem ochrany jsou kaňonovitá údolí říčky Klenice a jejího bočního přítoku s typickými společenstvy skalních masivů, lesů a mokřadů. Ochrana geomorfologicky unikátního skalního města kvádrových pískovců s pestrou mozaikou jeho biotopů.

Geologie Kaňonovité údolí je dominantním mladopleistocenním tvarem Kostecké pahorkatiny. Vytvořilo se v kvádrových pískovcích. Nalezneme tu i skalní věže a jeskyně. Orná půda na plošinách nepříznivě ovlivňuje vodní režim—náhlé přívaly vody v roklicích mohou narušovat stabilitu skal. V údolí se nacházejí propustné pískovce, které jsou podloženy málo propustnými slínovci a jílovci. Mezi půdami dominují silně kyselá kambizem arenická a podzol arenický, v zamokřených místech se vytvořily i gleje (arenický, a organozemní). Menší plochou sem od východu zasahuje hnědozem luvická.

Květena Kromě lesních společenstev typických pro kaňonovitá údolí českého ráje, jako jsou acidofilní bučiny, acidofilní a borové doubravy, reliktní borya údolní olšiny, zde nacházíme také suťové lesy s měsíčnicí vytrvalou (*Lunaria rediviva*) a fragmenty dubohabrových hájů. V mokřadních loukách na dně údolí se zachovaly úpolín nejvyšší (*Trollius altissimus*) a prsnatec májový (*Dactylorhiza majalis*). Údolí je botanicky známé výskytem lysé variety druhu silenka dvoudomá (*Silene dioica*). K pozoruhodným jevům patří také lesní pěnovcové prameniště v části zvané Malý plakánek.

Zvířena Z 86 zdejších druhů obratlovců patří devatenáct mezi zvláště chráněné. Žijí zde čolek horský (*Triturus alpestris*) a skokan štlhý (*Rana dalmatina*). Na hradu Kost tradičně zimuje vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*) a další druhy netopýrů, hnízdí poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), konipas horský (*Motacilla cinerea*) a krkavec velký (*Corvus corax*). Při průzkumu v letech 1990 – 1991 zde bylo nalezeno 31 druhů měkkýšů.

Lesnictví Prudké svahy lemující údolní nivu potoka Klenice, jsou porostlé lesy. Kolem Veseckého potoka tvoří lesy jen úzký pruh. Řadí se do kategorie lesů ochranných. Původní porosty se zachovaly pouze na těžko přístupných místech. Vzácně zde zmlazuje jedle bělokorá. Stávající porosty jsou poměrně vysoce ekologicky stabilní.

Přírodní rezervace Podtrosecká údolí

Vidlicovitě se sbíhající údolí Jordánky a středního toku Žehrovky, včetně bočních údolí v úseku os Rokytnice u Borku pod Troskami a Dolního mlýna (jižně od osady Křenov) k mlýnu Vysoké kolo

Katastrální území: Vyskeř, Toskovice, Hrubá skála, (okres Semily) a Dobšice, Rytířova Lhota, Malechovice, Roveň (okres Jičín)

Výměra: 143,04 ha

Nadmořská výška: 250-320 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1985, 1990		
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
24.5. 1999	SCHKO Český ráj	Vyhláška č. 1/1999

Hlavním předmětem ochrany je nejrozsáhlejší souvislý komplex mokřadních biotopů v CHKO Český ráj, včetně rybníků a vodních toků v kaňonovitých údolích v kvádrových pískovcích, s charakteristickými společenstvy rostlin a živočichů.

Geologie Mladopleistocenní údolí s tektonicky předurčeným tektonickým průběhem vzniklo zpětnou erozí. Vzhled krajiny vytvořilo hlavně holocénní zvětvávání se značnými svahovými pohyby, které dokládají krátkou historii údolí. V dolní části jsou kvádrové pískovce obnažené vodním tokem až na podložní prachovce (slínovce), což silně ovlivňuje odvodňování. Dokazují to četné vývěry. Rašelinná louka Vidlák je od okolních luk oddělena strukturní terasou. Působením podzemních vod se zde vytvořilo přechodové rašeliniště s částečně slatinným charakterem. Převažují tu hydromorfní půdy, především glej typický (místy zbahnělý), organozemní a organozem glejová. Ve svazích se vyvinula kyselá kambizem arenická s litozemí typickou (méně podzol arenický), místy i luvizem pseudoglejová.

Květena Dobré životní podmínky zde mají olšiny, společenstva vodních makrofyt v rybnících, litorální vegetace kolem nich, porosty vysokých ostřic a louky. Původní louky byly v 70. letech 20. století zmeliorovány a následně přestaly být postupně ohospodařovány, což vedlo k jejich zarůstání expanzivními druhy. Patří k nim např. tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*) a rákos obecný (*Phragmites australis*). Roste zde 146 druhů vyšších rostlin. Z 18 zvláště chráněných jsou to především suchopýr štíhlý (*Eriophorum gracile*), rosnatka okrouhlostá (*Drosera rotundifolia*) a teprve v 90. letech nalezený hlízovec Loeselův (*Liparis loeselii*). Roste tady také kruštík bahenní (*Epipactis palustris*), pryskyřník velký (*Ranunculus lingua*), všivec bahenní (*Pedicularis palustris*). Bohaté porosty tvoří d'áblík bahenní (*Calla palustris*), bledule jarní (*Leucojum vernuum*) a vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata*). Na jedinném místě v CHKO tu nalezneme prsnatec listenatý (*Dactylorhiza longibractea*), vzácně lze spatřit také tolíji bahenní (*Parnassia palustris*) či ostřici Davallovu (*Carex davalliana*). Čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*) má nejlepší v bočních zářezech hlavních údolí. Nejvíce cenných druhů hostí rašeliniště Vidlák. V roce 1983 byla na této lokalitě v CHKO zahájena aktivní péče o mokřadní biotopy (likvidace náletu, kosení), která byla postupně rozšířena na louky u Žehrovky a další cenná území.

Zvířena V pestrém spektru živočichů převládající druhy s vazbou na vodu. Celkem bylo registrováno 126 druhů obratlovců -29 obojživelníků, plazů a savců a 97 ptáků. (45 hnízdících). Žijí zde lednáček říční (*Alcedo atthis*), skorec vodní (*Cinclus cinclus*) a konipas horský (*Motacilla cinerea*), rak říční (*Astacus astacus*), škeble rybníčná (*Anodonta cygnea*) a ještěrka živorodá (*Zootaca vivipara*), nalezneme také rosničku zelenou (*Hyla arborea*), blatnici skvrnitou (*Pelobates fuscus*) a čolka horského (*Triturus alpestris*). K vzácnějším druhům hmyzu patří pestrokrovečník včelový (*Trichodes apiarius*), kutilka písečná (*Amophila sabulosa*) a svižníci rodu *Cicindela*. V severovýchodní části území žije početná populace křížáka pruhovaného (*Argiope bruennichi*).

Lesnictví Lesy zaujímají nepatrnou část rezervace. Až na malé výjimky jsou v soukromém vlastnictví. Nejcennější je 85 let stará olšina mezi rybníkem Věžák a rozcestím u Příbyla. Je to bažina porostlá olší lepkavou, která jejíž částečně ve stadiu rozpadu. Příměs na okrajích bažiny tvoří smrk. Další lesní enkláva je na lokalitě pod želejovem. Severní část tvoří cca 50 let starý porost – směs borovice, břízy, olše smrku a buku. Na ní navazuje 20 let starý smíšený porost se smrkem, borovicí, břízou a jedlí. Další lesní porosty, převážně borovice s příměsí dubu, břízy a smrku jsou na ostrohu nad rybníkem Krčákem.

Přírodní rezervace Prachovské skály

Pískovcové skalní město mezi obcemi Prachov, Horní Lochov, Blata a Pařezská Lhota severozápadně od Jičína.

Katastrální území: Horní Lochov, Pařezská Lhota, Zámostí, Prachov

Výměra: 261, 91 ha

Nadmořská výška: 300 – 462 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
31.3. 1933	MŠANO Praha	Výnos č.143547/33
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
25.2. 2000	OkÚ Jičín	Nařízení č. 2/2000

Ochrana geomorfologicky unikátního skalního města kvádrových pískovců s pestrou mozaikou jeho biotopů. Kromě zbytků reliktních borů na extrémních skalních stanovištích zde rostou fragmenty bučin a potočních olšin, lesních louček a vodních společenstev v nádrži u Pelíška. Převážnou většinu lesních porostů však tvoří smrkové monokultury.

Geologie Tabulová plošina z kvádrových pískovců svrchní křídly (svrchní turon až coniak – teplické souvrství) je rozčleněna skalnatými roklemi do několika částí. Pískovce dosahují mocnosti až 90 m a místy jimi prostupují tělesa neovulkanitů (např. bazanitové těleso Svinčice v jižní části). Pískovec je křemenný, tmel je kaolinický, jílovitý, glaukonitický, místy železitý. Souvrství je ukloněno k severu, případně k západu, prostupují jím pukliny převážujících směrů VJV-ZSZ až V-Z. Plošinu je brázdí soustava převážně suchých skalnatých údolí – soutěsek (zvaných zde „chodby“, např. Císařská chodba), osou skalní oblasti prochází údolí Buňky (jedna ze zdrojnic Žehrovky). Hřbety mezi údolími jsou na mnoha místech, zejména v severní a střední části, rozčleněny do samostatných věží, tvořících zde typická skalní města. Známymi útvary jsou např. Prachovská jehla, Modlitba skal, Orel, Krkavčí skály, Smítkova a Janebova věž. Běžné jsou pseudokrasové tvary, např. nevelké jeskyně (puklinové, rozsedlinové, vrstevní, suťové aj.), závrtky a drobné tvary zvětrávání a odnosu pískovců, zejména voštiny, skalní výklenky, dutiny a perforace (okna a brány), škrapy atd. Výchozy pískovců pokrývají iniciální stadia půd (litozemě), na hlubších zvětralinách se vytvořily arenosoly (kyselá kambizem arenická až podzol arenický). V údolních partiích se vyskytují pseudogleje (podzolový) a gleje (arenický).

Květena Rostlinstvo pískovcových oblastí je poměrně chudé, což je dáno zejména málo úživným geologickým podkladem. Prachovské skály nejsou v tomto směru výjimkou. Původní rostlinná společenstva většinou zanikla nebo se zachovala jen ve fragmentech. Lesní porosty byly dlouholetým hospodařením převedeny na smrkové, vzácněji borové monokultury, jejichž podrost je rovněž chudý a jednotvárný – metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcus vitis-idaea*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*) a hasivka orličí (*Pteridium aquilinum*). Bohatší vegetace nalezneme jen ve vlhkých roklicích – fragmenty společenstev svazu *Tilio-Acerion* – např. v Javorovém dole nebo údolíčcích potoků v jižní části skal. Tam rostou např. mokryš střídavolistý (*Chrysosplenium*

alternifolium), netýkavka nedůtklivá (*Impatiens noli-tangere*), podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*), vrbina hajní (*Lysimachia nemorum*), ptačinec hajní (*Stellaria nemorum*), kostřava obrovská (*Festuca gigantea*), ostřice lesní (*Carex sylvatica*) aj. Vlhké hluboké rokle (Dračí rokle, Zelená rokle), v nichž se hromadí studený vzduch, vykazují tzv. inverzní efekt – místní klima je vlhčí a chladnější, než odpovídá nadmořské výšce, což umožňuje růst charakteristických horských druhů. V Prachovských skalách proto můžeme najít např. vranec jedlový (*Huperzia selago*), plavuň pučivou (*Lycopodium annotinum*), čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*) a rozrazil horský (*Veronica montana*). Přirozené složení lesních porostů naznačují zbytky reliktních borů svazu *Dicrano-Pinion* na okrajích skal a zbytky květnatých bučin svazu *Fagion* např. na Svinčici nebo mezi Studenou a Hromovou roklí. V podrostu nalezneme např. svízel vonný (*Galium odoratum*), vraní oko čtyřlísté (*Paris quadrifolia*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), strdivka níčí (*Melica nutans*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*) aj.

Zvířena Hnízdí zde ptačí druhy typické pro skalní města, např. poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), výr velký (*Bubo bubo*), krkavec velký (*Corvus corax*) a rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*). Běžná je kuna skalní (*Martes foina*). U malých vodních ploch žijí čolek obecný (*Triturus vulgaris*), č. horský (*T. alpestris*), ropucha obecná (*Bufo bufo*) a skokan hnědý (*Rana temporaria*).

Lesnictví První známý popis lesa v prostoru Prachovských skal pochází z roku 1636. Lesy tehdy měly ještě přirozenou dřevinnou skladbu – rostl zde dub, habr, buk, javor, jedle, borovice a osika. Podíly jednotlivých dřevin v porostech byly zaznamenány až koncem 19. století. Tehdy zde již převládala borovice a vysoký byl i podíl smrku. Jehličnaté kultury zcela zničil kalamitní holožir bekyně mnišky, v letech 1922-23. Likvidace následků kalamity trvala až do roku 1929 a holiny byly poté osázeny sazenicemi ze semen nakoupených v Innsbrucku. Tak vznikly dnešní smrkové a borové monokultury, které v rezervaci převažují. Z přirozených lesů se v Prachovských skalách zachovaly fragmenty jedlových bučin (na náhorních plošinách a pískovcových svazích) a dubové jedliny a klenové bučiny na vlhkých svazích. Na okrajích pískovcových skal zůstaly zachovány zbytky reliktních borů, na plošinách zbytky chudých dubových a bukových borů.

Na ploše rezervace dnes tvoří většinu jehličnanů smrk (49 %) a borovice lesní (36 %), mezi listnáči dominuje bříza (6, 8 %), buk (1, 4 %) a habr (1, 5 %).

Přírodní rezervace Úlibická bažantnice

Lesní porost na jihozápadním okraji obce Úlibice.

Katastrální území: Úlibice, Robousy

Výměra: 27, 53 ha

Nadmořská výška: 276 – 280 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7. 1956	MŠK	Výnos č. 75.104/56
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.2. 1999	OkÚ Jičín	Nařízení č. 1/1999

Bývalá bažantnice, založená v prostoru dřívějších rybníků. Předmětem ochrany jsou staré porosty tvrdého luhu s jednotlivými staletými duby a pestrou hajní květenou, poskytující hnízdiště ptactvu.

Geologie Podkladem jsou kvartérní uloženiny, zejména holocenní fluviální hlinitopísčité a jílovité sedimenty, v severozápadní části též pleistocenní sprašové hlíny. V podloží kvartérních uloženin jsou jemnozrnné sedimenty (slínovce aj.) svrchní křídý (jizerské souvrství). Vyvinuly se zde hnědozemě (hnědozem luvická), podél Úlibického potoka také fluvizem typická.

Květena Současný stav lesních porostů v rezervaci lze charakterizovat jako smíšený lužní les založený původně jako čistá doubrava na dně bývalého rybníka. Převažující dřevinou mezi nejstaršími a nejmladšími stromy je dnes dub letní (*Quercus robur*), mezi středněvěkými stromy převažuje jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*). Mezi vtroušenými dřevinami nalezneme hlavně lípu malolistou (*Tilia cordata*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), olši lepkavou (*Alnus glutinosa*), habr obecný (*Carinus betulus*) a jilm vaz (*Ulmus laevis*). Malá plocha v jižní části rezervace je osázena topolem (*Populus sp.*). Porosty rezervace řadí fytoocenologové do podsvazu *Ulmion* - je to jeden z mála zachovalých zbytků tohoto typu vegetace v území mezi Polabím a Podkrkonoším.

Podrost tvoří bohatá hájová květena, na hrázích někdejších rybníků se zachovaly staré duby. Bylinný podrost je nejpůsobivější na jaře, kdy zde kvete např. dymnivka dutá (*Corydalis cava*), d. plná (*C. solida*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), česnek ořešec (*Allium scorodoprasum*), podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*), orsej jarní (*Ficaria bulbifera*), sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*), česnáček lékařský (*Alliaria petiolata*), blatouch bahenní (*Caltha palustris*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), aj.

Zvířena. Různověký les s dutými a starými stromy poskytuje hnízdní možnosti mnohým druhům ptactva. Dříve zde žil sýček obecný (*Athene noctua*), dnes jsou běžní datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*) a holub doupňák (*Columba oenas*).

Žijí zde lužní a mokřadní druhy hmyzu s např. střevlíček *Patrobus australis*, mandelinka *Chrysomela lapponica*, ploštice *Nabis boops* z čeledi lovčicovitých (*Nabidae*) a další.

Lesnictví Plán péče je zaměřen na podporu přirozeného zmlazení zejména dubu a postupné omezování rozvoje jasanu. Při obnově lesních porostů budou postupně odstraňovány nevhodné výsadby dřevin, zejména smrku a topolu.

1.2.3. Chráněné krajinné oblasti na území okresu Jičín

Chráněná krajinná oblast Český ráj byla vyhlášena jako první CHKO v naší republice v roce 1955 v okresech Semily, Mladá Boleslav a Jičín. Jejím posláním je ochrana geomorfologických hodnot, zachování typického vzhledu krajiny a udržení celkové biologické rozmanitosti. Oblast je tvořena především kvádrovými pískovci, které zde byly uloženy v druhohorách na okrajích tehdejšího moře. Současná podoba skalních útvarů je výsledkem dlouhotrvajícího působení sil z nitra Země a trvalé erozní činnosti. Skalní města a vrchy třetihorního vulkanického původu jsou základem jedinečnosti území. K zajímavým prvkům skalních měst patří jeskyně, pseudozávrty, skalní brány a okna. Symbolem kraje jsou tvarově unikátní Trosky se zříceninou hradu. Rostlinná a živočišná říše je zastoupena převážně druhy skalních měst a mokřadů a to i přes velkou rozmanitost přírodních stanovišť. Druhovou pestrost organismů obohacují horské i teplomilné druhy. Více informací na webových stránkách www.schkocr.cz a www.csopkrizanky.cz .

1.3. Chráněná území přírody v okrese Náchod

V okrese Náchod bylo zřízeno 14 zvláště chráněných území, toho 6 maloplošných chráněných území leží v CHKO Broumovsko. Uvedená území reprezentují charakteristické typy biotopů: údolí řek, přirozené lesy, rašelinné louky a slatiny. Na území okresu Náchod je vyhlášena přechodně chráněná plocha nádrž Rozkoš v období od 1.4. 2002-31.3. 2012.

PP Louky v České Čermné	PR Peklo	NPR Adršpaško-teplické skály*
PP Rašelina	PR Šestajovická stráž	NPR Broumovské stěny*
PP Borek*	PR Zbytka	CHKO Broumovsko
PP Kočičí skály*	PR Ostaš*	NPP Babičino údolí
PR Dubno	PR Křížová cesta*	Přechodně chráněná plocha : nádrž Rozkoš

* Maloplošná chráněná území, která se nacházejí na území velkoplošných chráněných území (CHKO Broumovsko)

1.3.1. Přírodní památky na území okresu Náchod

Přírodní památka Borek

Lysý vrch severozápadně od Teplíc nad Metují.

Katastrální území: Teplice nad Metují

Výměra: 3, 65 ha

Nadmořská výška: 540 – 620 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7 1956	MŠK	Výnos č. 55768/55
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Důvod ochrany Pískovcová kuesta Lysého vrchu se zbytkem reliktního boru

Geologie Terén tohoto nejmenšího MCHÚ v území CHKO Broumovsko je tvořen elevací svrchněkřídových kvádrových pískovců svrchního turonu až coniacu, vrcholící jako Lysý vrch (611 m n. m.) severozápadně od Teplíc nad Metují.

Pískovcová kuesta Lysého vrchu je mírně ukloněna k SV-S, s příkrou skalní stěnou a vysokým balvanitým osypem ve směru k jihu a západu (do ostrého zákrutu řeky Metuje). Západní skalní stěna se tvořena skalními sruby a pilíři, které jsou dělené suchými erozními rýhami a puklinami. Ve stěnách 10 – 20 m vysokých vznikly selektivním zvětráváním pískovců četné skalní dutiny (i tafony), výklenky a skalní okna. Jižní skalní stěna je zpočátku až 30 m vysoká a od západu k východu se postupně snižuje a také ustupuje do nižší části svahu. Skalní stěny jsou tu stupňovité, členěné vertikálně i horizontálně do výčnělků a výklenků.

Z půdních představitelů se na území nachází ponejvíce podzol arenický s hnědými půdami - kambizemí typickou, varietou kyselou a podzolovanou. V severní části zasahují do území nepatrným okrskem gleje (typický a organozemní), které se vyvinuly podél bezejmenného přítoku Adršpašského potoka.

Květena Skalní útvary, obklopené lesy jedlobukového vegetačního stupně, pokrývá zbytek reliktního boru. Bylinné patro je velmi chudé, vyskytují se zde běžné acidofilní druhy jako metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), černýš luční (*Melampyrum pratense*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcum vitis-idaea*), bika bělavá (*Luzula luzuloides*) aj.

Zvířena Podrobnější zoologická inventarizace nebyla dosud provedena. Charakter zvířeny je podobný jako v bezprostředně navazující NPR Adršpašsko-teplické skály. Z bezobratlých a drobných obratlovců zde možno nalézt spíše druhy vázané na sušší prostředí.

Lesnictví V důsledku malé rozlohy chráněného území a intenzivního lesnického hospodaření v celém komplexu Borku a Lysého vrchu je skladba lesa značně narušena. Uměle je zvýšen podíl smrku, vtroušeny jsou i nepůvodní dřeviny (modřín opadavý, borovice vejmutovka). Borovice lesní převládá v nejstarší skupině na západním svahu, kde dosahuje asi 60 % zastoupení. Z listnáčů se vyskytuje nejvíce bříza (kolem 10 %), dále jeřáb ptačí a v příznivějších polohách vtroušeně i buk lesní. Velké plochy navazujících jehličnatých kultur, ale i některé partie chráněného území padly za obětí polomům. V okolí přírodní památky proto

dnes převládají mladé, převážně smrkové skupiny.

Vrchol Lysého vrchu je významným vyhlídkovým bodem (pohledy především na protější části Adršpašsko-teplických skal a na Teplice nad Metují a okolí). Je přístupný značenou turistickou stezkou, která sleduje horní hranu obvodového skalního srubu.

Přírodní památka Louky v České Čermné

Louky na jižním okraji obce Česká Čermná.

Katastrální území: Česká Čermná

Výměra: 3,3 ha

Nadmořská výška: 532 – 547 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.2. 1994	OkÚ Náchod	Vyhláška č. 7
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je zachování ekosystému přirozených a polopřirozených lučních a mokřadních společenstev s výskytem ohrožené rosnatky okrouhlolisté (*Drosera rotundifolia*).

Geologie Podloží chráněného území tvoří krystalické břidlice, na nichž se vyvinuly hydromorfní půdy - glej organozemní s přechodovou organozemí. V okolí se na polygenetických hlínách nachází i luvizem typická (pseudoglejová).

Květena Přírodní památka představuje mozaiku společenstev vysokých ostřic asociace *Caricetum rostratae* a *Caricetum gracilis* vázaná na prameniště a ostřicových společenstev rašelinných luk asociace *Caricetum goodenowii* s rozvolněným bylinným patrem s rašeliníky (*Sphagnum* sp.), s rosnatkou okrouhlolistou (*Drosera rotundifolia*) a kozlíkem dvoudomým (*Valeriana dioica*). Plošně nejrozšířenější jsou společenstva vysokobylinných luk se stálým zamokřením (*Polygono-Cirsietum palustris* a *Cirsietum rivularis*) s pcháčen bahenním (*Cirsium palustre*), p. potočným (*C. rivulare*), hadím kořenem větším (*Bistorta major*), krvavcem totenem (*Sanguisorba officinalis*), kohoutkem lučním (*Lychnis flos-cuculi*), blatouchem bahenním (*Caltha palustris*) aj. Ve fragmentech byl zaznamenán výskyt společenstev svazu *Nardo-Juncion squarrosi* a *Violion caninae*.

Zvířena Na podmáčených místech se vyskytuje ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), hojná je užovka obojková (*natrix natrix*), velmi vzácně je zde pozorována zmije obecná (*Vipera berus*).

Přírodní památka Kočičí skály

Skalní útvary dva kilometry severozápadně od města Police nad Metují.

Katastrální území: Žďár nad Metují

Výměra: 6, 08 ha

Nadmořská výška: 550 – 600 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7. 1956	MŠK	Výnos č. 55768/55
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Důvodem ochrany území jsou pískovcové skalní útvary rozmanitých morfologických tvarů navazující na terén východního svahu vrchu Ostaš.

Geologie Kočičí skály jsou tvořeny svrchnoturanskými až koniackými křemennými kvádrovými pískovci. Jejich kra vlivem saxonské tektoniky poklesla podél Polického zlomu o 80 – 100 metrů, čímž jsou výrazně diferencovány od přilehlého masivu Ostaše (Ostaš – 700 m n. m. – Kočičí skály max. 603 m n. n.).

Pískovcová kra kočičích skal je ve směru SZ-JV asi 750 m dlouhá, příčně maximálně 300 m široká. Celistvá strukturní plošina je zachována pouze v malé ploše při kontaktu se svahem Ostaše. Východní okraj je tvořen vysokým strukturním svahem, ve kterém jsou pískovce podél vertikálních puklin rozčleněné do 2 – 4 řad skalních kulis, strukturních hřbítků a izolovaných skalních věží, oddělených úzkými rozsedlinami a soutěskami. Pukliny a delší osy těchto skalních útvarů jsou protažené ve směru SZ-JV, shodně s linií Polického zlomu. Útvary jsou 20 – 25 m vysoké. Typickou soutěskou je tzv. Sluj českých bratří, zpřístupněná značenou turistickou stezkou. Severní část Kočičích skal (šíře až 300 m) je rozčleněna podél vertikálních puklin ve skalní město, zvané Dolní labyrint. Skalní tvary mají podobu skalních věží, pilířů, strukturních hřbítků i větších skalních skupin (např. Kočičí hrad), vzájemně oddělených pravoúhlo sítí hlubokých rozsedlin a soutěsek. Dna puklin, rozsedlin i jeskyní jsou vyplněna výhradně balvany a písčitémi sedimenty, úpatí skalních masivů po celém obvodu Kočičích skal je tvořeno zvětralínovým pláštěm, složeným z balvanitých a písčitých osypů. Pedologicky je chráněné území tvořeno podzolem arenickým a iniciálními stadii půd - litozeměmi. V nižších partiích na ně navazuje podzolovaná varieta kambizemě typické, ojediněle na suťových svazích i ranker kambický.

Květena Lesní porosty mají převážně charakter reliktního boru. Kromě borovice lesní je velkou měrou zastoupen smrk ztepilý, zejména v okrajových partiích a při úpatí skal, vtroušeně i jedle bělokorá. Dále se vyskytuje bříza, jeřáb ptačí a v keřovém patře krušina olšová.

Bylinné patro tvoří především acidofilní druhy – metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcum vitis-idaea*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), černýš luční (*Melampyrum pratense*), hasivka orličí (*Pteridium aquilinum*), na vlhčích místech ostřice šedavá (*Carex canescens*), třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*) a některé druhy kapradin.

Zvířena Lokalita je vhodným biotopem pro četné druhy drobných pěvců, kteří tu nalézají i pestrou potravní nabídku. V CHÚ a zejména jeho ochranném pásmu se nacházejí desítky

kupovitých hnízd lesních mravenců rodu *Formica*.

Krajinářsky nejzajímavější části Kočičích skal jsou zpřístupněné značenou turistickou cestou. Na řadu skalních věží vedou oblíbené horolezecké výstupové cesty. Značná intenzita turistické a horolezecké aktivity je příčinou výrazné devastace terénu tohoto malého chráněného území, zejména v oblasti Sluje českých bratří a Kočičího hradu. Proto zde státní ochrana přírody provádí řadu managementových opatření.

Přírodní památka Rašelina

Rašelinná louka u státní hranice asi 2 km jihovýchodně od obce Borová.

Katastrální území: Dlouhé

Výměra: 3, 65 ha

Nadmořská výška: 655 – 672 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
15.3. 1994	OkÚ Náchod	Vyhláška č. 8
Datum přehlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Podhorská rašelinná louka s rozptýlenou zelení a výskytem chráněných druhů rostlin představuje zbytek přirozených lučních porostů této oblasti.

Geologie Podkladem jsou ve východní části fylity a metadroby novoměstské skupiny, v západní části permské sedimenty (pískovce až slepence). V půdním pokryvu převažuje organozem glejová s glejem organozemním. Vyšší polohy zaujímají kyselá - silně kyselá kambizemě (typická, pseudoglejová a dystrická), v menším měřítku i podzol kambický.

Květena Neobhospodařované rašelinné louky s bohatým výskytem vzácných rostlin. Roste zde např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*), s. široolistý (*E.latifolium*), svízel severní (*Galium boreale*), kuklík potoční (*Geum rivale*), vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), růže převislá (*Rosa pendulina*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), kýchavice bílá Lobelova (*Veratrum album* subsp. *lobelianum*) aj.

Zvířena Z plazů je zde hojná ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), vzácně zmije obecná (*Vipera berus*). Z ptáků zde hnízdí křepelka polní (*Coturnix coturnix*), linduška luční (*Anthus pratensis*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), ůuhýk obecný (*Lanius collurio*) a další.

1.3.2. Přírodní rezervace na území okresu Náchod

Přírodní rezervace Dubno

Lesní porost, louky a rybník u železniční trati severně vodní nádrže Rozkoš, asi 2 km SV od České Skalice.

Katastrální území: Česká Skalice, Kleny, Zlič

Výměra: 86,19 ha

Nadmořská výška: 285 – 308 m n. m.

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
17.2. 1956	MŠK	Výnos č. 55.761/55
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Předmětem ochrany je stará lužní doubrava s bohatým bylinným podrostem a pestrým společenstvem měkkýšů a na ni navazující slatinné louky a obnovený Zličský rybník. V lučních i lesních společenstvech se vyskytuje řada zvláště chráněných živočichů a rostlin.

Geologie Na většině rozlohy PR výskyt sedimentů spodního turonu, zejména slabě glaukonitických písčitých slínovců, místy s kvartérními říčními sedimenty, svahovými a sprašovými hlínami. Jemnozrné vápnité sedimenty dávají vznik těžkým jílovitým půdám s poměrně vysokým obsahem vápníku a hořčíku. Jedná se o pararendziny s různým stupněm oglejení v hlubších horizontech a illimerické pseudoglejové půdy. Přirozený vývoj půd byl v historii ovlivněn i lidskými aktivitami, především odlesněním a zřízením rybníční soustavy, která později zanikla a byla nahrazena opět lesem.

Květena V rezervaci se nacházejí louky podmáčených, vlhkých a střídavě vlhkých stanovišť (společenstva sv. *Molinion*, *Calthion*, *Caricion gracilis*, na malých plochách fragmenty svazu *Caricion davallianae* zastoupeného asociací *Valeriano dioicae-Caricetum davallianae*) a nevelká vodní plocha doprovázená společenstvy rákosin (svaz *Phragmition communis*). Z chráněných a vzácnějších druhů rostlin se zde vyskytují prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a v. zelenavý (*P. chlorantha*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*), pětiprstka žežulník hustokvětá (*Gymnadenia conopsea* subsp. *densiflora*), kruštík bahenní (*Epipactis palustris*) a starček roketolistý (*Senecio erucifolius*).

Lesní společenstva tvoří převážně dubohabrové a dubolipové háje svazu *Carpinion*, s bohatým keřovým patřem, v němž se mj. objevuje i zimolez obyčejný (*Lonicera xylosteum*), dříšťál obecný (*Berberis vulgaris*) a lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*). Charakteristický je jarní aspekt s hrachorem jarním (*Lathyrus vernus*), prvosenkou jarní (*Primula veris*) a p. vyšší (*P. elatior*), jaterníkem trojlaločným (*Hepatica nobilis*). V létě kvete např. okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), kruštík modrofialový (*Epipactis purpurata*) aj. V terénních sníženinách a podél hlavních odvodňovacích příkopů se

Koncepce ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje, Ing. Miloslav Šindlar a kol., 2003,

Příloha č.1 Maloplošná zvláště chráněná území na území Královéhradeckého kraje, strana 76

nachází jilmový luh syntaxonomicky řazený do svazu *Alno-Ulmion* a částečně i svazu *Alnion glutinosae*. Porostní pláště tvoří společenstava svazu *Prunion spinosae*.

Mykologický průzkum z r. 1999 prokázal výskyt velmi vzácné špičky páchnoucí (*Gymnopus brassicolens*), vyskytující se na vlhkých vápenatých půdách; (teprve druhé naleziště v ČR) a vzácné štitovky nažloutlé (*Pluteus romellii*) rostoucí na opadlých listnatých větvičkách.

Zvířena Charakteristická je avifauna lužního lesa a mokřadů v místě zaniklého Zličského rybníka. Žije zde např. včelojed lesní (*Pernis apivorus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), pušтік obecný (*Strix aluco*), žluna šedá (*Picus canus*) a ž. zelená (*P. viridis*), datel černý (*Dryocopus martius*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), strakapoud malý (*Dendrocopos minor*), moták pochop (*Circus aeruginosus*), ťuhýk obecný (*Lanius collurio*), rákosník proužkovaný (*Acrocephalus schoenobaenus*), lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), dlask tlustožobý (*Coccothraustes coccothraustes*) aj.

Průzkum entomofauny probíhá teprve v posledních letech a jeho výsledky potvrzují výskyt charakteristických druhů lužního lesa a zachovalých mokřadních luk. Přes značný počet starých, často dutých nebo trouchnivých stromů je xylobiontní fauna poměrně chudá, pravděpodobně proto, že současné lesní porosty jsou založeny na místě bývalých rybníků. K zajímavějším arborikolním druhům patří kovařící *Ampedus erythrogonus*, *Procraeus tibialis* a *Calambus bipustulatus*. V trouchu listnatých dřevin se zde vyvíjí zdobenec zelenavý (*Gnorimus nobilis*) a roháček bukový (*Sinodendron cylindricum*). Z druhů potravně vázaných na bohaté bylinné a keřové patro zde žije bělopásek dvouřadý (*Limenitis camilla*), jehož housenky se zde vyvíjejí na zimolezu pýřitém (*Lonicera xylosteum*).

Vzácnými druhy listnatých lesů jsou také např. mūra *Atypha pulmonaris* s vývojem na brutnákovitých a píďalka *Eupithecia immundata*, vázaná na samorostlík klasnatý. Druhově bohatá fauna měkkýšů a zejména velký počet jedinců hlemýždě zahradního (*Helix pomatia*) podmiňují výskyt malakofágních a saprofágních druhů dvoukřídlých (*Diptera*) z čeledi hrbilkovitých (*Phoridae*), pozoruhodný je např. hojný výskyt jinak vzácného druhu hrbilky *Spiniphora maculata*. Epigeická fauna je zastoupena mimo jiné několika druhy střevlíků (*Carabus* spp.), z nichž nápadný je střevlík kožitý (*Carabus coriaceus*) a nejhojnější s. zahradní (*C. hortensis*) a s. zrnitý (*C. granulatus*). Charakteristická fauna bezobratlých se nachází také na přilehlých mokřadních loukách a olšinách, lučních enklávách a nejvlhčích místech lužní doubravy. Z motýlů zde žije např. modrásek očkovaný (*Maculinea telejus*). U Zličského rybníka bylo zjištěno dosud 10 druhů vesměs běžných váček. Přírodní rezervace Dubno je jedním z nejbohatších malakologických nalezišť ve východních Čechách. Vyskytuje se zde 70 druhů měkkýšů, z nichž pozoruhodný je výskyt vzácného druhu *Vallonia enniensis* a vlahovky karpatské (*Monachoides vicina*).

Lesnictví Převážná část lesních porostů byla založena na místě bývalých rybníků, po nichž se dosud zachovaly zbytky hrází. Dubno bylo v minulosti využíváno také jako obora a bažantnice, což ovlivnilo i druhové složení porostů (nevhodné výsadby smrku). V posledním půlstoletí výrazně klesá zastoupení dubu a expanzivně stoupá podíl jasanu. Dub je zastoupen hlavně ve starších věkových kategoriích a je napadán tracheomykózou (nejstarší duby dosahují věku 270 - 320 let). Obnova lesních porostů bude proto prováděna ve prospěch dubu, maloplošnými obnovními prvky a za maximálního využití přirozeného zmlazení. Plošky smrkových monokultur budou obnoveny na přirozenou druhovou skladbu. Vybraná část porostů je ze studijních důvodů ponechána samovolnému vývoji.

Dubno a okolí bylo i dějištěm dvou významných vojenských střetnutí. 6. ledna 1424 se tu vítězně střetlo husitské vojsko Jana Žižky z Trocnova se spojenými katolickými pány

vedenými Janem Městeckým z Opočna. 28. června 1866 se zde odehrála jedna z bitev prusko-rakouské války, která předznamenala rozhodující porážku rakouské armády v bitvě u Hradce Králové 3. července 1866. Oběti bojů připomínají četné pomníky a nedaleký vojenský hřbitov.

Původní Zlíčský rybník o výměře přes 15 ha zanikl v důsledku vyhloubení vodního přivaděče z řeky Úpy do údolní nádrže Rozkoš v letech 1966 - 1967. Na jeho místě byla v osmdesátých letech obnovena menší vodní plocha. Její hladina je na stejné kótě jako u zaniklého rybníka. To umožnilo zachování a postupné rozšíření slatinných společenstev. Zaniklá část rybníka byla rekultivována a zalesněna.

Přírodní rezervace Peklo u Nového Města nad Metují

Údolí Metuje a Olešenky mezi Náchodem a Novým Městem nad Metují.

Katastrální území: Česká Čermná, Jestřebí nad Metují, Jizbice, Příbyslav nad Metují, Sendraž, Vrchoviny

Výměra: 319, 89 ha

Nadmořská výška: 310 – 564 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
15.7. 1997	OkÚ Náchod	Nařízení č. 20/1997
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Přírodní rezervaci tvoří komplex přirozených a polopřirozených lesních, skalních, vodních a pobřežních společenstev. Geologický podklad a členitý reliéf s výskytem inverzních poloh umožňují výskyt společenstev bohatých na submontánní a montánní druhy, z krajinného hlediska je cenný reliéf hluboce zaříznutých údolí se skalními výchozy a přejezdným korytem Metuje a Olešenky.

Geologie Na většině území vystupují metamorfované horniny svrchnoproterozoického stáří označované jako novoměstské fylity (muskoviticko-biotitické a chloriticko- muskovitické fylity a drobové fylity provázené vložkami minet, zelených břidlic, metalyditů a kvarcitů). Do přírodní rezervace v omezené míře zasahují granodiority novohrádeckého masivu (blíže neurčeného stáří) a červenavě zbarvené sedimenty permského stáří (slepence a brekcie). Čtvrtohorní sedimenty jsou zastoupeny převážně svahovými hlinitokamenitými uloženinami, kamenitými až blokovými sutěmi, výplavovými kužely a štěrkopískovými akumulacími terasami.

Pro rezervaci je charakteristická značná rozmanitost georeliéfu, který se utvářel v horninách odlišných fyzikálních vlastností za velmi rozdílných klimatických podmínek třetihor a čtvrtohor. V důsledku toho se zde můžeme setkat jak s tvary vzniklými působením teplého a vlhkého klimatu třetihor (žokovité balvany a izolované skály typu tors), tak s tvary vývojově vázanými na chladná období čtvrtohor (suťová pole, balvanová moře a proudy, mrazové sruby, kryoplanační terasy, nivační sníženiny, svahové úpady a jiné).

Kyselé metamorfované horniny, členitý reliéf, poměrně příznivé podnebí s mírnými teplotami a dostatečnou úrovní srážek, působení lesní vegetace se značným podílem listnáčů a četné antropogenní vlivy zde určují směr a intenzitu pedogeneze. Výsledkem je vznik lesních půd převážně typu kambizemí (kambizem typická a mezotrofní v květnatých bučinách, k. oligotrofní v bikových bučinách, k. districká ve smrkových porostech na stanovištích bučin, k. rankerová na přechodech bučin do suťových lesů). Ranker typický a kambický převažuje v suťových lesích. Ve svahových úžlabinách s potůčky a prameništi se nachází glej kambický, na něhož často navazuje glej pseudoglejový, pseudoglej kambický či kambizem pseudoglejová. Půdami v nivě Metuje a Olešenky jsou fluvizemě, ať již typická, kambická, pseudoglejová či glejová. V sekundárních smrkových porostech během dvou až tří generací dochází k výrazné pedochemické degradaci půd.

Květena Území je pokryto především lesními porosty, v nichž převažují květnaté, bikové a jedlové bučiny (svaz *Fagion*, podsvaz *Eu-Fagenion* a svaz *Luzulo-Fagion*) a suťové javořiny (svaz *Tilio-Acerion*) s charakteristickou květenou. Vysoké zastoupení listnatých dřevin, především buku je hlavně v porostech stodvacetiletých a starších. Při vodních tocích jsou zastoupena i společenstva svazu *Alno-Ulmion*, podsvazu *Alnenion glutinoso-incanae*. Lesním hospodařením v 18. a 19. století byla malá část lesních porostů přeměněna na smrkové monokultury, pomístně byly vysázeny modřín opadavý (*Larix decidua*) a douglaska tisolistá (*Pseudotsuga taxifolia*).

V inverzních údolích nalézají vhodná stanoviště některé druhy vyšších poloh. Ze zvláště chráněných druhů jsou to kapradina Braunova (*Polystichum braunii*), vranec jedlový (*Huperzia selago*) a plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), z dalších druhů např. rozrazil horský (*Veronica montana*), věsenka nachová (*Prenanthes purpurea*), devětsil bílý (*Petasites albus*), vrbina hajní (*Lysimachia nemorum*), pérnatec horský (*Lastrea limbosperma*), řeřišničník Hallerův (*Cardaminopsis halleri*), silenka dvoudomá (*Silene dioica*), růže převislá (*Rosa pendulina*). Ze zvláště chráněných druhů rostlin se zde dále vyskytují: vstavač mužský (*Orchis mascula*), bledule jarní (*Leucojum vernalis*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*). Z význačných druhů suťových lesů je hojná kapradina laločnatá (*Polystichum aculeatum*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*) a udatna lesní (*Aruncus vulgaris*).

limbosperma), řeřišničník Hallerův (*Cardaminopsis halleri*), silenka dvoudomá (*Silene dioica*), růže převislá (*Rosa pendulina*). Ze zvláště chráněných druhů rostlin se zde dále vyskytují: vstavač mužský (*Orchis mascula*), bledule jarní (*Leucojum vernalis*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*). Z význačných druhů suťových lesů je hojná kapradina laločnatá (*Polystichum aculeatum*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*) a udatna lesní (*Aruncus vulgaris*).

Zajímavá je též skalní a štěrbinová vegetace – sleziník severní (*Asplenium septentrionale*), sleziník červený (*Asplenium trichomanes*), puchýřník křehký (*Cystopteris fragilis*), bukovník vápencový (*Gymnocarpium robertianum*) a řeřišničník písečný (*Cardaminopsis arenosa*) aj.

Hluboké inverzní údolí se skalnatými svahy nabízí řadu různých stanovišť vhodných pro mechorosty. Bohatě porostlé jsou zastíněné a vlhké skály, kde rostou hojně klaminka ztenčená (*Anomodon attenuatus*), sourubka hladká (*Neckera complanata*), s. kadeřavá (*N. crispa*) a kroknice spojitá (*Metzgeria conjugata*). Bohatě vyvinutá jsou i epifytická společenstva na kmenech listnatých stromů. Vyskytuje se zde několik druhů šurpků, z méně hojných zde rostou šurpek úhledný (*Orthotrichum speciosum*), š. tupolistý (*O. obtusifolium*) a š. bledý (*O. pallens*). Nejvýznamnějším z epifytických druhů je kadeřavec Drummondův (*Ulova drummondii*).

Zvířena Ze vzácných obojživelníků se zde vyskytuje mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), čolek velký (*Triturus cristatus*) a č. horský (*T. alpestris*), z plazů ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) a užovka hladká (*Coronella austriaca*). Ze vzácných druhů ptáků zde hnízdí: čáp černý (*Ciconia nigra*), výr velký (*Bubo bubo*), sýc rousný (*Aegolius funereus*), lejsek malý (*Ficedula parva*), holub doupňák (*Columba oenas*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), včelojed lesní (*Pernis apivorus*), kulíšek nejmenší (*glauucidium passerinum*). U Metuje ve skalních výklencích hnízdí skorec vodní (*Cinclus cinclus*) a konipas horský (*Motacilla cinerea*), pravidelně proletuje ledňáček říční (*Alcedo atthis*). Ze vzácných druhů savců byl prokázán výskyt vydry říční (*Lutra lutra*), plcha velkého (*Glis glis*) a rejska horského (*Sorex alpinus*).

Fauna hmyzu odpovídá podhorskému charakteru lokality, zejména v lesních porostech na strmých obtížně přístupných svazích se dochovaly zajímavé arborikolní, mykofágní a

mykoxylófágní druhy brouků (*Coleoptera*). Žije zde např. drabčák *Siagonium quadricorne*, roháček bukový (*Sinodendron cylindricum*) velmi hojně zdobenec zelenavý (*Gnorimus nobilis*), kovařík *Ampedus erythrogonus*, *Hylis foveicollis* z čeledi *Eucnemidae*, červotoč *Dorcatoma punctulata* s vazbou na stromové houby a lesknáčci *Ipidia binotata* a *Cychramus luteus*.

Z epigeických druhů brouků je charakteristická fauna střevlíkovitých (*Carabidae*). Žije zde např. vzácný střevlík *Carabus irregularis*, ojedinělý výskyt v rámci Čech zde má podhorský vhlkomilný střevlíček *Bembidion schuppeli*.

V suťových stanovištích se nachází význačná arachnofauna. Zatím byly zjištěny druhy vázané v přírodě výhradně na osluněné, holé kamenité sutě: *Pholcus opilionoides*, *Leptyphantes natabilis* a *Heliophanus aeneus*. Velmi pozoruhodným druhem je *Trogloneta granulum*, indikující zastíněná, lidskou činností nenarušená stanoviště v bukovém pásmu lesů. Druhem původních stanovišť je také *Crustalina guttata*.

V údolí Olešenky se vyskytuje strumičnický zlatooký (*Osmylus fulvicephalus*) z řádu síťokřídých (*Neuroptera*), vázaný na čisté vody. Na luční enklávě nad údolím říčky Olešenky se soustřeďuje na kvetoucích bylinách (tužebník, udatna, miříkovité apod.) pestrá florikolní entomofauna, na vlhčích místech zde žije např. modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*). V údolí řeky Metuje navazujícím na CHÚ a částečně i v PR Peklo byly zjištěny 104 druhy dvoukřídých z 16 čeledí, z nichž některé jsou prvonálezy z území Čech.

Zajímavá je i fauna měkkýšů (*Mollusca*), pozoruhodný je výskyt např. vzácné sklovatky rudé (*Daudebardia rufa*).

Lesnictví Typologicky náležejí lesní porosty v rezervaci převážně k jedlovým a klenovým bučinám a suťovým javořinám. Lesním hospodařením v 18. a 19. století byly lesní porosty částečně přeměněny na smrkové monokultury, které jsou málo odolné proti vlivům podnebí (námraza, sníh, vítr) i k živočišným škůdcům a houbovým chorobám. To se projevilo zejména v mniškové kalamitě v letech 1922 – 1923 a při větrné kalamitě v roce 1991.

Snahy o ochranu přírody v údolí Peklo pocházejí již z 30. let 20. století, kdy se v lesích začalo hospodařit jako v lesích ochranných. Návrhy na zřízení rezervace byly potom podávány ještě několikrát, úspěšně završeny byly až v roce 1997. V rezervaci se nyní bude hospodařit podle schváleného plánu péče, který předpokládá podporu přirozené dřevinné skladby, výsadbu sazenic místního původu, přirozenou obnovu a postupné převádění nevhodných smrkových monokultur na smíšené porosty. Stavy jelení a mufloní zvěře budou maximálně sníženy, aby nedocházelo k poškozování porostů okusem a vytloukáním.

Pekelské údolí je již od konce 19. století vyhledávaným turistickým cílem. Výrazným zásahem do geomorfologických poměrů bylo již od počátku 20. století budování lesní cestní sítě a také výstavba silnice z Nového Města nad Metují, realizovaná pro potřeby pohraničního opevnění v roce 1936-38. V rezervaci přetrvává chov introdukované mufloní zvěře.

Přírodní rezervace Šestajovická stráň

Zalesněná opuková stráň jižně silnice mezi obcemi Šestajovice a Roztoky.

Katastrální území: Roztoky nad Metují, Šestajovice u Jaroměře

Výměra: 13, 53 ha

Nadmořská výška: 266 – 296 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
15.4. 1994	OkÚ Náchod	Vyhláška č. 10
Datum přehlášení	Přehléšil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany v území je smíšená dubohabřina na opukovém svahu s bohatým bylinným podrostem, odpovídajícím přirozené skladbě lesního porostu. Lokalita je zároveň biocentrem v málo zalesněné zemědělské krajině.

Geologie Podkladem jsou svrchnokřídové slínovce až jílové vápence jizerského souvrství (střední až svrchní turon) s relikty splavených pleistocenních šterkopísků. Zářez údolíčka pokrývají fluviodeluviální hlinitopísčité naplaveniny. V půdním pokryvu převažuje pararendzina kambizemní s hnědozemí typickou (pseudoglejovou).

Květena Lesní společenstva tvoří bukové a habrové doubravy (svaz *Carpinion*), na úpatí svahu se nacházejí fragmenty společenstev svazu *Alno-Ulmion* a v porostních pláštích i svazu *Prunion spinosae*. Dřevinná skladba porostů je poměrně pestrá. Stromové patro je tvořeno dubem letním (*Quercus robur*) a d. zimním (*Quercus patraea*), habrem obecným (*Carpinus betulus*), javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*), j. mléčem (*A. platanooides*) a j. babykou (*A. campestre*), lípou malolistou (*Tilia cordata*) a l. velkolistou (*T. platyphyllos*), a dalšími druhy dřevin. V bylinném patře rostou typické druhy hajní květeny např. ptačinec velkokvětý (*Stellaria holostea*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), kokořík mnohokvětý (*Polygonatum multiflorum*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), p. jarní (*P. veris*), ostřice chlupatá (*Carex pilosa*), dymnivka dutá (*Corydalis cava*) aj. Z chráněných druhů rostlin se zde vyskytuje střešníček pantoflíček (*Cypripedium calceolus*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*),

Zvířena Hnízdí zde druhy ptáků charakteristické pro lesní lokality: káně lesní (*Buteo buteo*), kukačka obecná (*Cuculus canorus*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), linduška lesní (*Anthus trivialis*), pěvuška modrá (*Prunella modularis*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*) atd. Ve stráni se dlouhodobě udržuje populace jezevce lesního (*Meles meles*).

Lesnictví Lesní porosty rezervace byly po několik generací obhospodařovány jako pařezina. V současné době jsou obnovovány maloplošně podrostně i pasečně. Při jejich managementu jde zejména o snížení podílu smrku a zvýšení zastoupení dubu, a to především řízenou přirozenou obnovou. Část porostů bude nadále obhospodařována jako les sdružený až pařezina. V některých místech je přitom třeba zároveň omezovat výskyt bezu černého, bezu hroznatého a slivoně trnky, které svým hustým zápojem silně konkurují bylinnému patru.

Přírodní rezervace Zbytka

Komplex slatinných luk v oblouku koryta Zlatého potoka mezi obcemi Pohoří a České Meziříčí.

Katastrální území: Bohuslavice nad Metují

Výměra: 79, 42 ha

Nadmořská výška: 256 – 261 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
10.6. 1994	OkÚ Náchod	Vyhláška č. 11
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Soubor unikátních slatinných luk v nivě Zlatého potoka s bohatou druhovou skladbou. Součástí rezervace je i jedna z posledních slatin v severovýchodních Čechách vázaná na vývěry alkalických podzemních vod.

Geologie Geologický podklad tvoří druhohorní sedimenty svrchnokřídového stáří. Jedná se o vápenité, písčité i spongilitické slínovce až jílovité vápenité pískovce a jílovce. Na většině plochy PR jsou křídové horniny překryty čtvrtohorními sedimenty - převažuje drobnozrnný štěrkopísek, povodňové a sprašové hlíny, přeplavené deluviální jíly, místy se vyskytují také humolity. Sedimentární horniny i jejich krystalinické podloží jsou v oblasti přírodní rezervace porušeny tektonickou poruchou označovanou jako Opočenská flexura, podél níž došlo k vertikálnímu posunu jednotlivých ker (v maximu až o 70 m). Na tuto poruchu, která se v křídových sedimentech projevuje jako systém několika souběžných zlomů, byly v minulosti vázány poměrně vydatné vývěry podzemní vody bohaté vápníkem. V rezervaci a jejím bezprostředním okolí se nacházely prameny Zbytka, Litá I („Jezírko“) a Litá II, jejichž přirozený přetok činil v době před vodárenským jímáním od 90 do 200 litrů za sekundu. V místech některých vývěrů vznikaly pramenitové kupy, které jsou dosud patrné v jihozápadní části rezervace.

V rezervaci převažují pararendziny (slínovatky) - v severní a severovýchodní části a černice (místy s výskytem luční křídý) - v jižní a jihozápadní části. V jihovýchodní části jsou zastoupeny také organozemě (slatinná a glejová rašelina), podél Zlatého potoka fluvizemě (naplavené půdy), v jihozápadní části kambizemě (hnědé lesní půdy). V místech s výskytem organozemí a černic došlo při dlouhodobém poklesu půdní vlhkosti (zaklesnutí hladiny podzemní vody v důsledku vodárenských odběrů) ke značné mineralizaci půdní organické hmoty a k poklesu půdního povrchu.

Květena Lokalita je jedním z posledních zbytků velkoplošných slatin v severovýchodních Čechách. Floristicky nejčennější byla společenstva svazu *Caricion davallianae* vázaná na slatiny vytvořené v okolí artéských pramenů. Změny ve vodním režimu a ve způsobu zemědělského hospodaření měly za následek náhradu těchto společenstev suchomilnějšími lučními společenstvy převážně svazu *Molinion*, pro jejichž stanoviště je typické značné kolísání hladiny podzemní vody. Část slatinných biotopů byla nevhodně zalesněna. Řada dříve hojných slatinných druhů je dnes na lokalitě pohřešována - např. šášina rezavá (*Schoenus*

ferrugineus), š. černavá (*S. nigricans*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*), kohátka kalíškatá (*Tofieldia calyculata*), pěchava slatinná (*Sesleria caerulea*), tučnice obecná (*Pinguicula vulgaris*) nebo se vyskytují ve značně oslabených populacích.

Na lokalitě bylo dosud nalezeno více než 400 druhů vyšších rostlin. K nejvzácnějším dosud rostoucím zvláště chráněným druhům patří violka vyvýšená (*Viola elatior*) na okrajích lesních lemů. Dále se zde vyskytuje třtina pestrá (*Calamagrostis varia*), huseník hajní (*Arabis nemorensis*), několik druhů pampelišek ze sekce *Palustria* (typová lokalita *Taraxacum mendax*). V menších populacích zde rostou ostřice Davallova (*Carex davalliana*), o. slatinná (*C. hostiana*), vstavač vojenský (*Orchis militaris*), prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*), kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), česnek hranatý (*Allium angulosum*), škarda ukousnutá (*Crepis praemorsa*) a hadilka obecná (*Ophioglossum vulgatum*). Hojně se vyskytují např. zvonečník hlavatý (*Phyteuma orbiculare*), kostival český (*Symphytum bohemicum*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*). V rezervaci dále rostou např.: ostřice oddálená (*Carex distans*), o. žlutá (*C. flava*), o. prodloužená (*C. elongata*), o. šupinoplodá (*C. lepidocarpa*), bařička bahenní (*Triglochin palustre*), vítod nahořklý (*Polygala amarella*), smldník bahenní (*Peucedanum palustre*), řeřišnice bahenní (*Cardamine dentata*) a sítina alpská (*Juncus alpino-articulatus*).

Lesy zaujímají 46 % plochy rezervace. Tvoří je převážně habrové doubravy svazu *Carpinion* a lužní lesy svazu *Alnion glutinosae* a *Salicion albae*, podsvazu *Alnenion glutinoso-incanae* a *Ulmenion*. V lesích je hojná bledule jarní (*Leucojum vernum*), česnek medvědí (*Allium ursinum*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*), zapalice žluťucholistá (*Isopyrum thalictroides*).

Při mykologickém průzkumu zde byly nalezeny velmi vzácné druhy hub, např. housenice střevlíková (*Cordyceps entomorrhiza*), parazitující na larvách střevlíkovitých brouků, mimořádně vzácná v celé Evropě. Zdejší lokalita je teprve čtvrtá v České republice a druhá ve východních Čechách. Vzácné jsou také houby houževnatec tygrovaný (*Lentinus tigrinus*), podloubník sinný (*Gyrodon lividus*), špička odporná (*Marasmiellus foetidus*) a štítovka nažloutlá (*Pluteus romellii*).

Zvířena Ptactvo typické pro společenstva listnatých lesů: káně lesní (*Buteo buteo*), holub hřivnáč (*Columba palumbus*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), s. malý (*D. minor*) a s. prostřední (*D. medius*), kukačka obecná (*Cuculus canorus*), sedmihlásek hajní (*Hippolais icterina*), pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), p. slavíková (*S. borin*), p. hnědokřídla (*S. communis*), sýkora babka (*Parus palustris*), dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*), lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*), budničci (*Phylloscopus* sp.), šoupálci (*Certhia* sp.) aj. Na Zlatém potoce ledňáček říční (*Alcedo atthis*) a v břehových porostech moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*). Na loukách hnízdí bekasina otavní (*Gallinago gallinago*). Z obojživelníků se běžně vyskytují rosnička zelená (*Hyla arborea*), skokan zelený (*Rana esculenta*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), kuňka obecná (*Bombina bombina*) a čolek obecný (*Triturus vulgaris*). Z plazů byl potvrzen výskyt užovky obojkové (*Natrix natrix*) a ještěrky obecné (*Lacerta agilis*).

Lokalita představuje i z entomologického hlediska kvalitní relativně zachovalé území s vysokou diverzitou entomofauny. Nejlépe je známa fauna motýlů (*Lepidoptera*), zejména čeledi můrovitých (*Noctuidae*), dvoukřídlých (*Diptera*) a vážek (*Odonata*).

Výrazně jsou zastoupeny mokřadní a rašelinné druhy, mající vývoj v různých typech vod a na rašelinných a vlhkých loukách. Mezi nimi byla zjištěna řada vzácných a ojedinelé se vyskytujících druhů, k nimž patří můry *Simyra albovenosa* a *Archanara dissoluta*, lišejníkovec *Nudaria mundana* z čeledi přástevníkovitých (*Arctiidae*). Ze 170 dosud doložených druhů dvoukřídlých (*Diptera*) patří k ohrožené mokřadní fauně bráněnka měnlivá (*Stratiomys chamaeleon*), a další druhy z čeledi bráněnkovitých (*Stratiomyidae*), např. *Stratiomys*

singulator, *Oxycera trilineata*, většina druhů z čeledi lupicovitých (*Dolichopodidae*), řada pestřenkovitých (*Syrphidae*) nebo velmi vzácný druh *Diastata flavicosta* z čeledi *Diastatidae*. V drobných depresích, prameništích a Zlatém potoce se vyvíjejí vážky (*Odonata*). Většinou se jedná o hojnější druhy, pozoruhodná je však velmi početná populace motýlice obecné (*Calopteryx virgo*) ve Zlatém potoce.

Významnou ekologickou skupinou hmyzu na lokalitě jsou lesní druhy žijící v zachovalých listnatých porostech a lužních lesích. Vzácnými brouky této ekologické skupiny jsou zde např. druhy *Hallomenus binotatus* a *Melandrya caraboides* z čeledi lencovitých (*Melandryidae*). Z dvoukřídlých jsou z lokality publikovány prvonálezy z území Čech: *Triphleba forfex* z čeledi hrbilkovitých (*Phoridae*) a *Heteromeria nigrimana* z čeledi různatkovitých (*Clusiidae*). Sušší okraje lesů s lemy keřů a pestrá bylinná vegetace poskytují útočiště vzácným teplomilným druhům a migrantům. Z čeledi můrovitých jsou to např. můry *Eublemma purpurina* a *Helicoverpa armigera*. Byl zde zjištěn i vzácný lišejníkovec *Nudaria mundana* z čeledi přástevníkovitých (*Arctiidae*, který se vyvíjí na lišejnících a játrovkách a skrytě žijící brouk chrobák ozbrojený (*Odonteus armiger*). Z epigeických druhů brouků jsou nápadní střevlíci rodu *Carabus*, kterých zde žije několik druhů, velmi početná je populace střevlíka Ullrichova (*Carabus ullrichi*).

Lesnictví Od roku 1937 do současnosti vzrostlo zastoupení lesa o více jak čtyřicet procent. Převážná část lesů byla v minulosti obhospodařována jako les sdružený a pařezina. Postupně dochází k jejich převodu na les vysoký. Stav lesních porostů byl ovlivněn změnami vodního režimu, imisemi a tracheomykózou. Obnova lesních porostů maloplošnými podrostitými způsoby s využitím zmlazení autochtonních dřevin postupně směřuje k dosažení přirozené druhové skladby. Postupně budou eliminovány introdukované dřeviny, zejména pak hybridní topoly.

Přírodní rezervace Křížová cesta

Křížový vrch mezi obcemi Adršpach a Zdoňov.

Katastrální území: Dolní Adršpach

Výměra: 12, 92 ha

Nadmořská výška: 530 – 667 m

Datum vyhlášení I	Vyhlásil I	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7.1956	MŠK	Výnos č. 55.768/55
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Předmětem ochrany území jsou skalnaté elevace Křížového vrchu (667 m n. m.) východně od Adršpachu. Jsou tvořeny svrchněkřídovými kvádrovými pískovci, které jsou i zde řazené do svrchního turonu až coniakku. Nevelké skalní území (o rozloze 1, 0 x 0, 5 km) je reliktem původně rozsáhlé plošiny uprostřed brachysynklinály Polické pánve.

Geologie Křížový vrch se vyznačuje mimořádně velkou členitostí a pestrou mozaikou pseudokrasových mezo- a mikroforem reliéfu. Pískovcové hřbety, pilíře a skalní věže zde tvoří dvě hlavní pásma – první tvoří Jižní věže a Křížový hřbet, druhý tvoří velmi členité severní partie s tzv. Zdoňovským obloukem s vysokými skalními stěnami (především k severu). Pásma jsou oddělena kaňonovitým údolím (Centrální rokle) s pramenným amfiteátem pravé pobočky Zdoňovského potoka a Křížového vrchu. Obě skalní pásma se spojují v tzv. Štítu, který tvoří západní a severozápadní stěnu Křížového vrchu. Ta je v příkrých okrajích načleněna do izolovaných skalních věží až 40 m vysokých, které zde vytvářejí malé skalní město.

Na kvádrových pískovcích vznikly velmi mladé iniciální půdy - litozemě v asociacích s podzolem arenickým. Ojedinele se v těchto půdních areálech vyskytuje i silně kyselá kambizem arenická s kyselou - podzolovanou varietou kambizemě typické.

Květena V bylinném patře převládají acidofilní druhy – metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusnice brusinka (*Rhodococcum vitis-idaea*), černýš lesní (*Melampyrum sylvaticum*), hasivka orličí (*Pteridium aquilinum*), na vlhčích místech se objevuje ostřice šedavá (*Carex canescens*), třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), přeslička lesní (*Equisetum sylvaticum*), různé druhy kapradin aj. Ve srovnání se sousedními Adršpašsko-teplickými skalami je území rezervace převážně velmi suché, což je hlavním důvodem nižší druhové pestrosti mechorostů. Zajímavý je však hojný výskyt mechu křivonožky křeheké (*Campylopus fragilis*), který je v Adršpašsko-teplických skalách velmi vzácný .

Zvířena Zoologický průzkum lokality nebyl dosud proveden

Lesnictví Území rezervace pokrývají převážně dobře zachované reliktní bory, obklopené jehličnatými kulturami v jedlobukovém vegetačním stupni. Borovice lesní má v rezervaci více než 50 % podíl na celkové skladbě lesa, necelými 30 % je zastoupen smrk ztepilý a zhruba 15 % bříza. Vtroušen je buk lesní, javor klen, jedle bělokorá, jeřáb ptačí a v keřovém patře krušina olšová. Porosty mají z velké části víceetážový charakter. V jižních partiích, kde se nacházejí tradiční horolezecké terény, je však les dlouhodobě narušován.

Horolezecky využívané skalní útvary jsou charakteristické převážně lehkými a středně těžkými výstupovými cestami. To spolu s faktem, že zdejší skály s převážně jižní expozicí rychle osychají, zapříčiňuje velkou intenzitu jejich sportovního využívání od brzkého jara do

pozdního podzimu (i mimo dohodnuté termíny).

Historie Z jihozápadního úpatí vede k vrcholu Křížového vrchu kamenné schodiště s uměle vyhloubenými výklenky s plastikami barokní křížové cesty, která je na předvrcholu ukončena velkým barokním kamenným křížem.

Přírodní rezervace Ostaš

Lesnatý vrchol klasické stolové hory Ostaš 3 km severozápadně od Police nad Metují.

Katastrální území: Žďár nad Metují

Výměra: 29, 50 ha

Nadmořská výška: 640 – 700 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7. 1956	MŠK	Výnos č. 55.768/55
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Přírodní rezervace zaujímá vrcholovou část stolového vrchu Ostaš (700 m n. m.), který se nachází ve střední části Polické vrchoviny severně od města Police nad Metují. Předmětem ochrany je zejména zajímavá geologická a geomorfologická stavba území.

Geologie PR je tvořena odolnými křemennými kvádrovými pískovci svrchněturonského až coniackého stáří. V jejich podloží pak leží spodnoturonské slínovce. Vrcholová strukturní plošina má rozměr 500 m x 400 m. Okraje vrcholové strukturní plošiny jsou lemovány sruby, které dosahují výšky až 40 m. V některých úsecích jsou sruby načleněny v samostatné skalní věže. Skalní věže, oddělené od srubu, jsou nakloněny ven a postupně se řítí a mění v nakupení obrovských skalních bloků. Hlubinné ploužení je kontrolováno sklonem vrstev kvádrových pískovců, pravoúhlým systémem puklin (směru SZ-JV a JZ-SV) a značným relativním výškovým rozdílem (asi 100 m). Východní část vrcholové plošiny byla načleněna v malé skalní město, zvané Horní labyrint (nebo Bludiště). Ve vazbě na intenzivní načlenění masivu se vyskytují i pseudokrasové jeskyně. Povrch skalních útvarů je vlivem selektivního zvětvávání a odnosu modelován do pestré škály mezo- a mikroforem pískovcového pseudokrasu. K nápadným prvkům reliéfu patří i unikátní skalní perforace, skalní brány, skalní mísy, škrapy, voštiny nebo i vypreparované železité inkrustace na temenech či stěnách skal.

Úpatí Ostaše je na severu, západě a jihu lemováno rozsáhlou úpatní haldou tvořenou velkými balvany. Na jihozápadním svahu jsou v místech hlubinného ploužení balvanová moře, složená z obrovských bloků. Vyskytují se i balvanové proudy. Druhá část haldy je plošně rozsáhlejší, ale její povrch má menší sklon (5° – 15°). Je zvlněn řadou úpadů, místy jsou na haldě rovněž vytvořeny balvanové proudy.

Pedologicky je území tvořeno především podzoly (arenickým a kambickým), v nižších polohách se na různých svahovinách vyvinuly kyselé kambizemě (typická a arenická), ojediněle i litozemě.

Květena Rezervace se nachází v jedlobukovém až smrkobukovém vegetačním stupni, její vegetační pokryv odráží výraznou geomorfologickou členitost území. Na vrcholové plošině lze rekonstruovat převážně acidofilní bučiny, na okrajových skalních stěnách se dochovaly fragmenty reliktních borů, níže spadající svahy patří rekonstrukčně opět bučinám. Bylinné patro rezervace je poměrně chudé, tvořené hlavně acidofilními druhy – metličkou křivolakou (*Avenella flexuosa*), borůvkou černou (*Vaccinium myrtillus*), brusnicí brusinkou (*Rhodococcum vitis-idaea*), třtinou chloupkatou (*Calamagrostis villosa*), vřesem obecným (*Calluna vulgaris*). Na vlhčích a živinami bohatších plochách, které lze místy nalézt na svazích při okraji

rezervace, se objevují i náročnější druhy květnatých bučin – svízel vonný (*Galium odoratum*), kostřava lesní (*Festuca altissima*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*) aj.

Flóra mechorostů je zastoupena, vzhledem k absenci stinných roklí, především druhy sušších stanovišť. Hojně jsou především skalní druhy: nuzenka drobná (*Anastrophyllum minutum*), sečovka štíhlá (*Barbilophozia attenuata*) a vršatka Taylorova (*Mylia taylorii*).

Zvířena. Zaznamenáno bylo hnízdění krkavce velkého (*Corvus corax*), výra velkého (*Bubo bubo*) a skalní populace poštolky obecné (*Falco tinnunculus*). V lesích okolo stolové hory se zdržuje zvěř srnčí i černá. Úkrytů ve skalách využívá liška obecná (*Vulpes vulpes*) a kuna skalní (*Martes foina*). Vlhkomilných druhů je v samotné přírodní rezervaci málo, mokřadní stanoviště se nalézají spíše v jejím ochranném pásmu.

Lesnictví Následkem poměrně dobré přístupnosti pro lesnické hospodaření byla druhová skladba na plošině i na svazích prakticky zcela změněna ve prospěch smrku. Vtroušena je borovice lesní a bříza, v menší míře modřín opadavý, jeřáb ptačí, buk lesní, javor klen i jedle bělokorá.

Atraktivní skalní útvary, daleké výhledy z okrajových skal i historický význam Ostaše jsou rovněž účelem a cílem intenzivní turistiky. Okružní turistickou stezkou je zpřístupněno nejen skalní město Horního labyrintu (Bludiště), ale i značná část skalního okraje vrcholové strukturní plošiny s řadou upravených vyhlídek. Intenzivní je i horolezecká aktivita, využívající k výstupům nejen samostatné skalní věže a stěny okrajového skalního srubu (s uplatněním tradiční výstupové techniky), ale i jednotlivé skalní bloky v úpatní haldě (hlavně v západním úbočí Ostaše), lezené moderní technikou boulderingu. Velká frekvence horolezeckých výstupových cest a intenzita jejich využívání přináší řadu negativních dopadů na terén tohoto chráněného území.

V terénech Ostaše (a sousedních Kočičích skal a Hejdy) provádí státní ochrana přírody (př. Správa CHKO Broumovsko) s řadou odborných partnerů monitoring četných přírodních procesů a složek přírodního prostředí v terénech pískovcového reliéfu.

1.3.3. Národní přírodní rezervace na území okresu Náchod

Národní přírodní rezervace Adršpašsko-teplické skály

Skalní město na horním toku Metuje jihozápadně od Adršpachu a Teplic nad Metují.

Katastrální území: Dolní Adršpach, Dolní Teplice nad Metují, Teplice nad Metují, Hodkovice, Janovice, Studnice

Výměra: 1803, 43 ha

Nadmořská výška: 509 – 786 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
31.12. 1933	MŠANO	Výnos č. 143.547/33
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Adršpašsko-teplické skály jsou největším celistvým skalním městem v ČR a jsou i evropsky proslulým pojmem, který je spojován s přírodovědně velmi významným fenoménem pseudokrasového reliéfu, vytvořeného v kvádrových pískovcích s nejrozsáhlejším komplexem toho druhu i ve střední Evropě. V podobě členitých skalních plošin, hřbetů, kaňonů, soutěsek a labyrintů skalních věží, krytých rozsáhlými lesními porosty s pestrou podhorskou a horskou květenou a zvířenou, představuje celek jedinečné přírodovědné hodnoty a krásy.

Geologie Oblast Adršpašsko-teplických skal je součástí Polické vrchoviny, tvořené horninami svrchní křídly. Samotné skalní město je vytvořeno v křemičitých kvádrových pískovcích středního turonu až coniacu. Oblast je situována do severní části Polické vrchoviny, kde se morfologicky projevuje jako tabulová plošina, vystupující při ose této výrazné brachysynklinály. Tabulová plošina je značně porušena tektonickými zlomy. Největší je skalský zlom, protínající příčně celou Polickou vrchovinu. Na jihovýchodě podle něj poklesl Skalský hřbet (706 m n. m.).

Celá skalní plošina Adršpašsko-teplických skal je mírně ukloněna od jihozápadu k severovýchodu, čímž je i dán směr hlavního odvodnění. Nejvyšší bod plošiny vrch Čáp (786 m n. m.) se proto nachází v jihozápadní části. S vazbou na hustou síť tektonických poruch je celá plošina rozbrázděna hlubokými kaňony a soutěskami. Přítomnost charakteristických svislých puklin a subhorizontálních vrstevních spár spolu s nestejnorodostí pískovcových vrstev podmínily vznik a vývoj všech povrchových i podzemních tvarů pseudokrasové modelace. Především mechanickými procesy, jakými jsou zvětrávání pískovců, rozpad skalního masivu podél puklin a vrstevních spár na jednotlivé skalní bloky a jejich rozvolňování v okrajích strukturních plošin, rozvodních hřbetů a skalních pilířů, gravitační pohyby a následné řízení rozvolněných bloků, akumulace zřícených skal a drobnějších zvětralin ve svazích a na dnech roklí a jejich transport, tím vším byl terén neustále přetvářen. Při tvorbě menších forem reliéfu (mezo- a mikrotvarů) se uplatňují i geochemické procesy, jako solné zvětrávání, rozpouštění tmelu pískovců nebo vznik sekundární mineralizace. Vývoj těchto geomorfologických procesů byl umocněn především v minulých dobách ledových, pokračuje však i v současné době.

V místech příhodných i pro větší vertikální uplatnění modelujících činitelů pak vznikla

plošně rozsáhlejší seskupení hlubokých skalních soutěsek a vysokých, až po úpatí oddělených skalních věží a pilířů, vysokých i přes 100 m, vytvářejících labyrinty skalních uliček a průchodů, slují i jeskyní. Pro tyto terény se vžilo označení skalní město. Rozsáhlejší Teplické skály zaujímají jižní a západní část masivu a jsou ještě dělitelné na Skalský hřeben (706 m n. m.), hřebeny Čápu (786 m n. m.), Supích skal (771 m n. m.) a Kraví hory (734 m n. m.), dále na rozsáhlejší a divoce načleněné plošiny Bludiště a Roklin, mezi nimiž se podél zdrojnic a toku Skalského potoka rozkládá Teplické skalní město. Plošně menší Adršpašské skály jsou od východu děleny na rozlehlejší a méně členěnou plošinu Bučiny (Koňský hřbet 647 m n. m.) a na menší, ale hlubokými roklemi členěnou plošinu, která na severozápadě vrcholí Starozámeckým vrchem (681 m n. m.). Tyto dvě části mezi sebou svírají prostor samotného Adršpašského skalního města.

V extrémních podmínkách kvádrových pískovců vynikly především vývojově mladé půdy s mělkým humusovým horizontem ležícím přímo na půdotvorném substrátu (skále) - litozemě (nevyvinuté půdy). Ty zde vytváří velké půdní celky s profilově hlubším podzolem arenickým, ojediněle se vyskytuje i silně kyselá kambizem arenická. Na zamokřených lokalitách pramenišť a podél potůčků se nachází pseudeogleje (typický, podzolový). Podél Metuje se vyvinuly glejové půdy (glej arenický, typický). Na některých místech v roklích mezi skalami (Vlčí rokle) došlo ke vzniku organozemě. Tato je při přivalových deštích a jarních táních opakovaně překrývána pískem z povrchu skal a turistických cest.

Květena Území rezervace představuje rozsáhlý, stanovištně různorodý komplex nacházející se s výjimkou nejchladnějších inverzních poloh v jedlobukovém až smrkobukovém vegetačním stupni. Z přirozených lesních společenstev se zde dochovaly reliktní bory na skalních stanovištích (*Betulo carpaticae-Pinetum*), některé typy smrčín v inverzních polohách roklí (např. *Anastrepto-Piceetum*), dále pak nevelké zbytky acidofilních a okrajově i květnatých bučin. O mnohem větším zastoupení buku v minulosti svědčí vtroušené staré exempláře ve smrkových kulturách jak v roklích, tak na vrcholových plošinách. Smrk byl rovněž rozšiřován na úkor jedle, která se dosud vtroušeně vyskytuje ve vlhkých, chráněných polohách. Významné je zastoupení břízy, pouze vtroušeny jsou javor klen a další listnáče. Introdukován byl modřín opadavý, v menší míře borovice vejmutovka, smrk pichlavý, douglaska tisolistá. Z častěji se vyskytujících keřů je třeba jmenovat krušinu olšovou (*Frangula alnus*) a zimolez černý (*Lonicera nigra*), vzácně se objevují lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) a růže převislá (*Rosa pendulina*).

Bylinné patro tvoří na převážné rozloze území acidofilní druhy, nejhojněji metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcum vitis-idaea*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), na vlhkých místech třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*). Na rašelinných a jiných živinami chudých podmáčených stanovištích se vyskytují ostřice šedavá (*Carex canescens*), o. ježatá (*C. echinata*), violka bahenní (*Viola palustris*), vzácně suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) i s. pochvatý (*E. vaginatum*). Na vlhkých, mechem obrostlých skalách lze místy objevit rojovník bahenní (*Ledum palustre*), na skalních stanovištích zde roste i šicha (*Empetrum* sp.). Ve vlhkých roklích je častá kaprad' podobná (*Dryopteris expansa*), roztroušeně se vyskytuje plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*).

Ve skalních městech vznikly podél vodotečí úzké květnaté nivy s papratkou horskou (*Athyrium distentifolium*), violkou dvoukvětou (*Viola biflora*), podbělicí alpskou (*Homogyne alpina*), omějem pestrým (*Aconitum variegatum*), lipnicí oddálenou (*Poa remota*), mléčivcem alpským (*Cicerbita alpina*), měsíčnicí vytrvalou (*Lunaria rediviva*) aj. Tato společenstva, druhovým složením blízká horským nivám (*Adenostyletalia*), se považují za primární bezlesí podmíněné teplotní inverzí.

Na prameništích a podél vodotečí je místy hojná bledule jarní (*Leucojum vernum*) a při Metuji byla zaznamenána přeslička luční (*Equisetum pratense*). K nepůvodním druhům rezervace patří hořec tolitovitý (*Gentiana asclepiadea*) a v poslední době se šířící kamzičník rakouský (*Doronicum austriacum*).

Flóru mechorostů tvoří až na výjimky druhy rostoucí na živinami chudém kyselém substrátu. Nejzajímavější druhy jsou vázány na skalní města a hluboké úzké rokle s výraznou teplotní inverzí. Podobné podmínky jsou i v mohutných skalních sutích. Přítomnost velmi chladných míst umožňuje výskyt řady horských až vysokohorských mechorostů, které by jinak v této nadmořské výšce nemohly růst. Právě v nejchladnějších stinných soutěskách, kde stanovištní podmínky mnohdy ani neumožňují rozvoj společenstev cévnatých rostlin, nalezneme nejpozoruhodnější druhy mechorostů: na skalních stěnách hyčovka drsná (*Dicranodontium asperulum*) a chudozubík *Tetradontium repandum*, na zemi ploník horský (*Polytrichum alpinum*), plonitka horská (*Oligotrichum hercynicum*), paprutka hromadná (*Pohlia drummondii*) a měřík *Rhizomnium pseudopunctatum*.

Na jedné z lokalit šichy (*Empetrum* sp.) ve stinné rokli je zajímavý výskyt typické rašeliništní játrovky – vršatky odchylné (*Mylia anomala*). Za český endemit je považován dvouhrotec Sendtnerův (*Dicranum sendtneri*), který roste pouze v Adršpašsko-teplických skalách. Velmi vzácným druhem je mrvenka štíhlá (*Tayloria tenuis*) rostoucí na rozkládajícím se organickém materiálu, jejíž výskyt byl v území ověřen téměř po sto letech. V rezervaci roste 17 druhů zařazených do „Červeného seznamu mechorostů“.

V roce 1964 zde byl zaznamenán první výskyt invazního druhu *Orthodontium lineare* na území naší republiky. Tento mech jižní polokoule byl v Evropě poprvé sbírán v roce 1911 v Anglii a odtud se šíří dál na východ. Dnes je znám asi ze 140 lokalit v Čechách, a to většinou v pískovcových skalních městech, kde se vyskytuje masově.

Zvířena V rezervaci či jejím bezprostředním okolí je známo 163 druhů obratlovců (34 druhů savců, 121 druhů ptáků, 8 druhů obojživelníků a plazů). Ze vzácnějších živočichů je možno jmenovat: čolka horského (*Triturus alpestris*), ještěrku živorodou (*Zootoca vivipara*), rejska horského (*Sorex alpinus*), ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), výra velkého (*Bubo bubo*). Vzácně byl pozorován zedníček skalní (*Tichodroma muraria*). Až do současné doby se zde udržely na skalách hnízdící populace kavky obecné (*Corvus monedula*) a poštolky obecné (*Falco tinnunculus*). Vzácnými obyvateli jsou i čáp černý (*Ciconia nigra*) a kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*).

Pro faunu jsou důležitá zejména mokřadní, převážně rašelinná stanoviště uvnitř pískovcových skalních měst. Nejznámější je Vlčí rokle spojující po turistické stezce Teplické a Adršpašské skály a Černé jezírko v oblasti nazývané Jiráskovy skály. Toto nevelké jezírko, postupně zarůstající vegetací – rákosím, ostřicemi, suchopýrem a z mechů převážně rašelínkem, je pravým rájem vážek. Dosud zde bylo zjištěno devět druhů, mení než patří šidélko kopovité (*Coenagrion hastulatum*), šídlo sítinové (*Aeschna juncea*) a zejména velmi početná populace vážky čárkované (*Leucorrhinia dubia*), která v červnu čítá až tisíce jedinců. Každoroční masový výskyt této vzácné vážky lze považovat za opravdovou přírodovědnou raritu a i pro turisty za výjimečnou podívanou. Vzhledem k překvapivě hojnému výskytu i ostatních družích vážek, zaslouží si tento drobný biotop zvláštní ochranu a péči.

V inverzních polohách se vyskytují chladnomilné druhy hmyzu např. střevlíček *Pterostichus rhaeticus*, kovařík *Sericus subaeneus* a mandelinka *Chrysomela lapponica*. V borových porostech skalních měst se vyvíjí velmi vzácný tesařík *Pedostrangalia pubescens*, jehož nálezy byly několikrát publikovány. Vzácným druhem zjištěným na okrajích Teplických skal (Bučnice) je můra *Polymixis xanthomista*, jejíž výskyt je vázán na kamenité a skalnaté stráně. Můra *Hydroecia petasitis*, vyvíjející se v porostech devětsilu, patří také k velmi

lokálním a vzácným druhům.

Adršpašsko-teplické skály jsou velmi oblíbenou oblastí turistiky a horolezectví mezinárodního významu. Turistická návštěvnost především obou vyhlášených skalních měst má dlouholetou tradici. Prohlídkový okruh v Adršpašských skalách byl zpřístupněn v tzv. Staré partii (po Velký vodopád) v roce 1820, jezírko s plavbou v roce 1843, tzv. Nová partie v roce 1890. Náročněji přístupný okruh v Teplických skalách byl otevřen po rozsáhlém lesním požáru roku 1820 (po Martinskou stěnu), průstup přes Velké chrámové náměstí v roce 1846 a v úseku přes Anenské údolí a Sibiř v roce 1868. Dnes návštěvnost obou udržovaných průvodcovských okruhů činí ročně několik 100 000 osob z ČR i ciziny.

Nedílnou součástí péče o chráněné území skal je i nutná snaha o poznání všech přírodních procesů a zdejších ekosystémů, které ve vzájemných a složitých vztazích geo- i biofaktorů tvoří unikátní přírodní prostředí tohoto chráněného území. Přírodovědný výzkum ve větší intenzitě započal především ve spojitosti s vyhlášením CHKO Broumovsko a s ustanovením její správy v roce 1991. V garanci tohoto pracoviště státní ochrany přírody dnes na celé řadě výzkumných úkolů, týkajících se živé i neživé složky přírody Adršpašsko-teplických skal, pracují skupiny profesionálních i amatérských výzkumníků. Dosud jen počáteční a dílčí výsledky výzkumů v oborech Geologie, geomorfologie, speleologie, geobotaniky nižších i vyšších rostlin, zoologie, klimatologie a dalších ukazují, jak dosud nedokonalé byly naše dosavadní znalosti o tomto území.

Lesnictví Hospodařením byl velmi rozšířen smrk, který zde má dnes asi 80 % podíl v celkové skladbě lesů.

Národní přírodní rezervace Broumovské stěny

Skalní město dlouhé 11 km ve směru SZ-JV mezi městy Police nad Metují a Broumovem.

Katastrální území: Bělý, Hlavňov, Křinice, Martínkovice, Božanov, Slavný, Suchý Důl

Výměra: 1179,40 ha

Nadmořská výška: 620-773 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.3. 1956	MŠK	Výnos č. 55763/55
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Broumovské stěny z kvádrových pískovců středního turonu tvoří přirozenou hranici mezi Polickem a samotnou Broumovskou kotlinou. V závislosti na úklonu vrstev jsou svahy směrem do Polické pánve mírné, zato k severovýchodu do rovinaté Broumovské kotliny spadá hřeben příkrými skalními stěnami a prudkými svahy s převýšením i přes 300 metrů.

Geologie Severní polovina Broumovských stěn se jeví jako jednoduchý a úzký asymetrický hřbet (typická kuesta), který od výrazného Honského špičáku (652 m n. m.) přechází na jihovýchodě přes Strážnou horu (688 m n. m.) a Loučnou horu (647 m n. m.) do mírné ploché sníženiny u obce Slavný. V průběhu celého hřbetu jsou v nejvyšších částech kolmé a převislé skalní stěny, v některých partiích až 50 m vysoké (Strážní hora, Hvězda, Supí hnízdo aj.). Mírně ukloněné svahy k jihozápadu jsou členěné několika hlubokými a dlouhými skalními kaňony. Nejznámější z nich je Kovářova rokle. V blokových akumulacích se nacházejí pseudokrasové jeskyně, protékané podzemním tokem (suťové jeskyně). Podobný ráz mají i některé další dlouhé rokly (Hruškova, Hájkova a pod.), které rovněž odvodňují jihozápadní svahy Broumovských stěn směrem na řeku Metuji.

I severovýchodní svahy jsou členěné skalními roklemi se stejně divokou modelací, ty však vzhledem k prudkým svahům tohoto úbočí mají jen krátký průběh. V jejich dnech, zahlcených mocnými blokovými sutěmi, se nacházejí podzemní systémy pseudokrasových suťových jeskyní, z nichž jeskyně "Pod Luciferem" je svou délkou 395 m nejdelší a nejrozsáhlejší jeskyně v Broumovských stěnách. Jižní polovina Broumovských stěn od obce Slavný až po sedlo Machovský kříž na jihovýchodě nabývá složitější morfologii. Vlivem zvětšené frekvence tektonických poruch má zde terén podobu rozsáhlých pískovcových strukturních plošin s výrazným uplatněním pseudokrasového reliéfu. Na jihovýchodě je to plošina Signálu (708 m n. m.), příkře spadající do údolí Židovky a k zdrojnicím Bělského potoka. Okraje i povrch plošiny jsou modelovány pestrými tvary selektivního zvětrávání pískovců i svahovými gravitačními pohyby a jsou rozčleněné roklemi a soutěskami i do menších skalních měst

Plošina Božanovského Špičáku (773 m n. m.) je nejvyšší částí celých Broumovských stěn. Má rovněž velmi bohatou a pestrou pseudokrasovou modelaci s uplatněním selektivního zvětrávání a gravitačních procesů. Je také známa výskytem velkého počtu tzv. skalních hřibů, dále i skalních mís a různých typů škrapů.

Poslední strukturní plošinou Broumovských stěn je pískovcové plató mezi vrcholy Velké kupy (708 m n. m.) a Koruny (769 m n. m.). Plošina výrazně vystupuje příkrými a vysokými

srázy nad plochou Broumovskou kotlinu, opět s pestrou pseudokrasovou modelací.

Členitá morfologie především okrajů těchto strukturních plošin podmiňuje i početný výskyt podzemních prostor jeskynního až propast'ovitého charakteru.

Česká část Stolových hor, která je zařazena v NPR Broumovské stěny, se nachází jihovýchodně od Machovského sedla. Geologicky a geomorfologicky je pokračováním Broumovských stěn.

V podmínkách pískovcových skalních měst a balvanitých sutí se vyvinuly velmi mladé půdy - litozemě (surové nebo-li nevyvinuté půdy). Již hlubší vrstvy půdy zaujímají mělce - středně výrazné podzoly (podzol arenický) se silně kyselou kambizemí arenickou a kambizemí typickou (varietou podzolovanou). V prameništích, jejich okolí a podél potůčků vznikly gleje (organozemní a arenický) s pseudeogleji (typickým a podzolovým). V roklích mezi skalami (Kovářova rokle) se nachází vrstvy organozemě, které jsou po přívalových deštích a jarních táních periodicky převrstveny pískem ze skal a turistických cest. Po okrajích NPR se na polygenetických hlínách vytvořily okrsky luvizemě typické.

Květena Broumovské stěny se rozkládají v jedlobukovém až smrkobukovém vegetačním stupni. Podobně jako Adršpašsko-teplické skály jsou rozsáhlým a vegetačně pestrým celkem, v mnohém však odlišného charakteru. Menší výraznost skalního fenoménu má za následek nižší zastoupení stanovišť reliktních borů a rovněž slabší výskyt rostlinných druhů provázejících inverzní polohy. Větší části území lze rekonstrukčně charakterizovat bučinami, acidofilními i květnatými. Zejména na severovýchodních prudkých svazích jsou místy zachovány klenové bučiny, v některých případech vysokého stáří a rázu přírodního lesa. Bylinné patro na kyselých stanovištích je zpravidla druhově chudé, tvoří je zejména metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcus vitis-idaea*), vřes obecný (*Calluna vulgaris*), na vlhčích místech třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*). V roklích a na vlhkých balvanitých sutích se vyskytují čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*), plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), vranec jedlový (*Huperzia selago*), kaprad' podobná (*Dryopteris expansa*). Vzácný je mlčivec alpský (*Cicerbita alpina*). Pro květnaté bučiny jsou v území charakteristické kostřava lesní (*Festuca altissima*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), svízel vonný (*Galium odoratum*), pitulník horský (*Galeobdolon montanum*), ječmenka lesní (*Hordelymus europaeus*), řidčeji se vyskytují lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), kyčelnice devítolistá (*Dentaria enneaphyllos*) a k. cibulkonosná (*D. bulbifera*). Na kamenitých svazích se vzácně objevuje kapradina laločnatá (*Polystichum aculeatum*) a v okolí pramenišť ostřice převislá (*Carex pendula*). V keřovém patře rostou zimolez černý (*Lonicera nigra*), krušina olšová (*Frangula alnus*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) a vzácně růže převislá (*Rosa pendulina*). Flóra mechorostů je ve srovnání s Adršpašsko-teplickými skalami druhově chudší, následkem menší členitosti území. Nejzajímavější druhy rostou v hlubokých roklích, např. v Kovářově rokli, odkud je znám výskyt poměrně vzácné kratošky vlasovité (*Brachydontium trichodes*). Bohaté mechové patro je vyvinuto především v klenových bučinách na severovýchodních svazích.

Zvířena Z celkového počtu 54 druhů savců známých z oblasti bylo na Broumovských stěnách zjištěno 27. Ze vzácnějších je možno jmenovat myšici temnopásou (*Apodemus agrarius*) a rejska horského (*Sorex alpinus*). V okolí Božanova je možno častěji se setkat s plichem velkým (*Glis glis*) i s plšíkem lískovým (*Muscardinus avellanarius*). Broumovské stěny jsou bohatou lokalitou lovné zvěře, zvláště jelení a černé. V těžko přístupných roklích nalézají ideální útočiště jezevec lesní (*Meles meles*) a liška obecná (*Vulpes vulpes*) i dalších drobných šelem.

Relativně menší návštěvnost území a tím i větší klid dávají i větší příležitost k nerušenému hnízdění ptáků, mezi které patří např. krkavec velký (*Corvus corax*) a výr velký (*Bubo bubo*),

kulišek nejmenší (*Glaucidium passerinum*) a sýc rousný (*Aegolius funereus*). Z těchto důvodů byly také Broumovské stěny zvoleny jako vhodné místo pro vypouštění mladých sokolů stěhovavých (*Falco peregrinus*). Tento celostátní projekt reintrodukce tohoto druhu je v současnosti realizován.

Na zachovalé porosty listnáčů, zejména buků, je vázána celá řada druhů brouků, např. roháček bukový (*Sinodendron cylindricum*). Ze zajímavých nálezů je možno dále jmenovat velkého sekáče klepytníka členěného (*Ischyropsalis helwigii*), v pískových osypech pod skalami lze často spatřit lapací jamky mravkolva obecného (*Myrmeleon formicarius*). Byl zde také nalezen glaciální relikv pavouk *Bathypantes similis*, ačkoliv inverzní charakter zdejších roklí není tak výrazný jako v Teplických skalách. Dochovaly se zde i pralesovité porosty, kde ve dřevě padlých kmenů žije horský plž vrásenka pomezní (*Discus ruderratus*), zatímco na vlhká úpatí pronikla karpatská vlahovka *Monachoides vicinus*.

Lesnictví V celkové skladbě porostů dnes převládá (asi 80 %) smrk ztepilý. Významně je zastoupena bříza, dále buk lesní, méně borovice lesní, javor klen a další listnáče, místy je vtroušena i jedle bělokorá. Introdikován byl modřín opadavý a v menší míře douglaska tisolistá. Modřín byl v nedávné době vysazován zejména na plochy po imisních a kůrovcových kalamitách na jihozápadních svazích.

Přírodní prostředí této části NPR je narušeno činným lomem na pískovec, jehož dobývací prostory se v podobě dvou vysokých etází nacházejí ve střední části svahu pod vrcholem Lopaty, ze tří čtvrtin obklopené terénem rezervace. Orgány státní ochrany přírody usilují o zastavení nevhovující těžby a o rekultivaci celého prostoru.

Historie Nejzajímavější partie Broumovských stěn jsou zpřístupněné hustou sítí turistických značených cest a stezek, které umožňují poměrně pohodlný průchod jinak těžko průstupného terénu. Četné vyhlídkové vrcholy (Hvězda, Supí hnízdo, Koruna, Božanovský Špičák a další) poskytují výhledy nejen na blízký skalní terén a další okolí Policka a Broumova, ale i k dalekým obzorům s charakteristickou konturou hřebenů Krkonoš, Sovích hor, Orlických a Bystřických hor a přes polskou Kladskou kotlinu až po vzdálený Králický Sněžník a Jeseníky.

Nejvíce navštěvovanou partií Broumovských stěn je Hvězda (671 m n. m.), která je i velkou křižovatkou turistických cest. Přitažlivostí tohoto místa je nejen výhled do Broumovské kotliny s pohraničními horami v pozadí, ale také známá barokní kaple, postavená v letech 1732 – 33 podle plánů K. I. Dienzenhofera a oblíbená turistická chata, postavená ve švýcarském slohu.

1.3.4. Národní přírodní památky na území okresu Náchod

Národní přírodní památka Babiččino údolí

Údolí Úpy – údolí mezi obcemi Česká Skalice a Slatinou nad Úpou.

Katastrální území: Červená Hora, Česká Skalice, Malá Skalice, Ratibořice, Slatina nad Úpou, Zlič, Žernov

Výměra: 334, 23 ha

Nadmořská výška: 280 – 360 m n. m.

Datum vyhlášení I	Vyhlásil I	Číslo zřizovacího předpisu I
9.6. 1952	MŠVU	Výnos č. 35789/52
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č.14/200/88

Předmětem ochrany tohoto území jsou jednak komplex přirozených biotopů (přirozené lesy, louky, říční koryto) v údolí Úpy, jednak místa spojená s naší kulturní historií (Staré Bělídlo, zámecký park aj.) Mezi zajímavosti území patří i technická památka – zavlažovací a odvodňovací hřbetinový systém na loukách, pocházející z minulého století. Tento systém však v současnosti již není plně funkční.

Geologie Údolí Úpy je zaříznuto do různých typů usazených hornin, ojedinele (např. v blízkosti Viktorčina splavu) do krystalického podloží fylitů novoměstské skupiny. V profilu údolního svahu se mnohde vyskytují horniny různých formací. V severní části údolí jsou zastoupeny červené pískovce a slepence permského stáří v podloží cenomanských svrchnokřídových pískovců. Ve střední části údolí vystupují kromě svrchnokřídových sedimentů též arkózy a slepence svrchního karbonu. V jižní části Babiččina údolí převažují již jemnozrné usazeniny svrchní křídly – opuky (vápnité jílovce a slínovce bělohorského a jizerského souvrství) – vystupující ve skalních stěnách severně od České Skalice. Plošinu nad údolní hranou místy pokrývají pleistocenní říční šterky, údolní svahy jsou z větší části pokryty zvětralínami, pozoruhodný je holocenní výskyt travertinu (pěnovce) pod pramenným horizontem na bázi vápnitých svrchnokřídových sedimentů (např. pod Rýzmburkem). V jižní části (pod Ratibořicemi) se údolí rozšiřuje až na 0, 5 km širokou nivou pokrytou fluviálními a deluviofluviálními uloženinami. V půdním pokryvu převažují hnědé půdy - kyselá kambizem typická, místy i arenická (s podzolem arenickým) a kambizem rubefikovaná (perm). Na vápnitých sedimentech se vyvinula pararendzina kambická, na sprašových a polygenetických hlínách hnědozemě (typická a luvická) s luvizemí typickou. Tok Úpy lemuje fluvizem typická střídavě s fluvizemí glejovou.

Květena V údolí lze charakterizovat dva základní typy společenstev – lesní porosty na svazích a luční porosty v nivě Úpy. Luční porosty jsou většinou rekultivované a botanicky velmi chudé. Zajímavější rostliny se vyskytují jen při okrajích nebo na menších loučkách a ve starých sadech – řebříček bertrám (*Achillea ptarmica*), ocún jesenní (*Colchicum autumnale*), přeslička luční (*Equisetum pratense*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*). Mnohem botanicky bohatší jsou lesy, převážně s přirozeným složením dřevin, v jejichž podrostu rostou např.

samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), pižmovka mošusová (*Adoxa moschatellina*), orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), kruštík polabský (*Epipactis albensis*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*), kapradina laločnatá (*Polystichum aculeatum*). Zajímavý je i výskyt některých horských druhů, které se sem dostaly splaveny Úpou z vyšších poloh – kerblík lesklý (*Anthriscus nitida*), zvonek široolistý (*Campanula latifolia*), řeřišničník Hallerův (*Cardaminopsis halleri*), růže převislá (*Rosa pendulina*), žluťucha orlíčkolistá (*Thalictrum aquilegifolium*) aj.

Zvířena Na vhodných místech u Úpy hnízdí ledňáček říční (*Alcedo atthis*), konipas horský (*Motacilla cinerea*), skorec vodní (*Cinclus cinclus*) a cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*). V lesích se vyskytují např. krahujec obecný (*Accipiter nisus*), jestřáb lesní (*A. gentilis*), holub doupňák (*Columba oenas*), výr velký (*Bubo bubo*), datel černý (*Dryocopus martius*), žluna šedá (*Picus canus*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*), s. malý (*D. minor*), linduška lesní (*Anthus trivialis*), lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*), l. bělokrký (*F. albicollis*), sýkora parukářka (*Parus cristatus*), křivka obecná (*Loxia curvirostra*) aj.

NPR patří k druhově nejbohatším malakozoologickým lokalitám, byl zde zjištěn výskyt 86 druhů měkkýšů (*Mollusca*). Většinou jde o prvky lesní a lužní, na opukových skalách i druhy skalní a teplomilné. Zoogeograficky je významný výskyt vláhovky karpatské (*Monachoides vicina*).

Lesnictví Smíšené porosty na prudkých svazích nad Úpou odpovídají svým složením suťovým lesům s převážným zastoupením javoru klenu, lípy a buku, s vtroušeným dubem, habrem a jedlí. Většina lesů však byla narušena smrkovými výsadbami, v některých místech představují lesní porosty čisté smrčiny.

Využití V území se provádí pravidelné kosení původně rekultivovaných luk, které již samo o sobě vede k postupnému obohacování jejich druhové skladby, na loukách je omezeno hnojení a v minulých letech byla provedena likvidace porostů šťovíku tupolistého. V lesním hospodaření se provádějí zásahy k podpoře přirozené obnovy listnatými dřevinami a postupného omezení smrku v porostech.

Území je zároveň významnou kulturní památkou v návaznosti na areál Ratibořického zámku a parku. Vede jím přírodovědná naučná stezka s tabulemi osazenými přímo v terénu a značené turistické cesty. Zejména v letním období je návštěvnost velmi vysoká.

1.3.5. Chráněné krajinné oblasti na území okresu Náchod

CHKO Broumovsko

CHKO Broumovsko má rozlohu na 410km² a nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 350-880 m. Skládá ze dvou geomorfologicky a klimaticky odlišných celků: Polické vrchoviny a Broumovské kotliny. Odděluje je hřeben Broumovských stěn. Přírodní jedinečností je tu skalní reliéf s typickými tvary, jako jsou skalní města, stolové hory a kuesty. Na jeho vzniku, ale i na utváření říční sítě, půd, rostlinstva a živočišstva měla zásadní vliv geologická stavba a vývoj. Vzácná květena se vyskytuje zejména v suťových lesích a na strmých svazích údolí a kuest (lilie zlatohlavá), v inverzních polohách v roklích skalních měst (mléčivec alpský), další je vázána na louky a mokřady (vstavače). Nejzajímavější faunou je dnes ptactvo skalních oblastí (výr velký, krahujec obecný, čáp černý) i horská fauna chladných údolí. Tato kulturní krajina byla od kolonizace ve 13. století donedávna krajinou harmonickou. Až v posledních padesáti letech se rovnováha mezi přírodou a činností člověka porušila. Bližší informace o CHKO Broumovsko jsou na webových stránkách www.schkocr.cz.

1.4. Chráněná území přírody v okrese Rychnov nad Kněžnou

Na území okresu Rychnov nad Kněžnou se v současné době nachází 36 chráněných území přírody a 2 přírodní parky. Mimo oblasti CHKO Orlické hory bylo vyhlášeno 13 maloplošných chráněných území. CHKO byla zřízena v roce 1969 a její ochranný režim spočívá v dosažení souladu mezi přírodními a krajinnými hodnotami. V chráněných územích jsou zastoupeny charakteristické biotopy pro dané území (přirozené lesní společenstva, rybníky se slatinnými loukami atd.)

PP Louky u Broumaru	PR Bažiny	PR Komáří vrch*
PP Na Hadovně	PR Kostelecký zámecký park	PR Pod Vrchmezím*
PP U Černoblatské louky	PR Modlivý důl	PR Pod Zakletým*
PP U Čtvrtečkova mlýna	PR Skalecký háj	PR Neratovské louky*
PP U Glorietu	PR U Houkvice	PR Rašeliniště Kačerov*
PP Vodní tůň u Borohrádku	PR Ve Slatinské stráni	PR Sedloňovský vrch*
PP Rašeliniště pod Pětirozcestím*	PR Zámělský borek	PR Trčkovská louka*
PP Orlice	PR Bedřichovka*	PR Zemská brána*
PP Rašeliniště pod Předním vrchem*	PR Černý důl*	NPR Bukačka*
PP Sfinga*	PR Hořečky*	NPR Trčkov*
PP U Kunštátské kaple*	PR Hraniční louka*	CHKO Orlické hory
PP Velká louka*	PR Jelení lázeň*	

Maloplošná chráněná území, která se nacházejí na území velkoplošných chráněných území (CHKO Orlické hory)

1.4.1. Přírodní památky na území okresu Rychnov nad Kněžnou

Přírodní památka Louky u Broumaru (Broumarské slatiny)

Louky na východním okraji rybníka Broumar severně od obce Semechnice u Opočna.

Katastrální území:Semechnice

Výměra: 1, 69 ha

Nadmořská výška: 280 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.7. 1984	ONV Rychnov nad Kněžnou	75.103/1954
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany jsou slatinné louky se vzácnými a ohroženými druhy rostlin, které zůstaly zachovány jako zbytek přirozených lučních porostů po velkoplošných melioracích v 80. letech 20. století.

Geologie Podklad tvoří nivní naplaveniny Ještětického (Zlatého) potoka s pokryvem fluvizemě glejové, méně i pseudogleje kambického. V severní části lemuje rybník pás černice typické. Naplaveniny překrývají jílovité sedimenty (slínovce) jizerského souvrství (střední až svrchní turon), na kterých se vyvinuly pararendziny (kambizemní, místy i typická).

Květena Druhové bohatství slatinných luk na východním okraji rybníka je podmíněno jednak prosakováním vody z rybníka, jednak minerálně bohatými prameny z podloží. Zdejší společenstva řadíme ke svazu *Caricion davallianae*. Rostou tu kriticky a silně ohrožené kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), všivec bahenní (*Pedicularis palustris*), prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*), hlízovec Loeselův (*Liparis loeseli*), z ohrožených druhů vachta trojlistá (*Menyanthes trifoliata*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*) a ďáblík bahenní (*Calla palustris*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*). Dále zde byly nalezeny např. kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), suchopýr úzkolistý (*Eriophorum angustifolium*) a řada druhů ostřic (*Carex diandra*, *C. davalliana*, *C. disticha*, *C. elata*).

Na okraji slatiny v dubovém porostu roste mj. okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), sasanka hajní (*Anemonoides nemorosa*) aj.

Zvířena Běžná je ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). Hnízdí strnad rákosní (*Emberiza schoeniclus*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*) aj.

Přírodní památka Na Hadovně

Louka v západní části obce Proruby u křižovatky Nové Litice – Malá Lhota – Proruby.

Katastrální území: Proruby

Výměra: 0,39 ha

Nadmořská výška: 410 m

Vyhlášeno: 1985

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
14.11. 1985	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č.388
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Chráněné území je jedinou chráněnou lokalitou, na níž se v okrese dosud vyskytuje silně ohrožený vstavač obecný (*Orchis morio*). Tato rostlina byla v minulosti ve Východních Čechách velmi hojná, v současné době zde roste na asi 10 lokalit.

Geologie Část pravého svahu Prorubského potoka v potštejnské části Českotřebovské vrchoviny. Podkladem jsou cenomanské pískovce (korycanské a perucké souvrství), na které zde nasedají jílové sedimenty bělohorského souvrství (spodní turon). Půdní pokryv tu tvoří typické kambizemě v asociacích s hnědozemí luvickou.

Květena Na malá slatinné loučce uprostřed řídké zástavby obce roste vstavač obecný (*Orchis morio*), který ve Východních Čechách téměř vyhynul. Zde pravidelně kvete asi 10 exemplářů. Dále zde rostou prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), řebříček bertrám (*Achillea ptarmica*), pcháč potoční (*Cirsium rivulare*), kuklík potoční (*Geum rivale*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), violka psí (*Viola canina*) a další luční druhy.

Zvířena Podrobný zoologický průzkum nebyl proveden.

Přírodní památka U Černoblatské louky

Lesní porost u kóty 257 m n. m. dva kilometry SSZ od Týniště nad Orlicí.

Katastrální území: Týniště nad Orlicí

Výměra: 5, 77 ha

Nadmořská výška: 257 – 264 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
18.5. 1954	MK ČSSR	Výnos č. 26373/54
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Hlavním motivem ochrany je zachování starého porostu místního ekotypu borovice lesní s přirozeným výskytem smrku na rašelinných půdách v poměrně nízké nadmořské výšce. Rezervace je součástí většího lesního celku tzv. Týnišťské obory.

Geologie Mírně skloněný svah Orlické tabule na pleistocenních říčních naplaveninách (štěrkopiscích) terasového systému Orlice (riss-mindel, částečně würm-riss), promísených s holocenními hlinitými sedimenty. V podloží jsou svrchnokřídové sedimenty březenského souvrství. Fluvizem typickou a glejovou doprovází glej typický (organozemní) s ojedinělými vložkami organozemě glejové. Na ně navazuje ve svahových polohách kambizem arenická .

Květena Rezervace leží na velmi chudých písčitých půdách a jen díky protékajícímu potůčku ji lze označit jako středně bohatou. Porosty lze podle geobotanické rekonstrukce přiřadit k borovým doubravám, bezkolencovým doubravám (*Molinio arundinaceae-Quercetum*) a rašelinným březinám (*Betulion pubescentis*). Rostou zde vlhkomilné druhy, jako potočnick vzpřímený (*Berula erecta*), kapradiník bažinný (*Thelypteris palustris*), třezalka čtyřkřídlá (*Hypericum tetrapterum*), řeřišnice hořká (*Cardamine amara*), čarovník alpský (*Circaea alpina*) a č. prostřední (*C. x intermedia*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*) a rozrazil štítkovitý (*Veronica scutellata*).

Zvířena Objevuje se tu kuňka obecná (*Bombina bombina*, hnízdí typické lesní druhy ptáků, např. pušтік obecný (*Strix aluco*), káně lesní (*Buteo buteo*), sýkora uhelníček (*Parus ater*) aj. Běžná je veverka obecná (*Sciurus vulgaris*).

Lesnictví Porost byl poškozen větrnými kalamitami a částečně obnoven z přirozeného náletu borovice a částečně umělou obnovou smrkem.

Přírodní památka U Čtvrtečkova mlýna

Niva Zlatého potoka u křižovatky silnic Dobřany – Bystré – Sedloňov, asi 2 km severně od obce Dobřany.

Katastrální území: Dobřany v Orlických horách, Sněžné

Výměra: 2, 2 ha

Nadmořská výška: 570 – 580 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
14.11. 1985	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 388
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Ochrana bohatého naleziště bledule jarní (*Leucojum vernum*) v nivě potoka, v krajíném parku typickém pro nejbližší podhůří Orlických hor.

Geologie Chráněna je Niva Zlatého potoka s částí levého údolního svahu na severozápadním temeni vrchu Kobylinka (666 m n. m.). Horninovým podkladem jsou z větší části fylity a metadroby novoměstské skupiny, místy prostoupené zelenými břidlicemi. V nivní části území se vyvinula fluvizem glejová, na svahovinách se vytvořila kyselá kambizem typická až kambizem dystrická.

Květena Nejnápadnějším druhem v jarním období je bledule jarní (*Leucojum vernum*), která zde tvoří bohaté porosty spolu s prvosenkou vyšší (*Primula elatior*) a devětsílem lékařským (*Petasites hybridus*). Roste zde také, např. šest druhů kontryhelů, z nichž kontryhel lysý (*Alchemilla glabra*) patří mezi ohrožené druhy, škarda měkká čertkusolistá (*Crepis mollis* subsp. *succisifolia*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*), starček potoční (*Tephrosieris crispa*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), udatna lesní (*Aruncus sylvestris*), zvonek širolistý (*Campanula latifolia*), žluťucha orlíčkolistá (*Thalictrum aquilegifolium*) a kýchavice bílá Lobelova (*Veratrum lobelianum*) sem byly splaveny z vyšších poloh Orlických hor.

Zvířena Na Zlatém potoce hnízdí konipas horský (*Motacilla cinerea*) a skorec vodní (*Cinclus cinclus*), za potravou sem zalétá ledňáček říční (*Alcedo atthis*). Mezi kořeny břehových porostů staví hnízda střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*).

Přírodní památka U Glorietu

Lesní porost 1, 5 km SSZ od Týniště nad Orlicí.

Katastrální území: Týniště nad Orlicí

Výměra: 11, 43 ha

Nadmořská výška: 260 – 270 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.6. 1954	MK ČSSR	Výnos 26.374/1954
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Hlavním předmětem ochrany jsou přirozené lesní porosty. Značný podíl v nich tvoří místní ekotyp borovice lesní (*Pinus sylvestris*) s charakteristickým habitem a deskovitě odlupčivou borkou – je označován jako týništská nebo novohradecká borovice.

Geologie Část mírně skloněného západního svahu plochého návrší Orlické tabule, pokrytého pleistocenními říčními naplaveninami (štěrkopisky) terasového systému Orlice (riss-mindel až würm-riss). Podloží jsou jemnozrnné svrchnokřídové sedimenty březenského souvrství. Půdní pokryv je tvořen kambizemí arenickou, na deluviích se vytvořily hydromorní půdy (glej arenický).

Květena Chudý rostlinný podrost rezervace je podmíněn velmi chudými suchými písčitými půdami. Rostou zde např. konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), hasivka orličí (*Pteridium aquilinum*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), brusinka obecná (*Rhodococcus vitis-idaea*), na borovicích je hojně jmelí bílé borovicové (*Viscum album* subsp. *austriacum*).

Zvířena Na okraji lokality byla pozorována ještěrka obecná (*Lacerta agilis*). Běžně tu hnízdí např. strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), sýkora babka (*Parus palustris*), lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*) aj.

Lesnictví Autochtonní ekoty borovice roste na celé ploše rezervace.

Přírodní památka Vodní tůň u Borohrádku

Mrtvé rameno Tiché Orlice mezi Borohrádkem a Čermnou nad Orlicí.

Katastrální území: Borohrádek

Výměra: 0, 53 ha

Nadmořská výška: 258 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.11. 1948	MŠAO ČSSR	Vyhláška č. 211266/48I/3
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Chráněné území patří mezi nejstarší ve Východních Čechách. Je tvořeno mrtvým ramenem Orlice s charakteristickými porosty a faunou. Podobná ramena lemují tok Orlice v jejím celém nížinném úseku.

Geologie Podkladem jsou holocenní nívné naplaveniny (hlíny, písky, na kterých se vytvořila fluvizem glejová). Okolí PP tvoří arenosoly - kambizem arenická střídavě s podzolem kambickým.

Květena Ochrana území byla vyhlášena pro zachování porostů leknínu bělostného (*Nymphaea candida*) a stulíku žlutého (*Nuphar lutea*). Oba druhy však odtud vymizely kvůli postupujícímu zazemnění. Rameno bylo v roce 1987 vyhrnuto a zprůtočněno; nyní je běžnou ukázkou tohoto typu biotopu v Poorličí. Jeho rostlinná společenstva se po vyhrnutí teprve stabilizují.

Zvířena Rozmnožují se zde rosnička zelená (*Hyla arborea*) a ropucha obecná (*Bufo bufo*), běžná je užovka obojková (*Natrix natrix*). Za potravou sem zaletuje ledňáček říční (*Alcedo atthis*). V břehových porostech hnízdí slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), pěnice slavíková (*Sylvia borin*), sedmihlásek hajní (*Hippolais icterina*) aj. Pravidelně se zde objevuje vydra říční (*Lutra lutra*).

Přírodní památka Sfinga

Skalní srub v lesním porostu na Vápenném vrchu.

Katastrální území: Velký Uhřínov

Výměra: 0, 20 ha

Nadmořská výška: 950 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
14.11. 1985	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 388
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Významný geologický vrcholový útvar.

Geologie Skalní výchoz z granátického svoru, prostoupeného granitovou injekcí, je typickým mrazovým srubem. Spadá až 7 m vysokou stěnou do malé nivační sníženiny, níž vychází balvaniový proud. Podobné mrazové sruby vystupují i v severním sousedství. V okolí PP se na svahovinách metamorfických hornin vyvinuly nevýrazné podzoly (humusový a kambický) s kryptopodzolem rankrovým (typickým).

Květena V okolí skalního výchozu rostou jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), buk lesní (*Fagus sylvatica*) a smrk obecný (*Picea abies*), v podrostu metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*) a vřes obecný (*Calluna vulgaris*). Rostlinstvo není hlavním předmětem ochrany.

Zvířena V okolí lze spatřit sojku obecnou (*Garrulus glandarius*), jestřába lesního (*Accipiter gentilis*), pěnkavu obecnou (*Fringilla coelebs*) a jiné běžné druhy. Žijí zde rejsek obecný (*Sorex araneus*) a myšice lesní (*Apodemus flavicollis*).

Lesnictví Skalní útvar je obklopen mladší smrkovou monokulturou.

Přírodní památka Rašeliniště pod Pětirozcestím

Svahové rašeloniště ve vrcholové části Orlických hor ve střední části pohoří, vlevo od silnice z Pěticestí do Zdobnice.

Katastrální území: Velká Zdobnice

Výměra: 0, 54 ha

Nadmořská výška: 900 – 925 m

Vyhlášeno: 1984

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.7. 1984	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 189
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Svahové rašeliniště s prameništi a jezírky v lesním porostu je útočištěm vzácných druhů rostlin a živočichů, vázaných na tento typ stanovišť, v Orlických horách ojedinělých.

Geologie Rašeliniště se vytvořilo v prameništi Řičky na podloží krystalických břidlic ortorulového vzhledu, granátických svorů a pararul. Kromě organozemě glejové a převažujícího kyselého pseudogleje typického se poblíž PP vyvinuly humusové a kambické podzoly.

Květena Bylinný porost tvoří rašelinná společenstva, která dosud nebyla fytoecologicky zkoumána. Při floristickém průzkumu zde byly nalezeny vzácné druhy, např. prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a p. listenatý (*D. longebracteata*), starček potoční (*Tephroseris crispa*), prha arnika (*Arnica montana*), žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*) a kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*).

Zvířena Svahové rašeliniště obklopené převážně smrkovým lesem obývají čolek horský (*Triturus alpestris*) a početná populace skokana hnědého (*Rana temporaria*), pavouci *Aculepeira ceropegia*, *Clubiona reclusa*, *Pardosa amentata*, *P. pullata* a *Trochosa terricola*. Nad trhlinovými jezírky přeletuje šidélko páskované (*Coenagrion puella*) a vážka ploská (*Libellula depressa*). V hustém smrkovém lemu hnízdí linduška lesní (*Anthus trivialis*), pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*) a další.

Přírodní památka Orlice

Niva Orlice od hranic okresů Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou u Petroviček ke Štěpánovsku u Týniště nad Orlicí.

Katastrální území: Petrovice, Štěpánovsko, Týniště nad Orlicí

Výměra : 280, 63 ha

Nadmořská výška: 243 – 248 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.2. 1992	OkÚ Rychnov nad Kněžnou	Rozhodnutí ŽP 1523/92
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Chráněné území je tvořeno částí nivy Orlice, která je jednou z posledních neregulovaných českých řek. Dodnes se zachovalo meandrující koryto s písčnými náplavy i strmými břehy a mrtvá ramena v loukách s rozptýlenou zelení.

Geologie Podkladem jsou holocenní naplaveniny Orlice, místy promísené s povodňovými hlínami. Převládá zde fluvizem glejová (typická), na zamokřených místech nalezneme glej organozemní - zbahnělý, místy i ostrůvky organozemě glejové. Okolí chráněného území tvoří kambizem arenická.

Květena Lokalita zahrnuje nejzachovalejší část nivy Orlice s pozůstatky mrtvých ramen a rozptýlené zeleně mezi říční terasou a hlavní silnicí Týniště – Hradec Králové. Niva byla v minulosti

intenzivně kultivována a přirozených porostů se nezachovalo mnoho. Většina jich zůstala soustředěna kolem mrtvých ramen, kde rostou kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), stulík žlutý (*Nuphar lutea*), leknín bělostný (*Nymphaea candida*) a žebratka bahenní (*Hottonia palustris*). Na zbytcích slatinných luk v bezprostředním sousedství ramen dodnes rostou čestec rozrazil dlouholistý (*Pseudolysimachion longifolium*), krtičník křídlatý (*Scrophularia umbrosa*), žluťucha lesklá (*Thalictrum lucidum*), violka slatinná (*Viola stagnina*), rozpuk jízlivý (*Cicuta virosa*), česnek hranatý (*Allium angulosum*) aj. Významná je rozptýlená zeleň. Některé staré duby dorůstají úctyhodných rozměrů.

Zvířena Charakteristickými hnízdicími druhy tohoto území jsou pisík obecný (*Actitis hypoleucos*), kulík říční (*Charadrius dubius*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*), a břehule říční (*Riparia riparia*), jejíž kolonie v tomto prostředí jsou ojedinělé na území východních Čech. V břehových porostech nacházejí vhodné hnízdní podmínky krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*) aj. Žije zde vydra říční (*Lutra lutra*).

Na mokřadních loukách v nivě Orlice mezi Petrovicemi a Týništěm nad Orlicí bylo nalezeno 438 druhů dvoukřídlých z 46 čeledí, z nich mnohé poprvé na území ČR nebo Čech.

Přírodní památka Rašeliniště pod Předním vrchem

Koncepce ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje, Ing. Miloslav Šindlar a kol., 2003,

Příloha č.1 Maloplošná zvláště chráněná území na území Královéhradeckého kraje, strana 109

Louka na okraji lesa vlevo od silnice Bartošovice v Orlických horách – Kunvald.

Katastrální území: Bartošovice v Orlických horách

Výměra: 3, 51 ha

Nadmořská výška: 640 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.7. 1984	ONV Rychnov pod Kněžnou	Usnesení č. 189
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Rašelinná louka ve vrcholové partii Orlických hor se vzácnými i charakteristickými druhy rostlin. Mnoho podobných lokalit bylo v regionu Orlických hor v minulosti zničeno melioracemi a rekultivacemi.

Geologie Podkladem jsou proterozoické krystalické břidlice. Půdní pokryv tvoří organozem glejová a glej organozemní, místy pseudoglej typický. V blízkém okolí se nachází kambizem dystrická, na jihovýchodním okraji zasahuje do území i silně kyselá kambizem arenická.

Květena Lesní rašelinná louka s bohatým porostem rašeliníku (*Sphagnum* sp.), s několika zarůstajícími malými jezírky. Fytocenologický průzkum zde nebyl prováděn, při floristickém průzkumu bylo nalezeno několik vzácných druhů, např. rosnatka okrouhlostá (*Drosera rotundifolia*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a p. listenatý (*D. longibracteata*), suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*) a starček potoční (*Tephrosieris crispa*).

Zvířena Žijí zde čolek horský (*Triturus alpestris*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), vzácně i černá forma zmije obecné (*Vipera berus*), pavouci *Clubiona recrusa*, *Evarcha arcuata* a *Pardosa pullata*.

Lesnictví Plocha rašeliniště není zalesněna. V okolí rostou podmáčené smrkové a olšové porosty.

Přírodní památka U Kunštátské kaple

Rašeliniště ve střední části Orlických hor u Jiráskovy stezky jihozápadně od Kunštátské kaple.

Katastrální území: Černá Voda u Orlického Záhoří

Výměra: 2, 86 ha

Nadmořská výška: 1030 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
24.10. 1973	MK ČSR	Výnos č. 12.893/73
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Vrchovištní rašeliniště získalo svůj název podle nedaleko stojící kaple při turistické stezce vrcholovými partiemi Orlických hor. Původně leželo uvnitř lesního porostu, v současné době je obklopeno rozsáhlými pasekami. Rašeliniště má typickou vrchovištní květenu.

Geologie Podkladem jsou krystalické břidlice ortorulového vzhledu (středně až hrubě ztrnité až plástevnaté dvojslídne ruly). Kromě vrchovištní organozemě (typické i glejové) se na okolním území vyvinuly nevýrazné a skeletovité podzoly (typický i humusový).

Květena Rostlinná společenstva jsou tvořena společenstvy svazu *Leuco-Scheucheria palustris*. Při floristickém průzkumu zde byly nalezeny vzácné a chráněné druhy, např. rosnatka okrouhlostá (*Drosera rotundifolia*), plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*), ostřice mokřadní (*Carex limosa*) i o. chudokvětá (*C. pauciflora*), kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*) a suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*). Celkový počet nalezených druhů rostlin není vysoký, což odpovídá charakteru společenstev.

Zvířena Byli zde nalezeni pavouci *Pardosa sphagnicola* (reliktní, tyrfobiontní druh), *Alopecosa taeniata* a *Pirata uliginosus*. Žije a rozmnožuje se zde čolek horský (*Triturus alpestris*), z ptáků čečetka zimní (*Carduelis flammea*) a linduška lesní (*Anthus trivialis*).

Lesnictví Lesní porosty jsou značně zdravotně poškozené a jsou pod výrazným imisním a vrcholovým vlivem. Imisní holiny v okolí jsou zčásti zalesněné i nepůvodní klečí.

Přírodní památka Velká louka

Lesní louka asi 1 km severně od hájovny v Trčkově.

Katastrální území: Trčkov

Výměra: 2, 34 ha

Nadmořská výška: 750 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.7. 1982	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 209
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Jedna z posledních lesních rašelinných luk v Orlických horách, která unikla odvodnění lesních půd, prováděných v této oblasti v 70. letech. Je významnou botanickou i entomologickou lokalitou a jedním z posledních útočišť ohrožených rostlin a živočichů.

Geologie Podklad tvoří granátické svory a pararuly stroňské skupiny, částečně též sedimenty svrchní křídly (slínovce, pískovce aj.). V půdním pokryvu převažují kyselé pseudogleje (typický, stagnoglejový) s organozemí glejovou (glejem organozemním). Okraje území zaujímá kambizem dystrická, ojediněle kryptopodzol typický.

Květena Na lokalitě jsou vyvinuta společenstva převážně rašelinných luk svazu *Caricion davallianae* se vzácnými druhy. Roste zde ostřice Davallova (*Carex davalliana*), o. blešní (*C. pulicaris*), starček potoční (*Tephrosieris crispa*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) i p. listenatý (*D. longibracteata*), tolije bahenní (*Parnassia palustris*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*) a další. Na okraji jsou vyvinuta společenstva svazu *Nardion* se smilkou tuhou (*Nardus stricta*) a metličkou křivolakou (*Avenella flexuosa*). V prostoru louky roste několik náletových smrků.

Zvířena Byli zde nalezeni pavouci *Heliophanus dampfi* a *Entelecara congenera* - reliktní a vzácné druhy horských rašelinišť. Vyskytuje se zde též majka fialová (*Meloe violaceus*), v tůních potápníci z rodů *Hydroporus* a *Agabus* a vírník *Gyrinus substriatus*. V malých tůních se rozmnožují čolek horský (*Triturus alpestris*) a skokan hnědý (*Rana temporaria*). Zaletují sem hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*), křivka obecná (*Loxia curvirostra*), linduška lesní (*Anthus trivialis*) a datel černý (*Dryocopus martius*).

1.4.2. Přírodní rezervace na území okresu Rychnov nad Kněžnou

Přírodní rezervace Bažiny

Rašelinné louky u vesnice Dobré.

Katastrální území: Rovné u Dobrého

Výměra: 3,24 ha

Nadmořská výška: 590 – 610 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
6.12. 2002	Okú Rychnov nad Kněžnou	Nařízení č. 3/2002
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Ochrana mokřadních a rašelinných luk se zvláště chráněnými druhy.

Geologie: Podle geologické mapy ČR je tvořeno zájmové území horninami z období algonkia –série novoměstských fylitů (sericitické a dvojslídne fylity novoměstské).

Květena: V lokalitě se vyskytuje komplex zrašelinělých (svaz *Caricion fuscae*), bezkolencových (svaz *Molinion*) a pcháčovských luk (svaz *Calthion*), s bažinnými vrbami (*Salicion cinereae*), které přecházejí v sušších partiích v porosty svazu *Violion calinae* (výskyt smilky tuhé *Nardus stricta*). Nejhodnotnější zrašelinělé porosty jsou podél vodotečí. V souvislosti s klesající vlhkostí směrem do svahu přecházejí občas ve vysychavé a mezofilní trávníky. V horních částech svahů jsou chudší trávníky se smilkou tuhou. Absence v kosení luk v posledních letech postupně vede k degradaci porostů. Zvyšuje se zastoupení širokolistých bylin a trav na úkor konkurenčně slabších bylin a ostřic. Postupnou degradací dochází ke snižování vitality ohrožených druhů rostlin (především prsnatců a úpolínů). Přírozenou sukcesí také dochází k postupnému zarůstání lokality náletovými dřevinami. V lokalitě se hromadí nerozložená a nesklizená biomasa.

Ohrožení: V současné době je na lokalitě patrný vliv absence kosení lokality. Nejvzácnější druhy rostlin byly vytlačeny konkurenčně zdatnějšími druhy. Zvýšil se podíl společenstev svazu *Calthion* na úkor zrašelinělých luk svazu *Caricion fuscae* a *Caricion davallianae*. Ve zbytcích bezkolencových luk dominují trsy bezkolence modrého (*Molinia caerulea*). Oproti botanickému průzkumu provedeném v roce 1979-81 nebyl potvrzen výskyt bledule jarní, tolíje bahenní, pětiprstky žezulníku a rosnatky okrouhlohlísté. V důsledku ponechání lokality samovolnému vývoji dochází v lokalitě ke zvyšování živin v půdě a hromadění biomasy. Snižuje se druhové bohatství a přibývá druhů charakteristických pro podsvaz *Filipendulenion* (nekosená lada s dominantním tužebníkem jilmovým *Filipendula ulmaria*). Lokalita je potenciálně ohrožena výstavbou chat.

Přírodní rezervace Kostecký zámek park

Park kolem zámku v Kostelci nad Orlicí.

Katastrální území: Kostelec nad Orlicí

Výměra: 29, 58 ha

Nadmořská výška: 267 – 291 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
31.3. 1949	MŠVU Praha	Výnos č. 38.044/49IV/1
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.12. 1995	OkÚ Rychnov nad Kněžnou	Př/590/11/95

Důvodem zřízení přírodní rezervace byla ochrana starých výsadeb stromů, převážně cizího původu. Parkové porosty jsou biocentrem pro drobné hnízdící ptactvo. Louky v nivě Orlice mají přirozenou bylinnou skladbu.

Geologie Podklad tvoří křídové usazeniny (svrchní turon - coniak), slínovce a jílovce, místy vápnité. Vytvořily se na nich půdy typu pararendzin (kambizemní a typická). V nivě Divoké Orlice převažují nivní půdy - fluvizem typická a glejová, ojediněle s pseudoglejem typickým.

Květena Přirozený rostlinný kryt zůstal zachován pouze v okrajových částech parku, v jeho lesní části, kde rostou hájové druhy bylin, a na loukách v nivě Orlice s bohatým porostem bledule jarní (*Leucojum vernalis*). Vzhledem k umělému biotopu však lze těžko posoudit, které divoce rostoucí byliny zde jsou původní a které sem byly k obohacení porostů přeneseny uměle – ke druhé skupině patří např. kandík psí zub (*Erythronium dens-canis*). Z umělých výsadeb dnes již mohutných starých stromů stojí za zmínku topol Wilsonův (*Populus wilsonii*), donedávna jediný strom tohoto druhu v ČR, dále mohutní jedinci jedlovce kanadského (*Tsuga canadensis*), liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*) aj. Ze vzácnějších druhů hub zde byly nalezeny muchomůrka Beckerova (*Amanita beckeri*), dosud známá ve Východních Čechách jen odtud, lesklokorka Pfeifferova (*Ganoderma pfeifferi*), mimořádně vzácný druh známý z Východních Čech pouze ze dvou lokalit, šřavnatka šarlatová (*Hygrocybe coccinea*) a rezavec dubový (*Inonotus dryadeus*).

Zvířena Hnízdí zde druhy s vazbou na hajní a parkové prostředí: žluna zelená (*Picus viridis*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*) a sedmihlásek hajní (*Hipolais icterina*).

V podzemních prostorách hospodářské budovy zimuje kriticky ohrožený vrápenec malý (*Rhinolophus hipposideros*).

Přírodní rezervace Modlivý důl

Zalesněný svah jižně od zříceniny hradu Potštejn, asi 1, 5 km jižně od obce Potštejn.

Katastrální území: Potštejn

Výměra: 6, 45 ha

Nadmořská výška: 340 – 480 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7. 1956	MŠK	Výnos č. 2783/56
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Květnaté bučiny na prudkých svazích údolí Orlice jsou od Potštejna k Sopotnici mnohem hojnější, než vymezuje přírodní rezervace. Její název pochází od zdejšího shromaždiště Českých bratří, kteří se zde scházeli k modlitbám v dobách pronásledování. O tom svědčí i kamenný památník na přístupové cestě k rezervaci.

Geologie Zaujímá část východního svahu hřbetu potštejnské antiklinály zvýrazněné údolním zářezem levého přítoku Divoké Orlice. Podkladem jsou krystalické horniny potštejnského masivu, zejména křemenné diority a granodiority místy prostoupené pegmatitovými (živcovými a křemennými) žilami. Vystupují ve výrazných skalních útesech (hřebenech a srubech) oddělených roklemi, jejichž dno pokrývají hranáče a balvanové proudy. Hlavní roli při vzniku povrchových tvarů sehrála eroze a mrazové zvětrávání. Na zvětralinách kyselých hornin se vyvinuly hnědé půdy

(kambizem typická, ojediněle i kambizem luvická a pseudoglejová). Kolem menších vodních toků se vyskytují hydromorfní půdy - glej a pseudoglej typický.

Květena Lesní porosty řadíme ke květnatým a suťovým bučinám svazu *Fagion* (*Eufagenion*, *Acerenion*). Bylinný podrost je charakteristický pro tento typ společenstev. Roste zde např. samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), řeřišnice nedůtklivá (*Cardamine impatiens*), kyčelnice devítilistá (*Dentaria enneaphyllos*), k. cibulkonosná (*D. bulbifera*), zimolez černý (*Lonicera nigra*), kapradina laločnatá (*Polystichum aculeatum*), vrbina hajní (*Lysimachia nemorum*), rozrazil horský (*Veronica montana*), pryskyřník kosmatý (*Ranunculus lanuginosus*) aj.

Zvířena Žije zde mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), hnízdí tu typické lesní druhy, např. holub hřivnáč (*Columba palumbus*), puštík obecný (*Strix aluco*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*) aj.

Okolí potoka a lesní porosty hostí lesní a vodní hmyz. Žijí zde mj. střevlíci rodu *Carabus*, např. střevlík kožitý (*Carabus coriaceus*) a s. vrásčitý (*C. intricatus*). Podrobnější průzkum ovšem dosud nebyl proveden.

V 70. letech byla v CHÚ zkoumána fauna pavouků, kterých bylo nalezeno 44 druhů. Pozoruhodný je výskyt např. šestiočky *Harpactes hombergi*.

Lesnictví Lesní hospodaření bude podle plánu péče usměrňováno k zachování stávající dřevinné skladby. Těžít se bude pouze nahodile z důvodů pěstebních a ochranných.

Přírodní rezervace Skalecký háj

Zalesněný svah nad potokem mezi obcemi Chábory a Podbřezí.

Katastrální území: Podbřezí

Výměra: 3, 16 ha

Nadmořská výška: 310 – 319 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.7. 1984	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č.189
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Smíšená dubohabřina s bohatým bylinným podrostem v nivě Zlatého potoka představuje typický přirozený lesní porost v Podorličí. Bohatý bylinný podrost je podmíněn půdami s vysokým obsahem vápníku. Lokalita je rovněž důležitým biocentrem v otevřené krajině.

Geologie Mírně skloněný pravý svah údolí Zlatého potoka na svahovinách ze spongilitických slínovců bělohorského souvrství (spodní turon). Pokryv tvoří hnědé půdy - kambizem typická a pseudoglejová (místa i jejich kyselé variety). Kolem říčky Dědiny a jejího přítoku v severní části území se vyvinula fluvizem glejová.

Květena Lesní porost s přirozenou dřevinnou skladbou s převahou dubu letního (*Quercus robur*) a habru obecného (*Carpinus betulus*), s vtroušeným introdukovaným modřínem a smrkem na svahu a v nivě potůčku, v létě vysychajícího. Rostlinná společenstva řadíme do svazu *Carpinion* (dubohabřiny), v nejnižší položených částech nivě potůčku jsou vyvinuta společenstva olšin (*Alnion incanae*). Bohatství bylinného podrostu je dáno zejména opukovým podkladem. Ze vzácnějších druhů zde rostou např. kruštík polabský (*Epipactis albensis*) v nivě potůčku pod svahem, áron plamatý (*Arum maculatum*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), zapalice žluťuchovitá (*Isopyrum thalictroides*), prvosenka jarní (*Primula veris*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), violka divotvárná (*Viola mirabilis*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), podbílek šupinatý (*Lathraea squamaria*) aj.

Zvířena Zoologický průzkum lokality nebyl dosud proveden.

Lesnictví Na dubech se místně vyskytuje tracheomykóza, smrky jsou napadeny václavkou.

Přírodní rezervace U Houkvice

Porosty v okolí soustavy lesních rybníků Malá, Velká a Prostřední Houkvice, západně od železniční tratě asi jeden kilometr severně od Petrovic nad Orlicí.

Katastrální území: Petrovice nad Orlicí

Výměra: 24, 94 ha

Nadmořská výška: 250 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.8. 1954	MK ČSSR	Výnos č. 45964/54
Datum přehlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Území přírodní rezervace tvoří komplex biotopů lesních rybníků a přilehlých rákosin, vlhkých luk a olšin. Na rybníky navazují podmáčené lesní porosty, součást velkého lesního celku tzv. Týništské obory.

Geologie Podkladem jsou holocenní hlinité slatiny a pleistocenní říční naplaveniny (šterkopísky) spodní terasy (würm-riss) Orlice. Leží na jemnozrnných svrchnokřídových sedimentech březenského souvrství. Vyvinula se na nich kambizem arenická v celcích s hydromorfními půdami - glejem arenickým (na části území organozemním až zbahnělým) a pseudoglejem glejovým (stagnoglejovým).

Květena Rezervace patří mezi floristicky dobře prozkoumané a poměrně bohaté lokality Poorličí díky různorodosti stanovišť. Najdeme zde vodní a mokřadní společenstva, rákosiny (*Phragmites communis*), olšiny (*Alnus glutinosae*), lesní porosty v různém stupni podmáčení aj. V nich rostou např. ďáblík bahenní (*Calla palustris*), množství druhů ostřic (*Carex* sp.), vrbovka bahenní (*Epilobium palustre*), přeslička luční (*Equisetum pratense*), žebratka bahenní (*Hottonia palustris*), kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) a stulík žlutý (*Nuphar lutea*). Leknín bělostný (*Nymphaea candida*) sem byl po vymizení nově přenesen, avšak neujal se. Nalezneme zde také ptačince dlouholistého (*Stellaria longifolia*), kapradinu bažinnou (*Thelypteris palustris*), masožravou bublinatku jižní (*Utricularia australis*), violku bahenní (*Viola palustris*), v lese lýkovece jedovatého (*Daphne mezereum*), kyčelnici cibulkonosnou (*Dentaria bulbifera*) a byla zde nalezena i horská kapradina žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*). Při mykologickém průzkumu byly nalezeny některé vzácné druhy hub, např. slizečka porcelánová (*Oudemansiella mucida*) rostoucí na bucích, ryzec lilákový (*Lactarius lilacinus*), druh zařazený do Červené knihy doprovázející olše a známý pouze ze dvou lokalit ve Východních Čechách, nebo bělochoroš severský (*Climacocystis borealis*) rostoucí na smrcích. Jednotlivě rostoucí mohutné staré duby jsou pozůstatkem někdejší Týništské obory. Mohutné staré duby rostou i na hrázích rybníků.

Zvířena Rozmnožují se zde čolek horský (*Triturus alpestris*) a č. obecný (*T. vulgaris*), ropucha obecná (*Bufo bufo*) a skokan zelený (*Rana* kl. *esculenta*). Běžná je užovka obojková (*Natrix natrix*). Hnízdí zde písík obecný (*Actitis hypoleucos*), rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*), chřástal vodní (*Rallus aquaticus*) a za potravou sem zaletuje ledňáček říční (*Alcedo atthis*).

Druhově bohatá fauna vodních a mokřadních měkkýšů (*Mollusca*) zde byla studována v letech 1959-76. Nalezeno bylo např. dvanáct druhů hrachovek (*Pisidium*), což je nejvíce z jedné lokality v rámci Čech. Byly mezi nimi i velmi vzácné *Pisidium hibernicum*, *P. tenuilineatum* a *P. pseudophaerium*. Aktuální stav malakofauny však neznáme. Také o fauně hmyzu nebyly dosud žádné ucelené informace publikovány.

Lépe je známa poměrně bohatá arachnafauna. Z celkem 69 druhů pavouků patří k nejvzácnějším slíďák *Hygrolycosa rubrofasciata*, rašeliništní druh plachetnatky *Hillhoisia misera* a běžník *Tibellus maritimus*.

Lesnictví Podle lesnické typologie představují lesní porosty podmáčenou dubovou olšinu a svěží reliktní smrčinu s olší, březovou doubravu a vlhkou habrovou doubravu. Tyto lesní typy jsou charakteristické pro přirozené lesy oblasti Poorličí a zaujímají více než 80 % plochy rezervace. Zbytek tvoří vysazené druhotné porosty.

Přírodní rezervace Ve Slatinské stráni

Prudká, zalesněná stráž nad řekou Zdobnicí na jižním okraji obce Slatina nad Zdobnicí.

Katastrální území: Slatina nad Zdobnicí

Výměra: 4, 71 ha

Nadmořská výška: 390 – 445 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
4.7. 1956	MŠK	Výnos č. 75.100/54
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č.14.200/88

Lesní porosty v rezervaci původně tvořil suťový les s vysokým podílem jedle bělokoré a bohatou květenou. Postupem času většina starých jedlí odumřela a výrazně se zvýšil podíl smrku.

Geologie Část levého svahu údolí Zdobnice, zvýrazněného Slatinským potokem. Území je geomorfologicky součástí Litického hřbetu v Žamberské pahorkatině, geologicky náleží k východnímu křídlu litické antiklinály. Převážná část svahu je tvořena písčitymi a spongilitickými slínovci až jemnozrnnými pískovci spodního turonu, západní okraje též granodioritem. Horninové výchozy jsou většinou překryty svahovinami a půdním pokryvem (skeletová kambizem). K povrchu sklaní horniny vystupují ve vyšší části svahu skalní stěnou rozčleněnou erozními rýhami do srubovitých útvarů. Výrazné jsou tvary svahových pohybů blokového typu, které zapříčinily stupňovitý profil svahu v jihovýchodní části rezervace. Při úpatí leží výrazný pramenný horizont. Severozápadně od hranice přírodní rezervace je geomorfologicky výrazný výskyt sladkovodního vápence (pěnovce) na lokalitě Vápenka. Půdní pokryv tvoří kambizem typická.

Květena Porosty rezervace jsou tvořeny smíšeným listnatým lesem s vysokým podílem jehličnanů, zejména smrku ztepilého (*Picea excelsa*) a jedle bělokoré (*Abies alba*), která je však výrazně na ústupu. Mezi mladšími dřevinami převládají listnáče, zejména javor klen (*Acer pseudoplatanus*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub letní (*Quercus robur*), a lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*). Lesní porosty náleží k suťovým lesům svazu *Tilio-Acerion*. Na okrajích porostů je vytvořen lesní plášť. Bohatost bylinného krytu je způsobena hlavně opukovým podložím, které svědčí teplomilným druhům a druhům náročným na minerální živiny. Rostou zde např. orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), kruštík tmavočervený (*Epipactis atrorubens*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), měsíčnice vytrvalá (*Lunaria rediviva*), hruštička menší (*Pyrola minor*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*) a hruštica jednostranná (*Orthilia secunda*), z vyšších poloh Orlických hor sem byla splavena růže převislá (*Rosa pendulina*), silenka dvoudomá (*Silene dioica*), čarovník alpský (*Circaea alpina*) a č. prostřední (*C. X intermedia*) a kerblík lesklý (*Anthriscus nitida*). V nivě Zdobnice, pod strání, rostou hojně bledule jarní (*Leucojum vernum*) a česnek medvědí (*Allium ursinum*). Výchozy opuk jsou svědčí vápnomilným kapradinám – rostou zde puchýřník křehký (*Cystopteris fragilis*), sleziník červený (*Asplenium trichomanes*) a s. zelený (*A. viride*).

Zvířena Běžně zde hnízdí budníček menší (*Phylloscopus collybita*) a b. větší (*P.*

trochilus), čížek lesní (*Carduelis spinus*), šoupálek dlouhoprstý (*Certhia familiaris*) aj.

Lesnictví Les na lokalitě má výraznou protierozní funkci, jeho těžbu bude nutno
vzhledem k prudkému svahu, náchylnému k sesuvům a erozi provádět velmi opatrně.

Přírodní rezervace Zámělský borek

Zalesněná opuková stráň nad železniční tratí severně od obce Záměl.

Katastrální území: Záměl

Výměra: 7, 12 ha

Nadmořská výška: 290 – 320 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
28.6. 1946	MŠO Praha	Výnos č. 36383/46-B/III
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Na příkré opukové stráni nad železniční tratí, která nebyla po desítky let obhospodařována, vznikla na místě původní pastviny spontánně dubohabřina, v jejímž podrostu se vyvinul charakteristický porost s teplomilnou květenou.

Geologie Pravý svah údolí Divoké Orlice s chráněným územím je součástí ústecké synklinály. Podkladem jsou slínovce a písčité prachovce jizerského souvrství (střední turon), většinou překryté svahovinami. K povrchu vystupují skalní horniny v nevelké skalní stěně v západní části svahu, ve východní části je svah stupňovitý, patrně v důsledku gravitačních pohybů horninových bloků. Kolem Divoké Orlice se vyvinuly nivní půdy - fluvizem typická a glejová, na svazích kambizem typická s kambizemí luvickou. V severní části navazuje zemědělská půda – hnědozem pseudoglejová.

Květena Bohatý bylinný podrost je podmíněn jižní expozicí a opukovým podkladem. Lesní společenstvo lze charakterizovat jako dubohabřinu (*Carpinion*), zbytky bezlesých společenstev řadíme ke svazu *Bromion erecti*. Z teplomilných druhů zde rostou např. válečka prapořitá (*Brachypodium pinnatum*), pcháč bezlodyžný (*Cirsium acaulon*), srpice barvířská (*Serratula tinctoria*), bukvice lékařská (*Betonica officinalis*), hrachor černý (*Lathyrus niger*), okrotice bílá (*Cephalanthera damasonium*), jetel horský (*Trifolium montanum*), pamětník rolní (*Acinos arvensis*), zvonek broskvoňolistý (*Campanula persicifolia*), pupava bezlodyžná (*Carlina acaulis*), jaterník trojlaločný (*Hepatica nobilis*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), smldník jelení (*Peucedanum cervaria*), vítod chocholatý (*Polygala comosa*), medovník velkokvětý (*Melittis melissophyllum*), hořec brvitý (*Gentianopsis ciliata*), zvonek klubkatý (*Campanula glomerata*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*) aj. Ze vzácných druhů hub zde byla nalezena vláknice Godeyova (*Inocybe godeyi*), známá pouze ze tří lokalit ve východočeské oblasti.

Zvířena Na okrajích rezervace žijí ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), hnízdí tu např. strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), pěnice hnědokřídla (*Sylvia communis*), p. pokřovní (*S. curruca*) aj.

Mezi zdejšími bezobratlými nalezneme velký teplomilných prvků. Z brouků je nejlépe známo druhové spektrum střevlíkovitých, kterých zde bylo pozorováno 32 druhů, mj. vzácných suchomilných a teplomilných střevlíčků *Ophonus stictus* a *Callistus lunatus*.

Doloženo je 35 druhů pavouků, z nichž teplomilné jsou např. cedivka čtyřskvrnná (*Titanoeca obscura*), zápředník *Agroeca cuprea* a skákavka *Heliophanus cupreus*. Mezi velmi vzácné druhy patří zápředník *Micaria decorata*.

Při výzkumu hálkotvorných dvoukřídlých z čeledi bejlomorkovitých (*Cecidomyiidae*) zde bylo nalezeno 76 druhů, což je nejvíce z celé bývalé kdy???? Československé republiky. Příčinou je zřejmě poloha lokality na rozhraní termofytika a mezofytika a množstvím ekotonových stanovišť.

Lesnictví Smíšený listnatý porost vznikl původně jako nálet na tělese železniční trati. Časem se z něho vyvinul výškově a věkově nevyrovnaný porost habru, javoru klenu, dubu a buku s dalšími vtroušenými dřevinami, z nichž většina má pokroucené kmeny a nepravidelné koruny.

Přírodní rezervace Bedřichovka

Louky mezi silnicí Trčkov – Bedřichovka a státní hranicí s Polskem jižně od chaty Bedřichovka.

Katastrální území: Bedřichovka, Trčkov

Výměra: 5,11 ha

Nadmořská výška: 700 – 720 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.7. 1982	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 209
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Polokulturní horské luky v nivě Orlice, které zde zbyly po velkoplošných melioracích koncem 70. let. Bohaté naleziště vzácných a chráněných druhů rostlin.

Geologie Podklad tvoří svrchnokřídové vápnitě jílovce až slínovce. Území náleží do pásma kyselých hnědých půd (kambizem dystrická) až kryptopodzolů (kryptopodzol typický). Podél bezejmenného přítoku Divoké Orlice se vyvinuly na podmáčených plochách kyselá gleje (typický, zbahnělý a organozemní) s pseudogleji (typický a stagnoglejový). Do východního okraje zasahuje menší částí fluvizem typická (glejová).

Květena Poslední zbytek polokulturních luk v oblasti za hřbetem Orlických hor, patří ke společenstvům svazu *Calthion* a *Polygono-Trisetion*. Byly zde nalezeny bledule jarní (*Leucojum vernum*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), pcháč různolistý (*Cirsium heterophyllum*), starček potoční (*Tephrosia crista*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*) a další.

Zvířena Na vrbách podél potoka lze nalézt tesaříka pižmového (*Aromia moschata*). V území žijí např. skorec vodní (*Cinclus cinclus*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), čečetka zimní (*Carduelis flammea*), hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*), cvrčilka zelená (*Locustella naevia*), rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*) a ťuhák obecný (*Lanius collurio*), ze savců např. rejsek horský (*Sorex alpinus*).

Přírodní rezervace Černý důl

Prales ve vrcholové partii jihovýchodní části Orlických hor jihozápadně od osady Hadinec.

Katastrální území: Horní Rokytnice, Vrchní Orlice

Výměra: 26, 36 ha

Nadmořská výška: 795 – 900 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
31.12. 1933	MŠANO	Výnos č. 143.547/33-V
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
21.7. 1954	MK ČSSR	Výnos č. 45962/54-IX

Zbytek bukojedlového pralesa se smrkem a klenem na hřbetu Orlických hor se – lesní porosty s přirozenou dřevinnou skladbou. Pro blízkost pevnosti Hanička byl dlouhou dobu veřejnosti nepřístupný.

Geologie Podklad tvoří ruly (převážně ortoruly gieraltovského a sněžnického typu). Půdní pokryv je pestrý. Převládají typické, humusové a kambické podzoly v asociacích s kambizemí dystrickou, místy s různým stupněm oglejení. V okolí pramenišť a neniších vodních toků leží horské gleje (organozemní, typický) až organozemě (glejová).

Květena Lesní společenstva rezervace patří k submontánním až montánním hercynským jedlobučinám asociace *Dentario enneaphylli-Fagetum*. Je ukázkou původního pralesa se smrkem ztepilým (*Picea abias*), jedlí bělokorou (*Abies alba*), bukem lesním (*Fagus sylvatica*) a javorem klenem (*Acer pseudopltanus*). Rostlinstvo zde tvoří běžné horské lesní druhy a druhy pramenišť, např. třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*), borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), papratka samičí (*Athyrium filix-femina*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), řeřišnice hořká (*Cardamine amara*) a další druhy. Ze vzácných druhů pak zdrojovka prameništní (*Montia fontana*). Z hub můžeme jmenovat výskyt korálovce jedlového (*Hericium flagellum*).

Zvířena Přirozený charakter lesního porostu dokládá výskyt např. roháčka bukového (*Sinodendron cylindricum*) a především brouka *Rhizophagus brancsiki* z čeledi lesklecovitých (*Rhizophagidae*), pralesního reliktu. Z území Čech je známý pouze ze dvou dalších lokalit. Žijí zde ropucha obecná (*Bufo bufo*), datel černý (*Dryocopus martius*), lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*), rejsek obecný (*Sorex araneus*) a norník rudý (*Clethrionomys glareolus*). Vzácně je pozorován tetřívka obecný (*Tetrao tetrix*).

Lesnictví Vlastní jádro pralesa má plochu asi pět ha, zbylé porosty jsou tvořeny převážně smrkem a slouží jako ochranné pásmo jádra rezervace. Prales je poškozen imisemi a po polomu je od severozápadu vystaven přímému působení větru. Polovina vlastního pralesa je oplocena na ochranu přirozeného zmlazení před zvěří.

Přírodní rezervace Hořečky

Louka při hranici s Polskem východně od Olešnice v Orlických horách.

Katastrální území: Olešnice v Orlických horách

Výměra: 0, 57 ha

Nadmořská výška: 820 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.11. 1994	SCHKO Orlické hory	Vyhláška č. 1/94
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Ochrana přirozených květnatých luk s bohatou květenou, na nichž mj. roste kriticky ohrožený hořeček mnohotvárný český (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*).

Geologie Podklad tvoří krystalické horniny proterozoického stáří, převážně dvojslídne albitické a chloriticko - muskovitické svory. Malou částí do území zasahují biotitické pararuly a dolomitické mramory. Pedologicky náleží území k pásmu humusových podzolů a typických kryptopodzolů.

Květena Polokulturní suchá horská louka svazu *Violion caninae*, je pravidelně kosená. Kromě hořečku mnohotvárného českého zde roste více vzácných druhů, např. pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) jetel horský (*Trifolium montanum*), chrpa parukářka vyšší (*Jacea phrygia* subsp. *elator*), prha arnika (*Arnica montana*), bledule jarní (*Leucojum vernalis*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*) a další.

Zvířena V roce 1994 zde byla poprvé v ČR nalezena samotářská včela *Nomada moeschleri*. Žije tu několik druhů velkých střevlíků, např. s. kožitý (*Carabus coriaceus*), s. fialový (*C. violaceus*), s. *C. convexus* a *Cychrus attenuatus*.

Přírodní rezervace Hraniční louka

Louky u státní hranice s Polskem při Černém potoce v severní části osady Trčkov.

Katastrální území: Trčkov

Výměra: 8,85 ha

Nadmořská výška: 740 – 760 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.7. 1982	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 209
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Polokulturní rašelinná louka s bohatou bylinnou skladbou a rozptýlenou zelení, která zůstala zachována jako ukázka charakteristických lučních porostů Orlických hor v minulosti.

Geologie Podklad tvoří krystalické břidlice - svory a pararuly stroňské série. Na jejich svahovinách se vyvinuly kyselé hnědé půdy (kambizem dystrická se znaky oglejení) s kryptopodzoly. V nižších partiích přecházejí do hydromorfních půd - gleje organozemního a organozemě typické (glejové).

Květena Extenzivně obhospodařované louky, kdysi typické pro oblast Orlických hor. Luční rostlinná společenstva patří do svazu *Calthion* v nejbližším okolí potoka, na sušších místech přecházejí do společenstev svazů *Nardion* a *Violion caninae*. Část lokality je zarostlá náletem olše (*Alnus glutinosa*). V lučních porostech se objevuje nálet smrku (*Picea abies*), jednotlivě i ve skupinách. Rostou zde např. bledule jarní (*Leucojum vernalis*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), prha arnika (*Arnica montana*), starček potoční (*Tephrosia crispa*), violka bahenní (*Viola palustris*) a další.

Zvířena Exkluzivitou je velmi vzácný pavouk *Alopecosa pinetorum*, který byl v ČR poprvé nalezen koncem 80. let na rašeliništích v Jeseníkách, následně také v Jizerských horách a v Krkonoších. Nález v Orlických horách doplnil prázdné místo v řetězci jeho nalezišť v severních pohraničních horách ČR. Žije zde čolek horský (*Triturus alpestris*), skokan hnědý (*Rana temporaria*), ropucha obecná (*Bufo bufo*) i zmije obecná (*Vipera berus*), v okolí je stále častěji pozorován krkavec velký (*Corvus corax*).

Přírodní rezervace Jelení lázeň

Rašeliniště v sedle mezi Velkou a Malou Deštnou.

Katastrální území: Deštné v Orlických horách

Výměra: 3, 62 ha

Nadmořská výška: 1070 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.7. 1982	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 209
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Vrchovištní rašeliniště s jezírky a se vzácnými druhy rostlin, vázaných na tento typ společenstev. Původně bylo obklopeno lesem, nyní leží uprostřed rozsáhlých pasek. Vrchovištní rašeliniště jsou v Orlických horách vzácná.

Geologie Podkladem jsou svory až živcové svory stroňské skupiny, překryté zvětralinami. Vznikly zde hydromorfnní půdy - organozem glejová s glejem organozemním, v okolí se nacházejí podzoly (kambický a typický).

Květena Vlastní rašeliniště je tvořeno mozaikou rostlinných společenstev svazu *Leuko-Scheucheria palustris*, okrajové partie přecházejí do podmáčené smrčiny subasociace *Calamagrostio villosae-Piceetum subasoc. molinietosum*. Plocha rašeliniště je poměrně malá, mocnost rašelinných vrstev dosahuje 0, 5 – 1 m. Rostou zde charakteristické rašeliništní druhy, např. kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*), borůvka bažinná (*Vaccinium uliginosum*), bradáček srdčitý (*Listera cordata*), ostrice mokřadní (*Carex limosa*), o. chudokvětá (*C. pauciflora*), sítina kostrbatá (*Juncus squarrosus*), klikva bahenní (*Oxycoccus palustris*) a suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*). V minulosti byl nalezen i plavuník zploštělý (*Diphasiastrum complanatum*).

Zvířena Přes nevelkou rozlohu hostí rezervace řadu horských a rašeliništních druhů bezobratlých. Patří k nim např. pavouci *Heliophanus dampfi* a *Pardosa sphagnicola*, reliktní druhy horských rašelinišť. Z řádu vážek (*Odonata*) zde byla nalezena boreoalpinní lesklice horská (*Somatochlora alpestris*), kriticky ohrožený druh. Žije tu a rozmnožuje se čolek horský (*Triturus alpestris*). Vzácně lze spatřit černou formu zmije obecné (*Vipera berus*). Při dlouhodobých odchycích drobných savců bylo dokumentováno 10 druhů hmyzožravců a hlodavců.

Lesnictví Okolí rašeliniště tvoří zdravotně poškozené smrčiny pod výrazným imisním a vrcholovým tlakem.

Přírodní rezervace Komáří vrch

Okolí kóty Komáří vrch na hřbetu Orlických hor, vlevo od silnice Říčky – Orlické Záhoří.

Katastrální území: Černá Voda, Říčky

Výměra: 12, 68 ha

Nadmořská výška: 930 – 992 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
9.8. 1973	MK ČSR	Výnos č. 8904/73
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany v rezervaci je zachovalý bukosmrkový porost přirozené dřevinné skladby. Podobné lesní porosty pokrývaly v minulosti celý hřbet Orlických hor a tvořily v této nadmořské výšce pohraniční hvozdy.

Geologie Podklad tvoří migmatity a svorové ruly. Pkrývají je převážně středně hluboké, skeletovité podzoly - typický a humusový, v nižších polohách v celcích s kryptopodzolem typickým (kambizemí dystrickou).

Květena Lesní společenstva řadíme k bikovým bučinám svazu *Luzulo-Fagion* k asociaci *Calamagrostio villosae-Fagetum*, nejvyššímu přechodnému stupni oligotrofních bučin ve smrčiny. V dosti chudém bylinném patře nalezneme především druhy acidofilních horských bučin. Rostou zde např. borůvka černá (*Vaccinium myrtillus*), metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), bika chlupatá (*Luzula pilosa*), věsenka nachová (*Prenanthes purpurea*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), podbělice alpská (*Homogyne alpina*) a čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*). Z chráněných rostlin se zde vyskytuje žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*) a plavuník zploštělý (*Diphasiastrum complanatum*), který nebyl v posledních letech 20. století potvrzen.

Zvířena Fauna bezobratlých je zatím poznána nedostatečně. Z motýlů byl nalezen např. hranostajník bukový (*Stauropus fagi*) z čeledi hřbetozubcovitých (*Notodontidae*). Především za deště jsou nápadně aktivní velcí střevlíci, např. s. zlatolesklý (*Carabus auronitens*) a s. hladký (*C. glabratus*). Hnízdí zde sluka lesní (*Scolopax rusticola*). Je zde možno pozorovat krutihlava obecného (*Jynx torquilla*), cvrčilku zelenou (*Locustella naevia*) a datla černého (*Dryocopus martius*). Často přeletuje krkavec velký (*Corvus corax*).

Lesnictví v přirozeném porostu horské bukové smrčiny má značný podíl přirozeně se zmlazující buk. Část porostu nepůvodní smrčiny na severozápadu je ve stadiu rozpadu. Vzniklá holina je nevhodně zalesněna klečí (*Pinus mugo*). Téměř celá rezervace je oplocena.

Přírodní rezervace Neratovské louky

Louky v nivě Divoké Orlice, mezi silnicí a řekou, jihovýchodně od obce Neratov.

Katastrální území: Neratov

Výměra: 13, 12 ha

Nadmořská výška: 585 – 604 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
30.11. 1998	SCHKO Orlické hory	Vyhláška č. 1/98
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je typický biotop podmáčené louky v nivě Divoké Orlice, částečně extenzivně obdělávané, částečně zrašelinělé, s chráněných a ohroženými druhy rostlin a živočichů.

Geologie Podklad tvoří fluvialní hlinitopísčité sedimenty, šterky a písky na krystalických břidlicích (ortorulách) proterozoického stáří. V pokryvu převažuje kambizem dystrická s podzolovanou varietou kambizemě. Na podmáčené louce v nivě Divoké Orlice se vyvinula fluvizem glejová s hydromorfními typy - glejem organozemním (zbahnělým) a pseudoglejem stagnoglejovým.

Květena Bylinné patro je tvořeno převážně rostlinami mokřých až rašelinných luk a rostlinami, rostoucími a rozšiřujícími se podél vodních toků. Fytocenologické hodnocení zatím neproběhlo. Z chráněných druhů byly v průběhu floristického výzkumu nalezeny oměj pestrý (*Aconitum variegatum*), prstnatec listenatý (*Dactylorhiza longebracteata*) a p. májový (*D. majalis*), kamzičnick rakouský (*Doronicum austriacum*), bledule jarní (*Leucojum vernalis*), vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*). K dalším zajímavým druhům patří starček potoční (*Tephrosia crispa*), řebříček bertrám (*Achillea ptarmica*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*), pryskyřník platanolistý (*Ranunculus platanifolius*) a další.

Zvířena Výzkum zdejších bezobratlých je teprve v počátcích. U tůní žijí šídlo modré (*Aeshna cyanea*), vážka ploská (*Libellula depressa*) a šídélko ruměnné (*Pyrrhosoma nymphula*). V koridoru Divoké Orlice se vyskytuje řada zajímavých ptačích druhů, např. čáp černý (*Ciconia nigra*), hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*), cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*) a rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*). Žijí zde čolek horský (*Triturus alpestris*) a č. obecný (*T. vulgaris*), ropucha obecná (*Bufo bufo*), skokan hnědý (*Rana temporaria*) a s. ostronosý (*R. arvalis*), zmije obecná (*Vipera berus*) a užovka obojková (*Natrix natrix*). V toku Divoké Orlice najdeme střevo potoční (*Phoxinus phoxinus*) a vranku obecnou (*Cottus gobio*)

Přírodní rezervace Pod Vrchmezím

Lesní porost na severozápadním svahu Vrchmezí.

Katastrální území: Olešnice v Orlických horách

Výměra: 16, 00 ha

Nadmořská výška: 920 – 1030 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
8.7. 1960	MSK	Výnos č. 26 707/60-V/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Porosty rezervace jsou tvořeny zachovalou horskou bukovou smrčínou s klenem, která je ukázkou přirozeného složení lesních porostů ve vrcholové partii Orlických hor. Podrost rezervace je poměrně chudý, a však odpovídá charakteru lesních společenstev.

Geologie Podklad tvoří svorová rula až svor, pokrývají jej mírně skeletovitý kryptopodzole typický. Ojedinele nalezneme ostrůvky vrchovištní organozemě.

Květena V horské bukové smrčíně má vyšší podíl smrk ztepilý (*Picea abies*) a příměsí javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*). Zcela chybí jedle bělokorá (*Abies alba*). Porosty rezervace mají výrazně acidofilní charakter. Jsou zde vyvinuta společenstva svazu *Luzulo-Fagion* včetně asociace *Luzulo-Fagetum*, která se zde vyskytuje výjimečně v montánním stupni. Podrost tvoří nenáročné bylinné druhy, např. papratka horská (*Athyrium distentifolium*), kokořík přeslenatý (*Polygonatum verticillatum*), svízel vonný (*Galium odoratum*), podbělice alpská (*Homogyne alpina*), kyčelnice devítelistá (*Dentaria enneaphyllos*) a jiné.

Zvířena V území žije typická fauna horského lesa. K nejnápadnějším broukům patří střevlík zlatolesklý (*Carabus auronitens*) a s. Linneův (*C. linnaei*), nalezeni byli lesknáčkovití brouci *Epuraea variegata* a *Meligetes atratus*. Běžně lze pozorovat křivku obecnou (*Loxia curvirostra*), brhlíka lesního (*Sitta europaea*), vzácněji sýce rousného (*Aegolius funereus*). Tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*) je stále vzácnější.

Lesnictví Jádru rezervace (10, 69 ha) má vytvořeno zřetelné druhé patro, které vzniklo z přirozeného zmlazení převážně buku a smrku. Porosty kolem jádra jsou tvořeny smrkovou monokulturou.

Přírodní rezervace Pod Zakletým

Rašeliniště v údolí Říčky ve střední části Orlických hor, na východním svahu Smyku, západně od vrchu Zakletý.

Katastrální území: Velká Zdobnice

Výměra: 0, 54 ha

Nadmořská výška: 820 – 850 m

Datum vyhlášení I	Vyhlásil I	Číslo zřizovacího předpisu I
1.11. 1994	SCHKO Orlické hory	Vyhláška 2/94
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Ochrana biotopu silně ohrožené tučnice obecné (*Pinguicula vulgaris*) na jedné ze čtyř dosud existujících lokalit tohoto druhu v CHKO Orlické hory.

Geologie Podkladem jsou různé typy krystalických břidlic (zejména chloriticko-muskovitický svor, grafitický svor aj.) stroňské skupiny. Kromě vrchovištní organozemě (typické a glejové) a gleje organozemního se v okolí rašeliniště vyskytují na svahovinách metamorfik značně skeletovité kryptopodzoly (rankrový, typický) s nevýrazným humusovým (kambickým) podzolem.

Květena Svažité lesní louka, v horní části suchá s několika náletovými smrčky, přechází v dolní části v mokrou až rašelinnou louku, s bohatou populací tučnice obecné (*Pinguicula vulgaris*). Tato rostlina byla v minulosti nejen na území CHKO, ale i v rámci východních Čech poměrně hojná. V současné době je v Orlických horách známá pouze ze čtyř lokalit. Na území rezervace rostou i další vzácné druhy rostlin – prha arnika (*Arnica montana*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), suchopýr širolistý (*Eriophorum latifolium*), starček potoční (*Tephrosia crispa*) a violka bahenní (*Viola palustris*).

Zvířena Na svahovém prameništi, které je obklopené převážně smrkovým lesem, se lze setkat s čolkem horským (*Triturus alpestris*), ropuchou obecnou (*Bufo bufo*) a skokanem hnědým (*Rana temporaria*). V lesním porostu byl nalezen lesknáček *Epuraea boreella*, indikátor přirozených montánních smrkových lesů. Z ptáků se zde vyskytuje králíček obecný (*Regulus regulus*), sýkora modřinka (*Parus caeruleus*), s. uhelníček (*P. ater*) a další běžné druhy.

Přírodní rezervace Rašeliniště Kačerov

Rašeliniště asi 250 m VJV od křižovatky silnic Uhřínov pod Deštnou – Prorubky – Kačerov.

Katastrální území: Kačerov u Zdobnice

Výměra: 4,83 ha

Nadmořská výška: 660 – 700 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.7. 1984	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 189
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Rašelinná louka s nálety dřevin a rozptýlenou stromovou zelení a s pestrou mozaikou rašelinných biotopů od nejvlhčích mokřin po suché loučky. Bohaté naleziště vzácných druhů rostlin i živočichů. Okolí rezervace bylo v minulosti v rámci náhradních rekultivací odvodněno.

Geologie Podkladem jsou různé typy krystalických břidlic ortorulového vzhledu a dvojslídne svory. V půdním pokryvu převažují organozemě typické (glejové), gleje (glej organozemní) a pseudogleje (typický a stagnoglejový). Na hydromorfnní půdy navazují kryptopodzoly (typický) s kambizemí dystrickou.

Květena Rostlinná společenstva rezervace řadíme do třídy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*. Původně rašelinné louky a prameniště postupně částečně zarostly náletem olše lepkavé (*Alnus glutinosa*), břízy (*Betula* sp.) a vrb (*Salix* sp.) s příměsí javoru kleny (*Acer pseudoplatanus*), smrku ztepilého (*Picea abies*) a dalších dřevin. Na nejvlhčích místech roste ve velkém množství vachta trojlístá (*Menyanthes trifoliata*), ve zbytcích podmáčených lučních porostů prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), prvosenka vyšší (*Primula elatior*), srha laločnatá slovenská (*Dactylis glomerata* subsp. *slovenica*), kozlík dvoudomý (*Valeriana dioica*) a violka bahenní (*Viola palustris*). Byla zde nalezena i zdrojovka prameništní (*Montia fontana*), indikující čisté vody a prameniště.

Zvířena V této relativně nízké poloze žije reliktní druh rašeliništního pavouka *Heliophanus dampfi*. V rezervaci a v jejím bezprostředním okolí bylo nalezeno 25 druhů chrostíků, z nichž nejcennější jsou *Plectrocnemia brevis*, *Beraea maura* a *Ernodes articularis*, a – kromě jiných – ohrožené druhy vlhkých luk modrásek očkovaný (*Maculinea telejus*) a m. bahenní (*M. nausithous*). Tyrfofilní okáč stříbrooký (*Coenonympha tullia*), nalezený u Kačerova v r. 1958, již pravděpodobně vymizel. K pozoruhodným zdejšími broukům patří *Rabocerus gabrieli* z čeledi *Salpingidae*, nalezený v podmáčené olšině, a mandelinka *Chrysomela lapponica*. Masový je výskyt obojživelníků skokana hnědého (*Rana temporaria*) a čolka horského (*Triturus alpestris*). Vzácně se zde vyskytuje i skokan ostronosý (*Rana arvalis*). Hnízdí tu např. čечetka zimní (*Carduelis flammea*).

Lesnictví V severovýchodní části je na menší ploše vysazen smrk.

Přírodní rezervace Sedloňovský vrch

Lesní porosty na západním svahu Sedloňovského vrchu východně od obce Sedloňov.

Katastrální území: Sedloňov

Výměra: 99, 70 ha

Nadmořská výška: 710 – 1050 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
6.7. 1954	MK ČSSR	Výnos č. 26 375/54
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Smíšená pralesovitá bukosmrčina s klenem na západním svahu hřbetu Orlických hor je jedním ze zbytků přirozených lesních porostů této oblasti. Složení bohatého bylinného patra odpovídá složení lesních prostů.

Geologie Podloží tvoří svorové ruly až svory. Na něm leží skeletovité podzoly (humusový a kambický) a kryptopodzoly (rankrový, typický) v asociacích s menšími plochami rankerů. Podél potoka a prameniště v západní části území se vyvinuly i gleje (organozemní, typický) s pseudogleji (typickým).

Květena Fragment přirozených bukosmrkových porostů s vtroušeným javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*) a jeřábem ptačím (*Sorbus aucuparia*). Lesní společenstva patří k acidofilním bučinám svazu *Luzulo-Fagion*, asociaci *Luzulo-Fagetum*. V bylinném patře lesů rostou acidofilní druhy, např. metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), ostřice kulkonosná (*Carex pilulifera*), papratka samičí (*Athyrium filix-femina*), vranec jedlový (*Huperzia selago*), aj. Z chráněných druhů zde byly nalezeny např. prstnatec listenatý (*Dactylorhiza longebracteata*), pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*), oměj pestrý (*Aconitum variegatum*), bledule jarní (*Leucojum vernalis*), koprniček bezobalný (*Ligusticum mutellina*) a upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*).

Zvířena Z entomologického výzkumu jsou známy, např. lesknáček *Epuraea thoracica* (vzácný boreomontánní druh), druh *Rabocerus foveolatus* z čeledi *Salpingidae* a mandelinka *Gonioctena pallida*. Nejhojnějším ptákem je pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), lze tu spatřit datla černého (*Dryocopus martius*), strakapouda velkého (*Dendrocopos major*), budníčka lesního (*Phylloscopus sibilatrix*) a b. menšího (*P. collybita*), holuba hřivnáče (*Columba palumbus*) a krkavce velkého (*Corvus corax*). Žije zde také ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*).

Lesnictví Jádrem rezervace tvoří pralesovitý bukosmrkový útvar o rozloze 5 ha. Další 15 ha pokrývají porosty přirozené druhové skladby. Přes 50 ha zaujímají kulturní smrčiny a 10 ha plochy tvoří nepůvodní smrkové populace. Celá rezervace je pod výrazným vrcholovým a imisním vlivem, který způsobuje rozvrat smrkových porostů.

Přírodní rezervace Zemská brána

Průlomové údolí Divoké Orlice od hranice s Polskem po Klášterec nad Orlicí.

Katastrální území: Bartošovice v Orlických horách, Klášterec nad Orlicí

Výměra: 88, 22 ha

Nadmořská výška: 495 – 620 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu
18.6. 1987	ONV Ústí nad Orlicí	Vyhláška
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je celý krajinný komplex s lesními porosty na svazích, loukami v těsném okolí řeky a balvanitým řečištěm Divoké Orlice, jejíž břehy jsou lemovány nápadnými skalními útvary.

Geologie Podklad celého území PR Zemská brána tvoří proterozoické drobně zrnito–šupinaté až zrnito–plástevné dvojslídne ruly, vystupující v soustavě skalních výchozů (např. v soutěsce pod silničním mostem, u Pašerácké lávky, Ledříčkova skála atd.). K detailním povrchovým tvarům patří jeskynní výklenky, ojedinělé obří hrnce aj. Půdní pokryv podél toku Divoké Orlice tvoří fluvizem typická. Na přilehlých, různě prudkých svazích vznikla vývojově pestrá stadia půd od ojedinělých litozemí přes rankery (typický i kambický) až ke kyselým kambizemím (kambizem dystrická, silně kyselá kambizem arenická). Hydromorfní půdy - typické gleje a pseudogleje – jsou omezeny na lokality podél několika menších přítoků Divoké Orlice.

Květena Porosty rezervace tvoří převážně druhotné smrkové lesy s vtroušenou jedlí bělokorou (*Abies alba*), bukem lesním (*Fagus sylvatica*) a javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*) se zbytky květnatých bučin svazu *Fagion*. Bezlesé je pouze nejbližší okolí řeky, které je také botanicky nejzajímavější, neboť se zde setkávají a mísí horské druhy splavené z vyšších poloh Orlických hor, s druhy podhorskými, které „zemskou branou“, tj. průlomovým údolím, vystupují z podhůří do hor. Rostou zde mj. bledule jarní (*Leucojum vernum*), kamzičník rakouský (*Doronicum austriacum*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), violka dvoukvětá (*Viola biflora*), krušík široolistý (*Epipactis helleborine*), jednokvítka velekvětá (*Moneses uniflora*), jilm horský (*Ulmus glabra*), růže převislá (*Rosa pendulina*), náprstník velkokvětý (*Digitalis grandiflora*). Z hub byl nalezen např. korálovec bukový (*Hericium coralloides*).

Zvířena Z brouků se zde vyskytuje např. lesknáček *Cychramus luteus*, majka fialová (*Meloe violaceus*) a tesařík piluna (*Prionus coriarius*). V těsné blízkosti (Čihák) byl nalezen i vzácný lesknáček *Ipidia binotata*, reliktní druh jedlobučin. Žijí zde prase divoké (*Sus scrofa*), jelen evropský (*Cervus elaplus*) a srnec (*Capreolus capreolus*), příležitostně sem zavítají i mufloni (*Ovis musimon*), běžně se vyskytuje liška obecná (*Vulpes vulpes*). V korunách stromů lze spatřit datla černého (*Dryocopus martius*) a strakapouda velkého (*Dendrocopos major*), v řečišti Orlice skorce vodního (*Cinclus cinclus*) a konipasa horského (*Motacilla cinerea*).

Lesnictví Cílem hospodaření v lesích je přiblížení k přirozenému stavu porostů.

1.4.3. Národní přírodní rezervace na území okresu Rychnov nad Kněžnou

Národní přírodní rezervace Bukačka

Lesní porosty a louky ve vrcholových partiích Orlických hor při státní hranici s Polskem, asi 1 km severozápadně od Masarykovy chaty na Šerlichu.

Katastrální území: Sedloňov

Výměra: 50, 30 ha

Nadmořská výška: 960 – 1025 m.

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
5.5. 1954	MK ČSSR	Výnos č. 26.376/54
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Přirozený porost smíšené bukosmrčiny s klenem a jeřábem, zbytek někdejších pralesů Orlických hor. Na horských podmáčených loukách se zachovala vzácná květena a hmyz.

Geologie Podklad tvoří svorové ruly a svory. Převážnou část půdního pokryvu zaujímají mělké a silně skeletovité kryptopodzoly (typický, rankrový) s podzoly (typickým a humusovým). Po okrajích místy navazuje silně kyselá kambizem dystrická.

Květena Lesní porosty rezervace lze přiřadit k bučinám *Acerenion*, který je v Orlických horách právě zde lokálně zastoupen asociací *Aceri-Fagetum*. Buk zde dosahuje horní hranice svého rozšíření (přes 1000 m n. m.). Sušší louka je řazena ke společenstvům svazu *Nardion*, vlhčí louky do svazu *Adenostylion*. NPR Bukačka je pro svou druhovou pestrost nazývána „Botanickou zahradou Orlických hor“. Bylo zde nalezeno celkem 294 druhů vyšších rostlin, z toho 23 chráněných. Rostou zde např. běloprstka bělavá (*Leucorchis albida*), bledule jarní (*Leucojum vernum*), oměj pestrý (*Aconitum variegatum*) a o. šalamounek (*A. callibotryon*), prha arnika (*Arnica montana*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a p. listenatý (*D. longebracteata*), rosnatka okrouhlolistá (*Drosera rotundifolia*), bělorozchodník huňatý (*Oreosedum villosum*), sklenobýl bezlistý (*Epipogium aphyllum*), svízel sudetský (*Galium sudeticum*) a tučnice obecná (*Pinguicula vulgaris*). V roce 1964 zde byl nalezen sklenobýl bezlistý (*Epipogium aphyllum*). Zajímavá je houba čapulka bahenní (*Mitruha paludosa*), na smrku roste vzácný choroš ohňovec izabelový (*Phellinus viticola*). *Dentipellis fragilis* zde byl nalezen poprvé ve východních Čechách. Velmi vzácným druhem je *Jaapia ochroleuca* z čeledi kornatkovitých, rostoucí v horských oblastech.

Zvířena Nejpozoruhodnějším druhem (*Mollusca*) je původem východoalpský plž řasnatka tmavá (*Macrogastera badia*). Řadu objevů přinesl intenzivní entomologický průzkum, probíhající v devadesátých letech. Z řádu blanokřídlých (*Hymenoptera*) zde byly nalezeny druhy dosud z území ČR neznámé Žilnatěnka (*Zygota croton*) nebo druhy dosud známé jen z jiných lokalit v Orlických horách Pilatka (*Tenthredo balteata* Žilnatěnka *Pantoclis mese*). Žilnatěnka *Zygota spinosa* byla na území ČR dosud známá pouze ze Šumavy (Boubín). Lesknáček *Ipidea binotata* je vzácný, reliktní brouk přirozených jedlobukových lesů, lesák

Phloeostichus denticollis žije pod kůrou javoru klenu, vzácný je i lesklec *Rhizophagus brancsiki* (pralesní relikv, z území Čech známý pouze ze dvou dalších lokalit, žijící ve dřevě rozloženém bílou hnilobou). Na křovinatých vrbách a jeřábech je velmi hojná mandelinka *Gonioctena intermedia*. Mezi horskými motýly nalezneme vzácnou tyrfofilní pídalku *Rheumaptera subhastata*. Fauna dvoukřídlých (*Diptera*) zahrnuje kromě běžných lesních druhů i mnohé vzácné horské druhy, např. *Stroglyphthalmia ustulata*, několik druhů rodu *Stegana* z čeledi octomilkovitých (*Drosophilidae*) apod. Publikován byl prvnález (z území Čech) druhu *Meoneura carpathica* z čeledi peřivkovitých (*Carnidae*). V rezervaci žijí čolek horský (*Triturus alpestris*), ještěrka živorodá (*Zootoca vivipara*), slepýš křehký (*Anguis fragilis*), zmije obecná (*Vipera berus*), kos horský (*Turdus torquatus*), datel černý (*Dryocopus martius*), ze savců rejsek horský (*Sorex alpinus*), rejsec černý (*Neomys anomalus*), hraboš mokřadní (*Microtus agrestis*), hrabošík podzemní (*Microtus subterraneus*) a plšík lískový (*Muscardinus avellanarius*).

Lesnictví Vlastní jádro lesní části rezervace tvoří pralesovitá buk-smrčina o rozloze přibližně 10 ha. Ostatní porosty jsou smrkové s vtroušeným bukem, klenem a jeřábem. Přirozená obnova je omezena drsnými klimatickými podmínkami a vyššími stavy spárkaté zvěře. Smrkové porosty ničí imise vítr a kůrovec.

Národní přírodní rezervace Trčkov

Lesní porosty pod silnicí Šerlich – Orlické Záhoří na severovýchodním svahu Orlických hor směrem ke státní hranici s Polskem.

Katastrální území: Trčkov

Výměra: 67, 73 ha

Nadmořská výška: 760 – 920 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
1.7. 1982	ONV Rychnov nad Kněžnou	Usnesení č. 209
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Přirozené smíšené porosty z dřevin autochtonní proveniencie s převahou horského smrku, buku, klenu a dosud vitální jedle. Porosty jsou skryty za hřbetem a chráněny do určité míry před vlivem kyselých mlh a dešťů. Díky tomu se zachovaly v relativně dobrém zdravotním stavu.

Geologie Podloží tvoří krystalické břidlice (svor, svorová rula), v nepatrné míře v jihovýchodní a severovýchodní části svrchnokřídové sedimenty (jílovce, pískovce aj.). V půdním pokryvu jsou převažují silně kyselé hnědé půdy (kambizem dystrická), kryptopodzoly (typický) až podzoly (humusový, kambický). Na podmáčených místech kolem menších potoků leží gleje (pseudoglejový, organozemní) s ostrůvky organozemě glejové a kyselého pseudogleje.

Květena Přirozený smíšený porost složený ze smrku ztepilého (*Picea abies*), jedle bělokoré (*Abies alba*), buku lesního (*Fagus sylvatica*) a javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*). Všechny dřeviny jsou autochtonní, jen místně jsou vysazeny smrkové monokultury. Původní bohatá jedlobučina přechází na chudších půdách v bukovou smrčinu. Lesní společenstva lze charakterizovat jako submontánní až montánní hercynské jedlobučiny asociace *Dentario enneaphylli-Fagetum*, jejichž podrost tvoří kromě lesních druhů i druhy společenstev pramenišť a v malé míře i luk. Z chráněných a vzácných rostlin rostou v NPR vranec jedlový (*Huperzia selago*), plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), starček potoční (*Tephrosaris crispa*), lilie cibulkonosná (*Lilium bulbiferum*), prha arnika (*Arnica montana*), žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*), pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*), mléčivec alpský (*Cicerbita alpina*), ostřice Davallova (*Carex davalliana*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*) a p. listenatý (*D. longibracteata*), upolín nejvyšší (*Trollius altissimus*) a další. Z hub zde byly nalezeny např. čapulka bahenní (*Mitrella paludosa*), lesklokorka jehličnanová (*Ganoderma carnosum*), bondarceвка horská (*Bondarzewia mesenterica*), smolokorka pryskyřičná (*Lasioclaena benzoina*) a vláknice štětinatá (*Inocybe hystrix*), která je velmi vzácným druhem nalezeným ve východních Čechách poprvé.

Zvířena Z hlediska fauny bezobratlých patří NPR Trčkov k nejvýznamnějším lokalitám Orlických hor. Plně to potvrdil např. výzkum blanokřídlých z podřádu širopasých (*Hymenoptera*, *Symphyta*) s několika prvnálezy pro území ČR, k nimž patří *Aglaostigma langei* z čeledi pilatkovitých (*Tenthredinidae*) a žilnatěnky *Pantoclis mese* a *Zygota croton*

Koncepce ochrany přírody a krajiny Královéhradeckého kraje, Ing. Miloslav Šindlar a kol., 2003,

Příloha č.1 Maloplošná zvláště chráněná území na území Královéhradeckého kraje, strana 137

z čeledi *Diapriidae*. Z řádu dvoukřídlých (*Diptera*) zde byly nalezeny i pro vědu zcela nové druhy z čeledi koutulovitých (*Psychodidae*). K pozoruhodným broukům patří vzácný pralesní relikv *Rhizophagus brancsiki* z čeledi lesklecovitých (*Rhizophagidae*), charakteristický druh původních bukojedlových porostů, dále např. druh *Mycetina cruciata* z čeledi *Endomychidae* a *Rabocerus foveolatus* z čeledi *Salpingidae*. Žijí zde zmije obecná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*) a početná populace čoleka horského (*Triturus alpestris*). Hnízdí tu např. sýc rousný (*Aegolius funereus*), křivka obecná (*Loxia curvirostra*), holub doupňák (*Columba oenas*) a střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*). Nově zde hnízdí budníček zelený (*Phylloscopus trochiloides*). Zdržuje se zde poměrně početná populace jelena evropského (*Cervus elaphus*).

Lesnictví Nejstarší skupiny porostů jsou ve špatném zdravotním stavu. Mladší porosty výrazně poškodil okus zvěří, násleně ubylo jedlí a listnáčů. Část rezervace je oplocena a ponechána přirozenému vývoji.

1.4.4. Chráněné krajinné oblasti na území Rychnov nad Kněžnou

CHKO Orlické hory

Chráněná krajinná oblast Orlické hory zaujímá severozápadní nejvýše položenou část Orlických hor (Deštenskou hornatinu a část Mladkovské vrchoviny) a zasahuje i do Podorlické pahorkatiny. Původně bylo pohoří kryto rozsáhlými bukovými a jedlobukovými lesy a v polohách nad 1000 m také smrčinami. Lesní porosty byly vlivem těžby redukovány a původní druhová skladba byla přeměněna na smrkové monokultury. CHKO bylo vyhlášeno v roce 1969 na ploše 204 km². Převážná část velkoplošného chráněného území se nachází na území okresu Rychnov nad Kněžnou, nevelký úsek spadá do okresu Ústí nad Orlicí v Pardubickém kraji. Bližší informace o chráněném území jsou na webových stránkách www.schkocr.cz

1.5. Chráněná území přírody v okrese Trutnov

Na území okresu Trutnov se nachází jediný národní park ve Východních Čechách (Krkonošský národní park), dále sem zasahuje malá část CHKO Broumovsko. Mimo tyto oblasti jsou na okrese dvě chráněná území, která nejsou součástí Krkonošského národního parku.

PP Boberská stráň *	PP Lom Strážné*	NPR Adršpaško-teplické skály*
PP Černošská rašelina*	PP Prameny Labe*	CHKO Broumovsko
PP Čertovy hrady	PP Prameny Úpy*	Krkonošský národní park
PP Herlíkovické štoly*	PP Rýchory*	
PP Klínový potok *	PP Slunečná stráň*	
PP Labská soutěska*	PR Vřešťovská bažantnice	

* Maloplošná chráněná území, která se nacházejí na území velkoplošných chráněných území (Knap, CHKO Broumovsko)

1.5.1. Přírodní památky na území okresu Trutnov

Přírodní památka Čertovy hrady

Hřeben Čertovy hrady západně od Dvora Králové nad Labem.

Katastrální území: Lipnice u Dvora Králové

Výměra: 1, 02 ha

Nadmořská výška: 414 – 439 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
19.11. 1949	MŠK	Výnos č. 171094/49-IV
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Pískovcové skalní útvary, skalní výchozy a balvanová moře svrchnokřídových pískovců jsou nápadným geomorfologickým i krajinným prvkem. Přestože leží ukryty v lesním porostu, jsou vyhledávaným turistickým cílem.

Geologie Pískovcové skalní útvary, bloky a balvany na nesouměrném hřebetu v oblasti zvičinské antiklinály. Horninovým materiálem jsou svrchnokřídové kvádrové pískovce (místa s polohami slepenců) korycanského a peruckého souvrství (cenoman). Skalnatý hřeben ve směru SZ-JV je 200 m dlouhý a kolem 20 m široký, na spodním severozápadní okraji jej uzavírají skalní bloky a věže až sedm metrů vysoké, vzájemně oddělené puklinovými skalními bránami nebo trhlinami. Do vrcholové plošinky hlavního útvaru se zahlubují skalní mísy vyplněné srážkovou vodou. Převážná část skalního hřebenu je už rozrušena do balvanového moře s chaotickou změtí bloků, která inspirovala k romantické pojmenování místa. Půdní pokryv skal tvoří mělké a kyselé až silně kyselé kambizemě (typické a arenické) s ostrůvky litozemí. V okolí skal se vyskytují také luvizemě (luvizem typická).

Květena Pískovcové skalní podloží a sekundární smrčiny mají v podrostu chudou květenu. Ze vzácnějších druhů zde rostou např. plavuň vidlačka (*Lycopodium clavatum*) a bradáček vejčitý (*Listera ovata*).

Zvířena Hnízdí zde běžné lesní druhy ptáků, např. sýkora parukářka (*Parus cristatus*), s. uhelníček (*P. ater*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), králíček ohnivý (*Regulus ignicapillus*) aj.

Lesnictví Převážně smrkové porosty nemají z hlediska ochrany přírody zvláštní význam.

Přírodní památka Herlíkovické štolý

Dvě patra starých štol na levém břehu Labe vpravo od silnice Vrchlabí – Špindlerův Mlýn, v prostoru Labské soutěsky.

Katastrální území: Strážné

Výměra: 0, 01 ha

Nadmořská výška: 580 m - 695 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.11. 1980	MK ČSR	Výnos č. 18.094/80-VI/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Stará důlní díla jsou důležitým zimovištěm netopýřů. Slouží i k ochraně zbytků skarnového rudního ložiska a středověkých důlních chodeb.

Geologie Netopýři zimují ve dvou štolách. Jedna vyústí ve několik metrů nad úroveň silnice z Vrchlabí do Špindlerova Mlýna. Ústí druhé štolý se nachází o 113 m výše a poněkud jižněji ve svahu nad spodní štolou. Obě štolý jsou raženy směrem J - JV, délka spodní činí okolo 1270 m, délka horní dosahuje 760 m včetně četných rozrážek. Štolý jsou raženy zpočátku v různých typech ortorul, které v zadních partiích přecházejí ve svorové ruly a ve skarn s magnetovcem. Půdní pokryv nad štolami tvoří kryptopodzol typický, na mělkých výchozech se nachází i typický ranker.

Květena Botanický průzkum nebyl prováděn.

Zvířena První publikované zprávy o netopýřech z této lokality pocházejí z roku 1953 a 1959. Pravidelné sledování netopýřů začalo v roce 1967. Během dlouhodobého pozorování bylo v Herlíkovických štolách nalezeno 14 druhů z celkového počtu osmnácti druhů v Krkonoších. Pravidelně tu zimují vzácní netopýř severní (*Eptesicus nilssonii*) a n. pobřežní (*Myotis dasycneme*) či n. Brandtova (*M. brandti*), n. řasnatý (*M. nattereri*) a n. brvitý (*M. emarginatus*). Kromě netopýřů žije ve štolách nebo přezimuje celá řada bezobratlých živočichů, např. blešivec *Niphargus* cf. *tatrensis*, sklepnice obecná (*Scoliopteryx libatrix*) a píďalka vlnopásník trnkový (*Triphosa dubitata*), bedlobytky a lanýžovky (např. *Heleomyza captiosa*) a někteří další.

Původně středověké dílo bylo překopáno a prodlouženo zejména při vyhledávání uranu během 50. let 20. století. Místa jsou zachována jak původní středověké profily chodeb, tak stopy po kladení ohně, tedy zahřívání horniny, aby při následném prudkém ochlazení rozpukala. Na několika místech se zachovaly stopy zrudnění i drobnější části nevytěženého skarnu. Jedná se zejména o železnou rudu, magnetovec, který byl z větší části odtěžen v 15. – 18. století. Přírodní památka je v letním období často narušována nepovolenými vstupy zřejmě amatérských mineralogů (po překonání speciálních uzávěrů), zimování netopýřů však nebývá rušeno.

Přírodní památka Labská soutěska

Soutěska leží v zúženém profilu údolí Labe, sevřeném od severozápadu svahy Žalského Kozího hřbetu (809 m n. m.) a od jihovýchodu svahy Herlíkovického Žalého (918 m n. m.), severně od Vrchlabí.

Katastrální území: Hořejší Vrchlabí

Výměra: 2, 80 ha

Nadmořská výška: 569 – 580 m. n. m.

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.11. 1977	KNV Východočeského kraje	Usnesení č. 288
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Jedinečná ukázká evorzních forem a peřejí na horním toku Labe. Počtem 53 obřích hrců představuje největší skupinu těchto tvarů na Labi. Labská soutěska je markantním příkladem současné erozní aktivity řek v českých Krkonoších.

Geologie Podkladem jsou muskovitické ortoruly odolné proti vodní erozi. Vytvořily se zde mělké, skeletovité kryptopodzoly (kryptopodzol rankerový). Tok Labe lemuje úzký pás fluvizemě typické.

Květena Rostou zde mj. vzácná přeslička luční (*Equiostum pratense*) a větší populace hasivky orličí (*Pteridium aquilinum*), která údolím Labe proniká až sem.

Zvířena Zoologický průzkum nebyl proveden

Přírodní památka leží v těsné blízkosti silně frekventované silnice Vrchlabí – Špindlerův Mlýn. Její výstavbou i rekonstrukcí byly přiléhající okrajové přírodní památky velmi negativně ovlivněny. Také vodácké závody a vodní turistika v jarním období ohrožují lokalitu, zejména její vegetační kryt.

Přírodní památka Lom Strážné

Bývalý vápencový lom pod Hřiběcími boudami, SSV od obce Strážné na jihozápadním úpatí Světlého vrchu.

Katastrální území: Strážné

Výměra: 4, 22 ha

Nadmořská výška: 752 – 805 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
16.2. 1998	SKRNAP	Vyhláška 2/98
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je druhotně vzniklá lokalita vstavačovitých rostlinna vápencovém podkladě s pokračující sukcesí ve prospěch kalcifilních druhů.

Geologie Lokalita je tvořena krystalickými vápenci (tzv. krkonošský mramor). Vápencová čočka, ve které byl lom založen, byla 700 m dlouhá a 200 m mocná, uložená v souvrství zelenošedých chlorit-muskovitických albitických svorů až fylitů. Svorové partie byly těžbou obnaženy na některých místech severní stěny lomu. Lom Strážné je dvouetážový. Spodní etáž (752 m n. m.) je podmáčená, odvodnění 300 m dlouhou štolou do údolí Klínového potoka je přerušené. Horní etáž (800 – 805 m n. m.) je ponejvíce suchá. Lomová jáma má rozměr 220 x 140 m a hloubku přes 50 m. Z obou etáží vedou k Horské silnici (starobylá „Slezská stezka”), která prochází v bezprostřední blízkosti lokality, výjezdové a vyklizovací koridory. V bezprostředním okolí lomu se na svahovinách vápenců vyvinula rendzina kambická. Na ni navazuje mělký a kamenitý kryptopodzol rankrový. Podmáčenou část vyplňují hydromorfní půdy (kyselé horský glej s pseudoglejem).

Květena Vegetační kryt, vzhledem k přirozené sukcesí, probíhající od roku 1975 po ukončení těžby, není stabilizován. Řada druhů naznačuje směr vývoje ke kalcifilním společenstvům na náhradním stanovišti. Z chráněných druhů rostlin byly nalezeny korálice trojklanná (*Corallorhiza trifida*), jednokvíték velekvětý (*Moneses uniflora*), tolíje bahenní (*Parnassia palustris*) a vratička měsíční (*Botrychium lunaria*). Z druhů vedených v Červeném seznamu květeny ČR lze uvést žebrovice různolistou (*Blechnum spicant*), mlčivec alpský (*Cicerbita alpina*), bradáček vejčitý (*Listera ovata*), prvosenku vyšší (*Primula elatior*), hruštičku menší (*Pyrola minor*), čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*), lněnku alpskou (*Thesium alpinum*) a violku bahenní (*Viola palustris*). Celkem odsud uváděno 209 druhů cévnatých rostlin a 45 druhů mechorostů.

Zvířena Zoologický průzkum nebyl zatím proveden, byly však zaznamenány některé zvláště chráněné druhy z kategorie silně ohrožených, jako např. : čolek horský (*Triturus alpestris*), ještěrka obecná (*Lacerta agilis*), j. živorodá (*Zootoca vivipara*) a slepýš křehký (*Anguis fragilis*).

V jezírku na dně lomu se rozmnožuje skokan hnědý (*Rana temporaria*). Pozorována byla zmije obecná (*Vipera berus*). Nezavalená část odvodňovací štoly slouží jako zimoviště netopýrům.

O využívání tohoto ložiska máme zprávy již z 18. století. Původně bylo majetkem rodu Morzinů na přelomu 19. století přešlo do vlastnictví firmy Kratzer a po II. světové válce pod n.

p. České cementárny a vápenice. Clonové odstřely znehodnotily ložisko z hlediska těžby dekorativního kamene. V roce 1952 byl lom převeden na Prachovickou cementárnu a vápenici a v roce 1968 na n. p. Krkonošské vápenky Kunčice nad Labem. V roce 1970 byla těžba ukončena, některé práce pokračovaly do konce roku 1974.

Přírodní památka Slunečná stráň

Slunečná stráň se nachází v submontánním stupni v ochranném pásmu KRNAP, asi 800 m severozápadně od papírny v Dolním Maršově.

Katastrální území: Svoboda nad Úpou a Maršov u Úpice

Výměra: 14, 91 ha.

Nadmořská výška: 600 – 650 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
20.6. 1995	SKRNAP	Vyhláška 1/95
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany je rozsáhlý komplex slatinných a rašelinných luk s bohatou a dosud zachovalou mozaikou celostátně ohrožených rostlinných společenstev. Slouží k jejich ochraně a zároveň jako genetická banka pro záchranné transfery a pro pěstování ohrožených krkonošských druhů rostlin, zejména vstavačovitých. Chráněné území se rozkládá v rozsáhlé mělké prameništní pánvi zásobované převážně povrchovou vodou a odvodňované levostranným přítokem Úpy. V severní části lokality je uměle vytvořená vodní plocha.

Geologie V podkladu nalezneme křemen-albitické sericitické fylity, částečně i krystalické vápence. Většina území je překryta deluviálními až fluviodeluviálními sedimenty polygenetického charakteru. Vyvinuly se tu kyselé organozemní pseudogleje až gleje. Pokryv svahů tvoří kambizem dystriická, přecházející ve vyšších polohách do kryptopodzolu typického. V severní části zasahuje do území menší plochou i rendzina kambizemní.

Květena Vegetační kryt je tvořen pestrou mozaikou slatinných a rašelinných luk, v rámci Krkonoš zcela mimořádných. Vynikají především floristickým bohatstvím, ale také charakterem zachovalých rostlinných společenstev ze svazů *Caricion fuscae*, *Cardamino Montion*, *Violion caninae* a *Polygero-Trisetion*. Hojně se vyskytují některé zvláště chráněné druhy, např. prha arnika (*Arnica montana*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*) vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*). Vzácně zde rostou ostřice chabá (*Carex flacca*), pcháč potoční (*Cirsium rivulare*), svízelka sivá (*Cruciata glabra*), všivec ladní (*Pedicularis sylvatica*) a růže převislá (*Rosa pendulina*). Celkem bylo nalezeno přes 130 původních druhů cévnatých rostlin.

Zvířena Zoologická inventarizace nebyla na tomto území provedena, náhodně však byly nalezeny vzácnější druhy hmyzu, např. kovolesklec jestřábníkový (*Autographa bractea*), dlouhososka *Villa hothentote* a krytohlav *Cryptocephalus octopunctatus*. V umělé vodní ploše se rozmnožují chráněné druhy obojživelníků – čolek horský (*Triturus alpestris*) a ropucha obecná (*Bufo bufo*).

Střední část Slunečné stráně byla od roku 1937 vedena a využívána jako louka. Okolní parcely byly využívány jako pastviny. Území nebylo příliš narušováno ani okolními vlivy (hnojení, splach z polí, turistika). Od počátku 80. let byla lokalita chráněna formou návrhu na vyhlášení chráněného území. V roce 1985 pak přešla do užívání Správou KRNAP a postupně byl na jednotlivé plochy uplatňován cílený management vedoucí ke zlepšení jejich stavu. Zároveň bylo území opakovaně využíváno jako cílové k záchrannému transferu ohrožených druhů rostlin. Díky speciální péči zde dlouhodobě přežívají přesazené vstavače – prstnatec

bezový (*Dactylorhiza sambucina*), p. májový (*D. majalis*) a kruštík bahenní (*Epipactis palustris*), bledule jarní (*Leucojum vernum*), ocún jesenní (*Colchicum autumnale*), vrba rozmarýnolistá (*Salix rosmarinifolia*) a další. Území tedy patří k plochám sloužícím k záchraně fytogenofondu Krkonoš.

Přírodní památka Boberská stráň

Lesní porost na prudkých severovýchodních svazích Žacléřského hřbetu.

Katastrální území: Žacléř

Výměra: 18,86 ha

Nadmořská výška: 660- 800 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.11. 1980	MK ČSR	Výnos č. 18.093/80-VI/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Předmětem ochrany jsou rozsáhlé, floristicky bohaté květnaté bučiny a na podmáčených oglejených půdách v okolí potoků typické suťové javořiny.

Geologie podložím jsou zelené břidlice, z nichž vznikly lesní hnědozemní půdy. Místy jsou erozí vypreparované skalní ostrohy

Přírodní památka Černoohorská rašelina

Komplex rašelinišť situovaných severně od Černé hory .

Katastrální území: Černá Hora v Krkonoších, Velká Úpa I

Výměra: 72,04 ha

Nadmořská výška: 1200 – 1215 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
11.2. 1952	MŠVU Praha	Výnos č. 106.790/51
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
21.11. 1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Horské rašeliniště po obvodu zarostlé kosodřevinou, se vzácnou květenou např. suchopýrem pochvatým, blatnicí bahenní atd. Hloubka rašeliniště dosahuje 2,5 m.

Přírodní památka Klínový potok

Chráněné území tvoří 1,5 km dlouhé skalnaté dno potoka na horním toku

Katastrální území: Přední Labská, Strážné

Výměra: 0,29 ha

Nadmořská výška: 920-1050 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.11. 1977	KNV Východočeského kraje	Usnesení č. 288
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Důvodem vyhlášení je ochrana evorzních jevů v krystalických horninách. Obří hrnce a kotle (celkem 83 embryonálních i senilních evorzních tvarů ve 13 skupinách) jsou vyvinuty v muskovitických albitických svorech až fylitech.

Přírodní památka Prameny Labe

Vrcholové partie Krkonoš mezi státní hranicí s Polskem na severu, osadou Mísečky na jihu a Moravskou horou na východě.

Katastrální území: Bedřichov v Krkonoších, Špindlerův Mlýn

Výměra: 2883,9 ha

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.11. 1980	MK ČSR	18.091/80-VI/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Nejcennější vrcholové partie Krkonoš v pramenné oblasti Labe

Geologie Podkladem jsou horniny žulové série, které na některých tvoří skalní výchozy (Dívčí kameny, Mužské kameny). Alpínské vrcholy nesou stopy mrazového zvětrávání v podobě mrazových srubů, kryoplenačních teras, kamenných moří a polygonálních půd.

Vegetace je tvořena mozaikovitě uspořádanými smilkovými loukami a porosty kosodřevin. V depresích vrcholové planiny vznikla subalpínská rašeliniště z nichž největší je Pančavská louka s mocností rašelinné vrstvy 280 cm Právě zde se zachovaly glaciální relikty. V ledovcových karech se setkávají druhy vysokohorské s nížinnými.

Podrobné informace o zastoupení fauny a flóry je uvedeno na www.krnep.cz

Přírodní památka Prameny Úpy

Vrcholové partie Krkonoš mezi státní hranicí s Polskem na severu, Jelení horou na východě a Liščí horou na jihu.

Katastrální území: Černý Důl, Dolní Dvůr, Horní Malá Úpa, Pec pod Sněžkou, Přední Labská, Strážné, Špindlerův Mlýn, Velká Úpa II

Výměra: 4279,79 ha

Vyhlášeno: 1980

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.11. 1980	MK ČSR	Výnos č. 18.091/80-VI/2
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II

Největší rezervace v KRNAP chrání nejcennější vrcholové partie Krkonoš v pramenné oblasti Úpy

Geologie Geologický podklad je velmi pestrý. Je tvořen žulami, svory, fylizy, kvarcity, rulami a rohovci. Vrcholy jsou poznamenány dlouhodobým působením mrazu. K periglaciálním jevům, které jsou dobře patrné na Studniční hoře a Luční hoře, náleží zde polygonální a brázděné půdy, kryoplenační terasy a další. Dno a závěry údolí jsou v některých případech modelovány údolními ledovci.

Zastoupení fauny a flóry je uvedeno na www.krnep.cz

Přírodní památka Rýchory

Vrcholové partie Rýchorského hřbetu mezi Žacléří, Horním Maršovem a Svobodou nad Úpou

Katastrální území: Rýchory, Horní Maršov, Maršov III, Sklenářovice, Suchý důl v Krkonoších

Výměra: 142,95 ha

Nadmořská výška: 800-1033

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
21.6. 1960	MŠK	Výnos č. 22.307/60
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
1.10. 1976	MK ČSR	Výnos č. 8.825/76

Vrcholová partie Rýchorského hřebene s přirozenými porosty a rašeliništi.

Geologie: Podkladem jsou svory, fylity, kvarcity, místy i výchozy krystalických vápenců.

Vegetace: Značnou část rýchorského hřebene pokrývají horská vřesoviště, která se mozaikovitě střídají se smilkovými loukami, porostlými pokřivenými vícekmennými či keřovitými břízami, buky jeřáby.

Květena a zvířena Rýchor je druhově dosti bohatá z důvodu střetu vysokohorských druhů z druhy Podkrkonoší. Více informací na www.krnep.cz

1.5.2. Přírodní rezervace na území okresu Trutnov

Přírodní rezervace Vřešťovská bažantnice

Lesní porost jižně od Velkého Vřešťova.

Katastrální území: Velký Vřešťov

Výměra: 28, 05 ha

Nadmořská výška: 262 – 276 m

Datum vyhlášení	Vyhlásil	Číslo zřizovacího předpisu I
19.9. 1949	MŠVU Praha	Vyhláška č. 111322/49-IV-1
Datum přehlášení	Přehlásil	Číslo zřizovacího předpisu II
29.11.1988	MK ČSR	Výnos č. 14.200/88

Přírodní rezervace byla původně zřízena k ochraně staré lužní doubravy s bohatým bylinným podrostem. Přirozené složení lesních porostů však poskytuje vhodný biotop i řadě obratlovců a i bezobratlých. Komplexní výzkum v rezervaci v roce 1986 vedl k rozšíření plochy chráněného území o další cenné porosty v sousedství.

Geologie Podkladem jsou písčité a hlinité naplaveniny Trotiny a jejích ramen, mírný svah plochého návrší tvoří jemnozrnné svrchnokřídové sedimenty (slínovce a spongility) bělohorského souvrství (spodní turon). V jižní části kolem Trotiny převažují fluvizem glejová a typické gleje i pseudogleje. Vyšší partie zaujímá pararendzina kambizemní a typická.

Květena Podle rekonstrukční geobotanické mapy náleží lesní porosty k olšinám svazu *Alnion incanae*. Lužní les tohoto typu se rozkládá v nejnižší položených místech rezervace v nivě Trotiny, na sušších okrajích jsou vyvinuta společenstva dubohabřin s vysokým podílem starých dubů. Roste zde např. orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), svízel Schultesův (*Galium schultesii*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), zapalice žlutúchovitá (*Isopyrum thalictroides*), strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*), prvosenka jarní (*Primula veris*) a p. vyšší (*P. elatior*).

Zvířena V dubohabřině žijí charakteristické druhy tohoto biotopu, např. slepýš křehký (*Anguis fragilis*). Hnízdí zde běžné druhy, např. holub hřivnáč (*Columba palumbus*), hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), puštík obecný (*Strix aluco*), strakapoud velký (*Dendrocopos major*) a brhlík lesní (*Sitta europaea*). U Trotiny se objevuje užovka obojková (*Natrix natrix*), za potravou zalétá ledňáček říční (*Alcedo atthis*).

Lesnictví V lesních porostech se hospodář s využitím přirozené obnovy tak, aby zůstala zachována stávající dřevinná skladba, v rámci biologického boje proti škůdcům jsou instalovány ptačí budky. Hnízdění ptactva je rovněž podporováno ponecháváním listnatých výstavek a doupných stromů.

1.5.3. Národní parky na území okresu Trutnov

Krkonošský národní park

Krkonošský národní park (KRNAP) byl roku 1963 vládou vyhlášen k ochraně významných přírodních a estetických hodnot a stejným orgánem roku 1990 doplněn novou právní normou. Rozloha parku je 36 300 ha. Na severu sousedí s polským Karkonoskim Parkem Narodowym. Na českém území pramení čtyři hlavní toky (Labe, Úpa, Jizerka a Mumlava). Na území parku bylo nalezeno více než 1200 druhů cévnatých rostlin a 300 obratlovců. Park je rozdělen na I., II a III. Zónu, kde platí odlišné podmínky hospodaření, turistiku a rekreační pobyt. Bližší informace jsou uvedeny na webových stránkách Správy Krkonošského národního parku www.krnep.cz.

